AICESIS

20 ANI

1999 2019

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A
CONSILIILOR ECONOMICE ȘI SOCIALE
ȘI INSTITUȚIILOR SIMILARE

IMPACTUL REVOLUȚIEI DIGITALE ASUPRA VIITORULUI OMENIRII

Tema principală de lucru a Președinției Române 2017 – 2019

RAPORT DE ACTIVITATE

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE ȘI ADUNAREA GENERALĂ
CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ OIM-AICESIS-CES ROMÂNIA
9 – 11 OCTOMBRIE 2019, BUCUREȘTI, ROMÂNIA

IMPACTUL REVOLUȚIEI DIGITALE ASUPRA VIITORULUI OMENIRII

Tema principală de lucru a Președinției Române 2017 – 2019

RAPORT DE ACTIVITATE

Revoluția digitală nu este doar un simplu concept, ci este o realitate de zi cu zi care ne implică și ne afectează pe toți, indiferent de țara ori continentul de unde venim, indiferent dacă vrem acest lucru ori nu.

Secolul 21 este un secol al informației. Deși nu neapărat și în sens absolut, cine are informația – deține și puterea, este totuși evident că mai mult decât niciodată în istoria lungă și însângerată a omenirii, ca să îl parafrazăm pe W.S. Churchill, cei care au un acces privilegiat la informație influențează nu atât direct puterea cât mai ales masa al cărei rol esențial este acela de a susține și confirma, inclusiv prin mecanismele electorale, manifestările puterii.

Dacă până nu demult comunicarea între oameni se realiza în mod direct, fizic, prin poștă sau prin telefonia cu fir, în ziua de astăzi comunicarea este cu mult mai rapidă, facilă și la îndemâna oricui. Dispunem în prezent de telefoane mobile inteligente, prin intermediul cărora putem vorbi cu oricine, indiferent în ce parte a globului pământesc se află. De asemenea, avem acces la internet oriunde și la toate informațiile pe care acesta ți le poate oferi. Cu toate acestea, nemulțumirea socială nu s-a atenuat ci dimpotrivă are accente din ce în ce mai violente de manifestare. Revoluția informațională nu doar că a crescut accesul la resurse, dar a și concentrat resurse. Este evident că există acum mai multe resurse la dispoziția unui număr cu mult mai mare de indivizi dar, gradul de concentrare a acestor resurse s-a accentuat. Astfel chiar dacă sunt mai mulți cei care au un acces oarecare la resursele de dezvoltare, sunt tot mai puțini cei care pot concentra o masă critică a acestora. De aceea, vechiul adagiu, cine are informația are puterea ar trebui rescris sub forma, cine deține masa critică de informație, acela este cu adevărat puternic și decide!

Lumea în care trăim astăzi nu mai e aceeași cu lumea în care, mulți dintre noi ne-am născut. Astăzi suntem mereu preocupați să răspundem la telefon, la WhatsApp, la e-mail, să răspundem și să comentăm pe rețelele de socializare, să căutăm permanent informații, să ne documentăm. Astăzi folosim din ce în ce mai puțin bibliotecile publice sau pe cele private și folosim bibliotecile virtuale. Astăzi nu mai ascultăm muzică la casetofon, magnetofon, picup, ci direct de pe YouTube. Urmărim filme și emisiuni prin intermediul platformelor online. Astăzi cumpărăm bilete de avion și efectuăm check-în de acasă din fața calculatorului sau de

pe telefonul mobil. Ne plătim taxele și serviciile prin intermediul telefonului mobil. Ne rezervăm bilete la spectacole prin intermediul telefonului mobil. Ne planificăm vacanțele prin intermediul telefonului mobil; ne facem cumpărăturile online. Practic, toată viața noastră depinde de tehnologia digitală.

Doamnelor și domnilor, în preistorie, omul avea ca principală activitate procurarea hranei. Fie că discutăm de triburile de culegători, de vânători sau de pescari, această activitate îi ocupa omului toată ziua. Odată cu fabricarea uneltelor, activitatea de procurare a hranei a necesitat din ce în ce mai puțin timp, permițând omului să mai aibă și alte preocupări: confecționarea hainelor, amenajarea locuinței, preocupări artistice, etc.

Astfel, încetul cu încetul, omul a ajuns să-și facă munca din ce în ce mai ușoară și să aibă din ce în ce mai mult timp pentru sine, pentru activități recreative, împreună cu familia sau prietenii. Cel puțin teoretic, căci pe măsură ce omul a evoluat, arealul pe care s-au răspândit nucleele familiale a devenit din ce în ce mai mare. Dacă încă acum un secol mai multe, câteodată chiar două sau trei nuclee generaționale trăiau în aceeași localitate, acum chiar și același nucleu generațional al unei familii poate fi despărțit de distanțe semnificative, apropierea fiind realizată doar de tehnologie. Tehnologia crește productivitatea, reducând timpul per unitatea de acțiune. Cum tot o acțiune sau o activitate sunt și cele legate de familie și prieteni, tehnologia și dezvoltarea tehnologică în fapt, reduc timpul pentru astfel de acțiuni. Aceasta reprezintă una dintre marile contradicții ale lumii de azi, una dintre problemele omului modern. Suntem cu adevărat mai aproape sau ne putem apropia, dar în același timp suntem mult mai îndepărtați unii de ceilalți.

Întrebarea la care trebuie să răspundem astăzi este dacă revoluția digitală reprezintă cu adevărat o etapă superioară a evoluției umane, o etapă care îi permite individului să își maximizeze șansele în viață, să obțină ceea ce altădată părea imposibil sau imposibil pentru cei mai mulți dintre indivizi, generând în același timp nu neapărat timp liber (timpul „liber" înțeles ca timp fără activitate productivă este efectiv doar:… TIMP PIERDUT!) ci timp pentru dezvoltarea umană la un nivel care să depășească evoluțiile lineare ale trecutului și prezentului istoric, trecând la o dezvoltare multi-dimensională. Acest tip de dezvoltare reprezintă esența societății digitale care este bazată pe o tehnologie ce permite desprinderea de linearitatea trecutului. Linearitatea în crearea de avuție era sursa inegalităților, mizeriei, sărăciei, șomajului, bolilor, ignoranței ca să listăm „giganții sociali" identificați atât de magistral de către W. Beveridge cu peste șapte decenii în urmă. Non-linearitatea ar trebui să fie în aceeași linie de gândire tocmai panaceul, admițând că așa ceva ar exista cu adevărat, pentru rezolvarea acestor probleme care nu încetează să frământe omenirea și ale căror efecte sunt funeste cel mai adesea.

Întrucât, noi toți reprezentăm societatea civilă, patronatele și lucrătorii, este necesar să cunoaștem modul în care revoluția digitală influențează fiecare din aceste categorii și dacă beneficiul este împărțit în mod echitabil între ele.

Lumea în care trăim nu mai seamănă cu cea de ieri. Cea mai mare firmă de taximetrie din lume (Uber) nu deține niciun taximetru. Cea mai mare firmă de închiriere de locuințe din lume (Airbnb) nu deține niciun spațiu de închiriat. De fapt, nu putem vorbi de companii în adevăratul sens al cuvântului, ci de platforme online, care furnizează servicii, fără a avea salariați proprii în acest sens.

Înființarea Comisiei globale privind viitorul muncii în august 2017 a marcat începutul celei de-a doua faze a inițiativei OIM «Centenarul muncii viitorului». Discuțiile trebuie concentrate asupra principalelor aspecte care trebuie luate în considerare în condițiile în care viitorul muncii trebuie să fie unul care oferă securitate, egalitate și prosperitate.

Platformele de lucru oferă importante venituri și oportunități de angajare pentru un număr tot mai mare de lucrători. Permit lucrătorilor care în mod normal ar fi excluși de pe piața muncii din cauza unor probleme de handicap, a responsabilităților de îngrijire sau a unor boli. În orice caz, preocupările rămân legate de condițiile de muncă. Dispozițiile actuale ridică, de asemenea, întrebări în ceea ce privește nivelul necesar de protecție oferit acestor tipuri de lucrători. Într-adevăr, reglementarea acestor forme de muncă implică multe provocări.

- Economia „gig" a primit o atenție enormă din partea publicului în ultimul an. Are această atenție o baza reală? Va rămâne acest tip de munca o formă de ocupare de nișă sau este un precursor al tendințelor mai largi?
- O mare parte a dezbaterii s-a axat pe statutul de angajați al acestor tipuri de lucrători.
- Cadrele juridice și instituționale existente trebuie să fie adaptate pentru platforma de muncă? Este o nevoie de o „categorie intermediară" între lucrătorul dependent și întreprinzător?
- Ar trebui extinsă definiția legală a „angajatului/lucrătorului dependent"?
- Cum pot fi garantate drepturile fundamentale ale lucrătorilor? Ce mecanisme sunt necesare pentru a asigura aceste drepturi?
- Cum pot fi reprezentate interesele lucrătorilor dintr-o economie a platformei?
- Cum pot negocia acești lucrători condiții mai bune de salarizare și de muncă?
- Cum pot fi reglementate condițiile minime de angajare, cum ar fi salariul minim?
- Cum pot beneficia lucrătorii dintr-o economie a platformei de o protecție socială adecvată?
- Care sunt implicațiile acestui concept în eforturile de a asigura o muncă decentă?

Întrebarea legitimă pe care ne-o punem, este până unde se va merge cu acest proces al digitalizării?

Dacă până nu demult omul crea mașini, acum mașinile au ajuns să creeze alte mașini, deși în ultimă instanță nu trebuie uitat, undeva în spate, rămâne factorul muncă în calitate de factor fundamental de producție. Întrebarea ar trebui deci să comporte nuanța: până la ce punct digitalizarea a servit factorul de producție munca și remunerațiile acesteia și de unde se poate percepe începutul unui declin al acestor remunerații ca efect, posibil secundar, al digitalizării? Este aceasta o evoluție de tip linear, o exponențială regresivă prin care factorul muncă va pierde remunerație până la limite greu de acceptat sau este vorba de evoluție de tip Kuznets în care de la un anumit punct al digitalizării, remunerațiile factorului muncă vor relua evoluția ascendentă? Suntem departe sau aproape de acel punct? Este abundența curentă de locuri de muncă un semn al acestei evoluții de tip Kuznetian?

Așa după cum am arătat mai devreme, în școlile din zilele noastre nu se mai învață o serie întreagă de meserii, pentru că există mașini care fac aceleași operații cu mult mai bine și mult mai repede decât omul. Există însă alte meserii care le-au luat locul și care chiar dacă nu sunt învățate în școală, sunt deprinse de către noua generație născută la frontiera dintre milenii în și prin forme de învățare non-lineară. Deci, în loc să ne întrebăm dacă va mai fi nevoie

să știm să citim spre exemplu, să ne întrebăm dacă nu cumva va trebui să învățăm un nou mod de a citi - non-linear. Non-linearitatea este și va rămâne cheia acestui nou viitor și spre a putea să îi valorificăm toate oportunitățile și mai ales acelea legate de eradicarea „giganților" beveridgieni, va trebui să ne adaptăm și să valorificăm non-linearitatea. Generația născută la frontiera dintre milenii deja o face. Viitorul este de fapt aici și nu sună deloc rău.

Acestea sunt unele dintre provocările la care omenirea va trebui să răspundă.

Revoluția digitală reprezintă un subiect de dezbatere atât la nivel guvernamental în fiecare țară, cât și la nivelul multor instituții internaționale precum: OIM, Comitetul Economic și Social European etc. și s-a dezbătut, conform foii de parcurs a Președinției Române a AICESIS în cadrul a cinci ateliere de lucru și seminarii.

1. Abidjan - Coasta de Fildeș (9 – 10 martie 2018)

Atelierul de lucru și-a propus să dezbată următoarele subiecte:

- ***Revoluția digitală: efectele sale asupra viitorului muncii și a muncii decente;***
- ***Revoluția digitală, rolul de guvernare și partenerii sociali;***
- ***Revoluția digitală: cum să protejăm drepturile și să asigurăm siguranța;***
- ***Revoluția digitală și impactul acesteia asupra inegalităților sociale și economice.***

În toate aceste subiecte, accentul a fost pus pe exemple de bună practică.

Cu această ocazie, s-au făcut prezentări din partea reprezentanților din Europa, Africa, Asia, America Latină.

În intervențiile care au avut loc la Abidjan, s-a observat în primul rând că mulți membri ai AICESIS au experiență de lucru cu privire la subiectul societății digitale.

Deoarece acestea aveau multe aspecte comune celor patru teme abordate, voi da o imagine de ansamblu a concluziilor discutate și a concluziilor rezultate.

Astăzi, nicio afacere nu poate funcționa fără o strategie digitală. Această strategie afectează în același timp produsele, serviciile și procesele din industrie în ansamblu. În vederea dezvoltării unor noi piețe, digitizarea industriei generează o concurență acerbă între companii, precum și între blocurile economice. Cooperarea precompetitivă pe tot globul este de obicei obișnuită în afaceri.

Creșterea economiei digitale prezintă atât avantaje evidente dar și dezavantaje, cel puțin din și prin prisma evoluțiilor de până în prezent: pe de o parte, promovează creșterea economică, transmiterea de informații, îmbunătățirea eficienței, crearea de noi platforme de servicii publice, facilitarea vieții cotidiene și așa mai departe, iar pe de altă parte, provoacă o insecuritate a informației, deficitul de informații cauzat de decalajul privind bogăția, dificultățile în reglementarea informațiilor, frauda pe internet, încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, intruziunea în viața privată și alte noi provocări.

Digitalizarea va avea consecințe considerabile pentru piața forței de muncă și organizarea muncii, cum ar fi disparități mai mari în ceea ce privesc veniturile și acces redus la sistemele de

securitate socială, care se pot dovedi negative dacă nu sunt contracarate în mod corespunzător.

Trebuie să formulăm legi și reglementări privind gestionarea internetului și securitatea, pentru a proteja securitatea internetului în mod legal și instituțional.

În primul rând, din punctul de vedere al dezvoltării, există o abordare diferită între țările dezvoltate și țările emergente.

În țările dezvoltate există o tendință de pierdere a locurilor de muncă deoarece angajații, în special în sectoarele industriale, sunt înlocuiți cu mașini.

În principal datorită robotizării, grupuri mari de muncitori, inclusiv niveluri de manageri, sunt în prezent concediați. Clasa mijlocie a societății în special acele straturi care erau dependente în prosperitatea lor de ocuparea salariată sunt puternic afectate, la fel ca și generațiile mai în vârstă al căror contact cu tehnologia informației s-a realizat mai târziu în viața activă.

În același timp, pentru țările emergente există posibilitatea de a crea noi locuri de muncă în domeniul comunicațiilor, pentru a promova investițiile necesare unei rețele de teritoriu național în domeniul fibrelor optice. Digitalizarea reprezintă o oportunitate de a stimula economia, în special în cazul țărilor emergente. Există deja experiențe pozitive, de exemplu în utilizarea telefoniei mobile ca instrument de tranzacționare comercială.

Există în continuare oportunități pentru noi locuri de muncă, cum ar fi cele legate de îngrijirea persoanelor, în care schimbarea tehnologică nu este atât de decisivă, cel puțin pentru moment.

Sunt necesare atitudini foarte active, de anticipare a efectelor digitalizării economiei.

Noile tendințe pentru viitorul muncii sunt: tehnologice, digitalizare, robotizare, inteligență artificială.

Limitele dintre muncă și viața privată devin mai neclare. Digitalizarea oferă oportunități de supraveghere și monitorizare a persoanelor la locul de muncă, punându-le în pericol autonomia și viața privată. Totodată însă nu este mai puțin adevărat că aceste sistem conduc la o mai bună utilizare a timpului de lucru!

Avem nevoie de previziuni cu privire la numărul de locuri de muncă care ar putea fi pierdute în viitorul apropiat și avem nevoie de participarea lucrătorilor la programele de formare.

Dezvoltarea e-guvernării a fost identificată ca fiind una dintre prioritățile principale pentru reformarea sistemului de administrație publică, prin:

1) ***sprijinul informațional pentru implementarea politicii de stat în domeniul ocupării forței de muncă;***
2) ***crearea unui sistem integrat de interacțiune informațională a autorităților de stat, care să implementeze măsuri de promovare a ocupării forței de muncă a populației;***
3) ***monitorizarea pieței muncii, analiza cererii și ofertei de forță de muncă;***
4) ***modernizarea administrației publice, avansarea în debirocratizare.***

Industria 4.0 afectează profund toate profesiile de pe piața muncii. Acest lucru pune politicile pieței forței de muncă în centrul viitoarelor evoluții.

Primul pas într-un proces de adaptare la digitalizare este educația, inclusiv de la școală la universitate, precum și cercetarea. Este necesară o legătură mai bună între companii, domenii științifice și școală.

Educația la toate nivelurile și sistemele de formare necesită actualizarea abilităților și calificărilor la zi, pentru ca oamenii să țină pasul cu evoluțiile și nevoia de mobilitate (internațională). Creativitatea și spiritul antreprenorial ar trebui promovate.

Asigurarea unor relații sociale stabile, o societate coerentă și o forță de muncă bine educată și motivată, cu venituri decente și locuri de muncă de calitate, necesită implicarea activă a tuturor părților interesate. Dialogul social trebuie promovat la toate nivelurile - la nivel internațional, național, regional și la nivel de întreprindere - este necesar pentru a asigura o adaptare echitabilă pentru angajați, afectați de digitalizare, anticiparea în timp util și sprijinul suficient pentru adaptarea profesională. Starea economiei și mediul social, tradițiile și cultura variază de la o țară la alta. Este esențial ca toate părțile interesate să își asume în parte și în comun responsabilitatea.

Mediul de afaceri și sindicatele se confruntă cu aceleași provocări. O forță de muncă bine educată și motivată, cu venituri decente și locuri de muncă de calitate, este în interesul tuturor.

Inegalitățile și inechitățile de la sursă se traduc în dificultăți de integrare socială și profesională. De aceea, accesul la tehnologiile digitale este important.

Din cauza proliferării prelucrării datelor, trebuie să știm cum să protejăm aceste date și avem nevoie de noi cerințe pentru securitatea informatică.

Procesul de schimbare tehnologică și efectele sale socio-economice sunt influențate de sistemele de guvernanță. În această guvernanță, participarea actorilor sociali și dialogul social reprezintă cheia rezolvării problemelor.

2. Paris (16-17 septembrie 2018)

În cadrul acestui atelier de lucru s-au facut prezentări de către reprezentanți din următoarele țări: Guinea, China, Bulgaria, Vietnam, Brazilia, Rusia, Maroc.

Sesiunea a început cu intervenția reprezentantului CES din Franța, domnul Combaceres, în care a acordat o atenție deosebită evoluției pe care a avut-o acest Consiliu, ca exemplu al modului în care CES-IS s-au adaptat la schimbările care au fost producătoare în mediul lor socio-economic și instituțional.

Au avut loc schimburi largi de experiență, cu participarea celor cincisprezece CES-IS, structurate pe următoarele subiecte: ***schimbări socio-economice derivate din economia numerică cu influență asupra sistemelor educaționale și a resurselor umane***, ***gestionarea tranzițiilor în ocuparea forței de muncă și organizarea companiilor***, ***rolul dialogului social și al CES-IS în guvernarea economiei digitale***. Dintre problemele principale abordate în aceste intervenții, pot fi evidențiate următoarele:

Modificările considerabile ale muncii derivate din economia numerică pot genera riscuri pentru ocuparea forței de muncă. O mare parte a acestor riscuri derivă din faptul că econo-

mia numerică poate provoca uzura deprinderilor profesionale și prin urmare, se subliniază importanța adaptării sistemului educațional la aceste noi situații.

Pentru a evita aceste riscuri, este necesar să se gestioneze tranzițiile către noi forme de organizare și muncă de afaceri, prin colaborarea între partenerii sociali și guverne.

Luarea în considerare a riscurilor pentru ocuparea forței de muncă, derivată de exemplu din robotizare, nu ar trebui să ne facă să uităm că economia numerică deschide, de asemenea, oportunități pentru activitatea de afaceri (start-up-uri) și pentru crearea de locuri de muncă. Încă o dată, trebuie subliniată importanța guvernanței participative.

Este foarte important ca guvernele să aprecieze importanța socio-economică a economiei numerice și să își asume nevoia de a gestiona aceste schimbări într-o manieră participativă.

În acest management al tranzițiilor, CES-IS poate juca un rol important, iar câteva dintre ele au deja experiențe în acest sens.

Economia numerică schimbă formulele organizaționale ale companiilor și în general, poate crea noi oportunități pentru crearea de companii, care trebuie analizate și promovate, luând în considerare posibilitățile deschise pentru dezvoltarea capacității de antreprenoriat în rândul tinerilor.

Economia digitală sporește șansele unor noi forme de organizare a muncii, legate, de exemplu, de munca la distanță. Este important să se analizeze modul în care reglementarea muncii se poate adapta la aceste noi circumstanțe, pentru a garanta drepturile sociale.

Schimbările socio-economice legate de economia numerică ar trebui, de asemenea, luate în considerare din perspectiva securității numerice în utilizarea noilor tehnologii. De aceea, este important să avem reglementări care să ia în considerare aceste obiective de securitate, în domenii precum protecția datelor.

Este important să se ia în considerare contribuția noilor tehnologii de comunicare la îmbunătățirea funcționării Administrației, în special în relațiile cu cetățenii.

În intervenția sa finală, raportorul a evidențiat o serie de întrebări și idei de încorporare în raport: ***evaluarea consecințelor negative care pot apărea în șomaj***, ***necesitatea adaptării sistemelor educaționale***, ***rolul formării profesionale în adaptarea competențelor profesionale***, ***posibilitățile pentru crearea de noi locuri de muncă și noi companii.***

Din prezentările făcute de participanți, se desprind următoarele aspecte:

Obiective ce trebuie atinse în domeniul educațional:
- crearea de platforme informatice pentru școli pentru a fi mai bine interconectate;
- acces la internet pentru toți elevii;
- dezvoltarea infrastructurii pentru educație;
- crearea unei politici naționale de alfabetizare;
- intensificarea luptei împotriva abandonului școlar;
- integrarea formării profesionale și tehnice în formarea inițială;
- crearea unui Institut Superior de Formare la Distanță;
- inițierea de programe de tipul „un student – o tabletă”.

Obiective ce trebuie atinse în domeniul forței de muncă:
- înființarea unui grup de lucru care să proiecteze calificările viitoare;
- reorientare prin calificare;
- crearea de programe pentru domeniul tehnic de tipul: „împingeți mai departe competențele";
- încurajarea talentelor din domeniul digital;
- apariția unor noi profesii în pozițiile de management;
- dezvoltarea de programe de formare formatori în domeniul digitalizării;
- dreptul lucrătorilor de a fi deconectați.

Obiective ce trebuie atinse în domeniul economic:
- alocarea unui fond și accesul la finanțare pentru programe de tip start-up;
- acordarea de sprijin pentru întreprinderile inovative;
- modernizarea infrastructurii de telecomunicații;
- mobilizarea sectoarelor pentru dezvoltare durabilă.

Obiective ce trebuie atinse în domeniul legislativ:
- adoptarea unei legislații privind prelucrarea datelor cu caracter personal.

Obiective ce trebuie atinse în domeniul administrativ:
- actualizarea procedurilor pentru cetățeni și servicii publice;
- modernizarea instrumentelor statului pentru servicii aduse populației;
- digitalizarea serviciilor publice;
- crearea unui Registru Social Unic de înregistrare a familiilor;
- promovarea dezvoltării regionale.

La finalul discuțiilor s-a mai relevat faptul că diplomele sunt devalorizate, iar competențele câștigă teren. De asemenea se constată o accentuare a dependenței tehnologice și o puternică migrație a talentelor.

3. Geneva (23 – 24 octombrie 2018)

Acest seminar s-a desfășurat la sediul OIM din Geneva cu ocazia semnării Acordului de Cooperare între AICESIS și OIM și a cuprins trei sesiuni:
1. Educația în societatea digitală: formarea profesională pentru tranziția în muncă și adaptarea sistemului educațional;
2. Impact digital asupra mobilității forței de muncă și a întreprinderilor: crearea de noi locuri de muncă în țările de emigrare și modificarea criteriilor de localizare a firmelor;
3. Evoluția economiei digitale și a egalității: riscurile inegalităților și promovarea egalității - rolul partenerilor sociali și al dialogului social.

În discursul său de deschidere, domnul Guy Ryder, subliniază importanta revoluției digitale și preocupările OIM în acest domeniu.

În cadrul primei sesiuni, reprezentantul OIM, dl. John Ritchotte, a făcut o prezentare în cadrul căreia a pus un accent deosebit pe cerințele aptitudinilor, care constituie noi oportunități pentru educație și formare profesională. Aceste aptitudini sunt:
- tehnice;
- transferabile;
- digitale.
- fundamentale;
- antreprenoriale;

Dezvoltarea tehnologiei digitale atrage după sine noi metode de învățare.

Pentru adaptarea formării profesionale la noile cerințe trebuie abordate câteva etape fundamentale:
- emergentă;
- aplicativă;
- infuzare;
- transformare.

Aceste etape trebuie să cuprindă câteva elemente fundamentale:
- creșterea impactului formării pe tot parcursul vieții;
- educația este crucială pentru toți membrii societății;
- pregătirea pentru revoluția digitală;
- existența unui sistem relevant al competențelor digitale.

În prezentarea susținută de d-na Carine van Oosteren, accentul s-a pus pe formarea pe tot parcursul vieții.

Astfel, s-a relevat nevoia de schimbare a organizațiilor, constatându-se că firmele mici și start-up - le înghit o mare parte din forța de muncă disponibilizată. Ca și constatare generală, în Olanda este nevoie de lucrători, este nevoie de o redefinire a învățării și de abordare a unei politici prin care oamenii să-și ia destinul în propriile mâini. De asemenea s-a mai constatat că oamenii cu un grad mai mare de instruire sunt cei care participă cel mai mult la formarea pe tot parcursul vieții.

În cadrul prezentării susținute de reprezentantul Greciei, accentul s-a pus pe importanța felului în care sunt gestionate modificările aduse de revoluția digitală, ameliorarea metodelor de predare în învățământ și reconsiderarea modelului educațional. Acestea ar putea constitui răspunsul la întrebarea „ce trebuie făcut pentru adaptarea muncitorilor la noile tehnologii?”.

În cadrul celei de a II-a sesiuni, reprezenta OIM, d-na Uma Amara Rani, a prezentat modelul de afacere și a subliniat faptul că digitalizarea contribuie la reducerea costurilor. În continuare a prezentat noile tipuri de firme din punct de vedere al localizării lor (cu locație precisă și web locație), precum și cele două modele ale forței de muncă:
- modelul forței de muncă sporite;
- modelul mulțimii hibride.

De asemenea, a mai reliefat și câteva avantaje și dezavantaje ale flexibilizării relațiilor de muncă, analizate atât prin prisma angajatorului, cât și a lucrătorului.

În cadrul celei de a III-a sesiuni, reprezentantul OIM, dl John Ritchotte a făcut o prezentare a diferitelor tipuri de platforme, în funcție de metodele de plată, clienți, profit, sarcini de lucru (în interiorul țării sau în afara ei). Economia digitală a dus la apariția unor forme nestandardizate de muncă, la care nu se aplică legislația muncii, lucrătorii fiind tratați ca liber profesioniști.

În continuare s-au prezentat avantajele și dezavantajele acestor noi forme de muncă:
- avantaje: flexibilitate și posibilitatea de a găsi mai ușor de lucru;
- dezavantaje: concurența neloială, precaritatea muncii și lipsa protecției sociale, flexibilitatea unilaterală a angajatorului, inexistența dreptului la liberă asociere, inexistența unui contract colectiv de muncă, plata redusă a muncii.

Pentru intrarea în normalitate, se propun următoarele soluții:
- platformele să-și comunice activitățile;
- platformele să declare forța de muncă;
- îmbunătățirea dialogului între platformă și lucrători;
- crearea de mecanisme de apărare a dreptului lucrătorilor față de platforme.

Doamna Carole Couvert din Franța, în prezentarea sa, a venit cu propuneri concrete în vederea construirii unei societăți normale:
- instituirea de reguli antitrust;
- egalitatea de tratament a tuturor lucrătorilor;
- îmbunătățirea sistemelor de educație și formare profesională;
- instituirea de reguli pentru protejarea firmelor clasice;
- păstrarea formelor de economie tradițională;
- răspunsuri îmbunătățite la nevoile cetățenilor.

În intervenția făcută de reprezentantul Spaniei, s-a pus accentul pe nevoia de instituții internaționale de cooperare.

Doamna Miloushka Sboui-Racamy, reprezentând Curaçao a făcut o prezentare a situației din țările învecinate, a pus accentul pe vulnerabilitatea lucrătorilor funcție de vârstă, sex și regiune. În acest sens, a propus constituirea unui grup de lucru în vederea îmbunătățirii politicilor publice de maniera protejării lucrătorilor în economia digitală.

În cadrul dezbaterilor ce au urmat au fost punctate următoarele:
- locurile de muncă sunt afectate funcție de nivelurile de educație;
- impactul automatizării în țările în curs de dezvoltare este exagerat, ea trebuie să pornească dintr-o necesitate și nu să constituie un scop în sine;
- plata și drepturile lucrătorilor din cadrul aceleiași platforme diferă funcție de țară;
- creșterea polarizării forței de muncă funcție de cunoștințele și accesul la noile tehnologii;
- necesitatea implicării mai puternice a patronatelor și sindicatelor în adaptarea la noile cerințe tehnologice a formării profesionale;
- transferul lucrătorilor din sectoarele de producție cu productivitate scăzută în cele cu productivitate ridicată;
- tehnologia elimină, pe de o parte unele locuri de muncă, iar pe de altă parte creează noi locuri de muncă;
- trebuie pus un accent mai mare pe competențele transversale;
- din punct de vedere al digitalizării, copiii au luat-o înaintea părinților și ar trebui ajutați să facă o legătură mai bună cu lumea reală;
- exodul creierelor din țările mai puțin dezvoltate spre țările dezvoltate;
- creșterea decalajului între bogați și săraci;
- promovarea încrederii și a dialogului social.

Concluziile trase din acest atelier de lucru și propunerile făcute au fost:
- crearea unui cadru legislativ privind platformele, prin care să se promoveze principiul muncii decente;
- implicarea mai puternică a OIM în elaborarea de convenții și recomandări prin care să fie stabilite reguli clare privind protecția lucrătorilor în economia digitală;

– crearea unui cadru instituțional interstatal care să elaboreze reguli clare pentru platforme și care să aibă mijloace de verificare și control;
– întărirea rolului CES în implementarea exemplelor de bune practici;
– încurajarea creării de noi CES în țările care nu au această instituție;
– dezvoltarea AICESIS pentru a cuprinde o arie geografică cât mai largă;
– adaptarea sistemelor de educație și formare profesională la noile cerințe economice.

4. Curaçao (7 – 8 martie 2019)

În cadrul temei „Guvernanța digitală – transformare pentru o națiune inteligentă", prezentată de Excelența Sa dl. Kenneth Gijsbertha – Ministrul finanțelor și dezvoltării economice, acesta a subliniat principalele măsuri ce trebuie luate în vederea atingerii obiectivelor propuse:

- gestionarea mai eficientă a fluxurilor de trafic și a parcărilor;
- îmbunătățirea gestionării și protecției clădirilor și zonelor publice;
- îmbunătățirea eficienței energetice, de ex. costuri reduse de iluminat public;
- o mai bună gestionare a utilităților publice și eliminarea deșeurilor;
- acces mai bun la educație la costuri mai mici;
- îmbunătățirea serviciilor de urgență legate de siguranța publică;
- o mai eficientă poliție și protecția cetățenilor;
- servicii de sănătate mai eficiente.

În cadrul prezentării cu tema: „Sistemul de dialog social din Uruguay", accentul s-a pus cu predilecție pe cele trei niveluri de negociere colectivă, prin care s-au stabilit prevederi de protecție a salariaților, în special a celor care fac parte din zona vulnerabilității. A fost elaborat un sistem de salarizare în funcție de sectoarele economice, s-a reglementat timpul de lucru ținându-se cont de distanțe, programarea flexibilităților pentru lucrătorii cu responsabilități familiale, reducerea timpului de lucru pentru lucrătoarele gravide și furnizarea condițiilor adecvate pentru alăptare, facilități pentru lucrătorii care au copii cu dizabilități, flexibilizarea programului de lucru pentru a participa la activități școlare și de a îngriji copiii mici.

Cu ocazia prezentării „Digitalizarea – economie socială", accentul s-a pus pe problemele legate de costurile controlate, liberalizarea telecomunicațiilor, modernizarea serviciilor prin digitalizare, stimularea inovației tehnice și de marketing.

Pentru a integra noi oportunități și a face față noii constrângeri, este necesară:

- o guvernare lizibilă și responsabilă;
- o reprezentare reală a organizațiilor sindicale;
- consolidarea sindicatelor și rolului acestora;
- promovarea apariției locomotivelor industriale;
- reinventarea pactului social prin asigurarea convergenței între competitivitate, flexisecuritate, atractivitate, responsabilitate și coeziune socială;
- asigurarea adaptării și creșterea capacității de adaptare în timp de-a lungul vieții;
- adoptarea unei politici naționale coordonate de inovare;
- creșterea capacității capitalului uman;
- consolidarea capitalului instituțional;
- construirea unui nou pact social;
- asigurarea transformării structurale a economiei.

Reprezentanta Olandei a făcut o prezentare cu tema „Munca și educație în societatea digitală".

3 probleme
- revoluția tehnologică și impactul acesteia;
- răspunsul la nivel național la nivel național: politica olandeză privind învățarea pe tot parcursul vieții;
- rolul SER.

Tehnologia și impactul acesteia
- valorile publice;
- la societate: revoluția tehnologică creează insecuritate;
- despre organizarea muncii;
- cu privire la calitatea muncii;
- numărul de locuri de muncă.

Valorile publice & AI
- fiabilitatea informațiilor;
- concurență: amenințată de „câștigătorul ia totul" caracteristicile industriei de rețea;
- Cybersecurity: necesitatea combaterii criminalității informatice;
- protecția datelor cu caracter personal;
- Poate participa toată lumea? Cine sunt ratați potențiali?;
- necesitatea unei dezvoltări responsabile din punct de vedere etic a AI: bazată pe transparență
  - utilizarea datelor cu caracter personal;
  - luarea deciziilor algoritmice.

Tranziții pe piața muncii
- economia digitală;
- tranziția de la un sistem energetic durabil bazat pe combustibil fosil;
- îmbătrânirea populației și nevoia pentru mai mulți oameni în îngrijirea sănătății, îngrijirea vârstnicilor, educație;
- tranzițiile nu se abordează în mod izolat; este necesara o viziune holistică.

În cadrul prezentării s-a făcut o trecere în revistă a principalelor obiective care au fost identificate:
- construcțiile, îngrijirea și educația au nevoie de mai mulți muncitori noi;
- necesitatea de a redefini educația: învățarea pe tot parcursul vieții (în prezent, învățarea pe tot parcursul vieții facilitează divergențe între persoanele cu înaltă calificare și persoanele cu un nivel scăzut de calificare; între oameni cu contracte pe termen lung și muncitori flexibili).

Din acest punct de vedere este necesară o nouă abordare și anume:
- nevoia de schimbare a jocului: o cultură pozitivă și puternică de învățare pentru toată lumea;
- oamenii trebuie să se ocupe mai mult de propriul destin;
- furnizarea de informații privind diverse posibilități de învățare;
- crearea bugetelor individuale de învățare;
- sprijin suficient pentru cei care au nevoie;
- aplicarea culturii de învățare în companiile mici.

Consiliul Economic Social are ca principal scop: încurajarea unei culturi a învățării prin organizarea de întâlniri, prin conectarea inițiativelor (regionale), prin schimbul de bune practici și prin identificarea barierelor care pot fi rezolvate la nivel național.

Cu ocazia prezentării făcute de reprezentantul statului Guineea s-a luat în considerare contribuția Consiliului Economic și Social din Guineea la schimbul de experiențe privind revoluția digitală.

În acest context s-a pus accentul pe evaluarea politicilor și acțiunilor publice ale partenerilor sociali în vederea promovării dezvoltării economiei digitale și gestionarea, într-un mod echilibrat din punct de vedere social, a tranzițiilor către această economie.

Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) s-au dovedit a fi factori esențiali în dezvoltare. TIC este un sector transversal, cu un efect multiplicator direct asupra tuturor celorlalte sectoare ale activității economice. Ele reprezintă, de asemenea, un mijloc de construire a capacității umane și instituționale atât în administrație, cât și în mediul de afaceri formal și informal din zonele urbane și rurale.

Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) sunt astăzi un instrument modern de comunicare și gestionare a informațiilor, de unde și necesitatea ca administrația publică din Guineea să integreze componenta «modernizare» în administrație în procesul de descentralizare întreprins pe întreg teritoriul național.

Această modernizare necesită utilizarea sporită a TIC pentru o consolidare coerentă și echilibrată a capacității operaționale a tuturor structurilor administrative din țară.

II. – Evaluarea politicilor și acțiunilor publice ale partenerilor sociali pentru promovarea dezvoltării economiei digitale și gestionarea, într-un mod echilibrat din punct de vedere social, a tranzițiilor către această economie.

Astăzi, sub impulsul autorităților țării, ministerul responsabil cu economia digitală a făcut mari eforturi care au dat rezultate foarte convingătoare în ceea ce privește promovarea condițiilor de dezvoltare ale economiei digitale, consolidarea cadrului instituțional și dezvoltarea conectivității și a serviciilor digitale în întreaga țară.

Printre rezultatele obținute se numără:
- adoptarea și promulgarea Legii nr. 2015/018 / AN din 13 august 2015 „privind telecomunicațiile și tehnologia informației" care transpune actele adiționale ale ECOWAS;
- legătura Guineei cu cablul submarin al ACE, care a condus la crearea GUILAB (bandă largă în Guineea);
- lansarea, în 2015, a construcției coloanei vertebrale naționale cu fibră optică de peste 4.000 km cu rampe planificate va permite Guineei să se conecteze la 6 țări vecine;
- lucrări de reabilitare a rețelei metropolitane din Conakry.

Guineea, cunoscută pentru potențialul său minier, dorește să-și diversifice pârghiile și polii de creștere pentru a se poziționa ca o locomotivă în dezvoltarea economiei digitale. Acesta este motivul pentru care autoritățile responsabile de economia digitală au decis din 2016 să organizeze o săptămână de detectare și susținere a celor mai bune inițiative în conceptualizarea tuturor aspectelor vieții legate de economia digitală. Acest proiect are ca scop nu numai

să-i susțină pe tineri (cu vârsta cuprinsă între 18 și 35 de ani), ci și să susțină inițiativele lor, oferindu-le celor mai buni oportunitatea de a intra în viața economică activă.

TIC favorizează de asemenea antreprenoriatul local: s-a observat apariția numeroaselor servicii specifice țărilor africane (sectorul bancar mobil, m-sănătatea, m-învățarea, comerțul electronic etc.).

Tinerii întreprinzători și întreprinderile nou-create trebuie să dezvolte și să ofere soluții sau aplicații menite să îmbunătățească condițiile de viață socio-economice ale concetățenilor lor.

Societățile deja existente trebuie să-și creeze și / sau să-și îmbunătățească activitățile pentru a continua să ofere produse și servicii inovatoare.

Astfel, angajamentul guvernului de a transforma ecosistemul tehnologiilor informației și comunicațiilor într-o pârghie de creștere a altor sectoare socio-economice și de accelerare a îmbunătățirii bunăstării populației a făcut posibilă introducerea unui număr de măsuri, printre care:

- stabilirea unui cadru juridic și de reglementare atractiv;
- adoptarea unei strategii naționale pentru dezvoltarea TIC și a economiei digitale a Republicii Guineea, 2016-2020;
- amplasarea cablului subacvatic ACE în Guineea pentru a îmbunătăți conectivitatea și a merge de la o capacitate de mai puțin de 50Mbps în 2013 la mai mult de 18Gbps la sfârșitul anului 2017;
- acoperirea tuturor prefecturilor și sub-prefecturilor, precum și îmbunătățirea gradului de acoperire a teritoriului în telefonia mobilă a permis o rată de penetrare mobilă de peste 98% și o rată de acoperire de peste 70%;
- construcția unei coloane de cabluri naționale de aproape 4.500 km;
- crearea unui punct de schimb pe internet pentru a domestici traficul și pentru a îmbunătăți calitatea și viteza serviciilor de internet.

Aceste rezultate au făcut posibilă înființarea unor mecanisme, printre care îmbunătățirea sistemului economic și combaterea corupției în sistemul fiscal, precum și stabilitatea ecosistemului economic prin intermediul unui acord de concesiune, furnizarea, instalarea și operarea ferestrei electronice pentru comerțul exterior.

În contextul dezvoltării economice și sociale, în special în cazul economiilor emergente, este important să se concentreze asupra tehnologiei mobile, care continuă să joace un rol-cheie în abordarea unei serii de provocări socio-economice în Guineea.

Evaluarea politicilor publice și a acțiunilor partenerilor sociali pentru a promova dezvoltarea și tranzițiile economiei digitale este tema abordată de reprezentantul din Coasta de Fildeș.

Coasta de Fildeș a reușit, după recentele dificultăți întâmpinate, să construiască un program ambițios de tranziție către digital.

Guvernul ivorian din această perspectivă a inițiat un vast program de dezvoltare a TIC prin intermediul a șapte axe principale.

Axa 1: Dezvoltarea unei infrastructuri de bandă largă în conformitate cu provocările emergentei digitale - rețeaua pe teritoriul național din fibră optică cu o lungime totală de

7000 km, realizarea a două noi infrastructuri transatlantice cu fibră optică care au fost încredințate operatorilor privați (Conectivitate la WACS, SAT-3, ACE).

Axa 2: Stabilizarea mediului juridic, dezvoltarea și implementarea unui cadru legislativ și de reglementare adaptat dezvoltării TIC.

Axa 3: Accesul tuturor utilizatorilor la serviciul TIC;

Proiectul „Un ivorian, un calculator";

Reducerea costurilor legate de telefonie și Internet fix și mobil;

Construirea a 5.000 de centre cibernetice în zonele rurale și preurbane .

Axa 4: Crearea unei platforme pentru combaterea criminalității informatice

Axa 5: Dezvoltarea unui ecosistem local

Axa 6: Formarea populației și îmbunătățirea capacității de angajare

Axa 7: Înființarea unei zone libere pentru atragerea companiilor din sectorul TIC

SINTEZA DISCUȚIILOR

Acest document încearcă să rezume și să sistematizeze intervențiile și prezentările făcute în diferitele ateliere și seminarii dedicate temei principale de lucru a Președinției Române. În acest scop, acest document cuprinde patru părți:

A) Descrierea situației și a efectelor economiei digitale;
B) Acțiunile și reglementările necesare pentru gestionarea acestor procese de schimbare;
C) Analiza acestor aspecte dintr-o perspectivă teritorială, evaluând diversitatea situațiilor la scară globală;
D) Idei care ar putea fi valorificate din perspectiva activității AICESIS.

A) DESCRIEREA SITUAȚIEI

1. Scopul analizei

- digitalizarea și procesele productive, robotizarea, datele mari, inteligența artificială, evoluțiile economice și influența globalizării asupra ciclicității în economie;
- munca, forța de muncă și digitalizarea proceselor productive;
- globalizarea și digitalizarea ca „vehicul" al globalizării.

În analiza digitalizării ca fenomen global complex și a evoluțiilor sale, se pot distinge trei tipuri de efecte: *economice, sociale/societale* (în sens larg) *și efecte asupra factorului de producție (forța de muncă) ca efecte cu caracter ce țin de însăși esența activității Consiliilor Economice și Sociale și organismelor similare acestora*. Acest lucru presupune să nu uităm că digitalizarea are și poate avea și efecte la nivel politic: în măsura în care se referă la globalizare, digitalizarea este prezentă și în analizele guvernanței globale reprezentând de fapt principalul vehicul prin care globalizarea își face simțite efectele la nivelul menajelor, întreprinderilor și entităților suverane. Prin urmare, chiar și indirect, o parte din aceste analize poate fi văzută și în această perspectivă politică, care, fără îndoială, influențează și atitudinea și acțiunile partenerilor sociali.

2. Efectele economice

Digitalizarea a cuprins practic totalitatea sectoarelor de activitate economică. Diferențierile sunt legate mai degrabă de gradul de penetrare și de complexitatea elementelor de digitalizare prezente, multe dintre ele fiind de fapt acum intrinseci proceselor productive. De aici efectele și impactul sectorial este diferit. Pe lângă acest impact sectorial, trebuie de asemenea evaluat modul în care digitalizarea afectează o mare varietate de sarcini de lucru sau locuri de muncă în diferite sectoare.

În general, efectul digitalizării cel mai aparent este reprezentat de o creștere generală a eficienței economice, deși este foarte important să se țină seama de impactul său teritorial diferit, în funcție de zonele lumii și de gradul de dezvoltare a economiilor lor, de specializarea productivă a acestora și de capacitatea tehnologică. În general economiile mai mici sunt marginalizate din ce în ce mai accentuat în lanțurile valorii adăugate, fiind afectate de pierderi importante de forța de muncă calificată. Saltul pe care aceste economii îl fac de la o structură orientată către sectoarele primare direct către o economie centrată pe sectoare terțiare, le vulnerabilizează. Lipsa etapei clasice de industrializare bazată pe sectoare secundare puternice înseamnă pentru multe economii mici o creștere a volatilității ciclului economic și o mai redusă rezistență la șocurile ce se propagă liber pe piața globală inclusiv și mai ales ca urmare a facilităților de tranzacționare a factorilor de producție bazate pe tehnologiile digitale.

Este important de luat în considerare impactul în funcție de dimensiunea companiilor. În mod specific, în cazul întreprinderilor mici, aceasta poate fi fie o oportunitate de dezvoltare și acces pe piață, dar poate fi și un risc de pierdere a poziției competitive, dacă nu au un bun acces la aceste tehnologii.

Digitalizarea are un efect clar în ceea ce privesc formele și modelele de organizare a companiilor, cu posibilități mai mari de a descentraliza activitățile lor și în același timp, de a se organiza într-o rețea. Exemplul platformelor ar fi foarte semnificativ în aceste noi situații.

Este evident că în prezent nicio afacere nu poate funcționa fără o strategie digitală. Digitalizarea afectează produsele, serviciile dar mai ales procesele productive conducând la crearea de lanțuri globale de valoare adăugată și crescând gradul de interdependență între economiile naționale. În același timp însă, aceasta presupune și transferul foarte rapid al capacităților productive ceea ce înseamnă dispariția unor structuri economice cu rol important în menținerea stabilității și mai ales a robusteței, deci a capacității de a rezista la șocuri a complexelor economice naționale. Acest efect secundar dacă îl putem denumi așa, deși în fapt este unul dintre principalele efecte ale apariției unei piețe globale cu posibilități de tranzacționare imposibil de imaginat în trecut, este în fapt la originea manifestărilor hiper-protecționiste care se manifestă în prezent. Comerțul global, inter-dependența lanțurilor de creare a valorii adăugate, circulația liberă a forței de muncă, tranzacționarea liberă și practic instantanee a capitalurilor au și avantaje dar în același timp creează vulnerabilități sistemice. Presiunile competitive generate de digitalizare trebuie astfel canalizate încât să nu conducă la o vulnerabilizare excesivă a complexelor economice naționale, ce trebuie să rețină în și prin sine capacitatea de a genera locuri de muncă pentru forța de muncă proprie, precum și mai ales capacitatea independentă de a rezista la șocuri. Acestea sunt probleme generate de digitalizare în calitatea acesteia de vehicul al globalizării și reprezintă preocupări ale partenerilor sociali.

În economiile emergente există o oportunitate de a crea noi locuri de muncă dar de regulă aceste locuri de muncă sunt foarte adesea vulnerabile la ciclicitate, fiind concentrate în servicii. Sectoarele industriale ale multor economii emergente au un grad deja foarte ridicat de automatizare. Aceasta generează o eficiență economică superioară, dar în același timp împinge crearea de locuri de muncă de o manieră excesivă către zona serviciilor, creând o presiune a ofertei, ceea ce prin aplicarea legii celei mai simple a capitalismului – legea cererii și ofertei, conduce la menținerea la un nivel redus a remunerațiilor forței de muncă, constituindu-se astfel într-una dintre explicațiile de bază ale fenomenului de reducere a beneficiilor ce revin factorului muncă din procesele globale de creștere economică și dezvoltare.

Crește polarizarea forței de muncă bazată pe cunoaștere și acces la noile tehnologii și se produce un transfer al lucrătorilor din sectoarele cu productivitate scăzută către sectoare de productivitate ridicată, dar aceasta numai parțial. În foarte multe economii transferul are loc dinspre sectoarele productive care se automatizează și care nu mai solicită forță de muncă către sectoarele de servicii. În general, în cele din urmă, cel puțin într-o prima etapă, calificările solicitate sunt mai reduse, iar productivitatea efectivă destul de greu de evaluat. Astfel, are loc practic un transfer de tip Stolper-Samuelson, în care sectoarele care se automatizează sunt sectoarele cu valoarea adăugată ridicată, în timp ce acelea care continuă să solicite forță de muncă sunt concentrate în sectoare cu valoare adăugată scăzută, singurele care mai pot suporta volume mari de forță de muncă, însă remunerată mult mai scăzut, întrucât altfel ar deveni non-competitive. La nivelul economiilor emergente acest tip de efect este foarte accentuat, fiind una dintre cauzele actualei tendințe de împărțire în blocuri economice rivale precum și al tendinței de creare de mecanisme și organisme financiare internaționale paralele celor rezultate din acordurile de la Bretton Woods din urmă cu mai bine de șapte decenii. Digitalizarea ca vehicul deci al globalizării, conduce la o alterare profundă, cu efecte mixte, a însăși ordinii economice globale așa cum o cunoaștem în momentul de față.

3. Efectele sociale/societale

Oportunitățile se evidențiază în modul în și prin care economia digitală poate facilita viața de zi cu zi a cetățenilor. Riscurile din perspectiva drepturilor cetățenilor apar, atât în ceea ce privește protecția vieții private, cât mai ales dispariția distincției dintre ceea ce am definit acum 100 de ani drept timp standard de muncă și ceea ce reprezintă un timp liber, ca timp de odihnă, de refacere a capacității de muncă a lucrătorului, oricum ar fi acesta definit. În lipsa acestui timp, productivitatea lucrătorului se reduce, iar viața lui activă poate fi marcată de întreruperi datorate degradării stării de sănătate, ca urmare a lipsei posibilității de refacere a capacității de muncă, fizice și intelectuale deopotrivă. Efectele acestor întreruperi asupra sistemelor de securitate sociale pot fi eventual considerabile.

Diviziunea digitală este un termen care reflectă riscurile pe care importante grupuri de cetățeni și teritorii le exclud din avantajele sociale ale economiei digitale. În afară de dimensiunea teritorială menționată mai sus, se remarcă riscul unei diferențe de gen și de vârstă.

Atunci când analizăm relevanța socială a economiei digitale, apare problema modernizării administrațiilor publice. Aplicarea tehnicilor digitale poate favoriza o mai mare eficiență în funcționarea Administrațiilor și în relațiile cu cetățenii. Și dincolo de terenul administrativ, ar exista și posibilități pentru formule de guvernanță mai participativă.

Pe de altă parte însă, digitalizarea oferă oportunități de urmărire și monitorizare a persoanelor la locul de muncă, punându-le în pericol autonomia și viața privată. Granițele dintre ceea ce este viața publică și privată devin neclare. Acesta este un element cu profunde consecințe negative. Invazia spațiului privat înseamnă până la urmă un asalt nepermis asupra însăși bazei de funcționare a capitalismului și societății umane în ansamblul ei. Odată această bază destructurată, impactul social poate fi devastator.

Pe de altă parte, există și aspecte ce țin efectiv de relațiile de muncă. Într-adevăr, devine mai ușor să cauți un loc de muncă, mai ușor să găsești oportunități de valorificare a capacităților fiecăruia de a realiza bunuri și servicii, câteodată chiar fără a aparține unui mediu de producție organizat. Aceasta reprezintă o mutație fără precedent, mediul productiv fiind caracterizat de aproape 200 de ani de marea entitate organizată de producție - întreprinderea. În condițiile digitalizării, întreprinderea capătă alte dimensiuni, complet non-lineare. Relațiile angajator-angajat nu mai sunt aceleași întrucât noțiunile în sine cunosc o alterare. Desigur, există ocupații în care acest fapt poate presupune anumite beneficii, dar alterarea acestei relații înseamnă și nenumărate dezavantaje, întrucât relațiile de muncă devin neclare, domeniul lor de aplicare incert și în acest fel drepturile lucrătorului, ce reprezintă acquis-ul social al ultimilor 100 de ani, se diluează până la o eventuală dispariție. Practic, întrebarea care se pune este aceea dacă dreptul muncii constituit și dezvoltat de un secol va mai avea relevanță peste, nu încă un secol, ci peste un sfert de secol. Dacă în aparență distincția dintre muncă și capital se estompează, atunci dreptul muncii, cu tot ceea ce ține de protecția lucrătorului, nu riscă să devină parte a dreptului civil/comun? Este oare aceasta o dezvoltare favorabilă individului? Sau dimpotrivă tot ceea ce s-a câștigat în ultimii 100 de ani riscă să fie pierdut? Trebuie recunoscut că dezvoltările prezente sunt suficient de contradictorii spre a nu îngădui un răspuns tranșant. Preocuparea însă pentru organismele de tip Consiliu Economic și Social nu trebuie să fie mai puțin presantă, întrucât aceasta reprezintă una dintre întrebările la care societatea și nu doar cei pe care îi denumim generic lucrători și organizațiile acestora, indiferent de eticheta pe care le-am pune-o, așteaptă un răspuns. Acest răspuns trebuie să vină din partea organizațiilor reprezentate în asociația noastră, întrucât ele reprezintă acele forum-uri democratice al căror obiectiv este tocmai răspunsul și oferirea de soluții la acest tip de probleme societale.

4. Efectele asupra ocupării forței de muncă

Fără îndoială, economia digitală afectează ocuparea forței de muncă, volumul de ocupare și tipurile de locuri de muncă. Dar, în cazul impactului asupra volumului ocupării forței de muncă, estimările sunt foarte diverse și apare un sentiment care arată că pierderile de locuri de muncă sunt supraestimate. Aceasta ar fi, de exemplu, cazul efectelor asupra utilizării robotizării. În fapt, evidențele arată că niciodată nu au existat mai multe locuri de muncă ca în prezent și nici nu au fost mai diversificate. Întrebarea este cea pe care am mai pus-o și anume cât din drepturile legate de locul de muncă sunt păstrate și în ce formă și mai ales cum și cu cât este remunerat un loc de muncă. Insuficiența relativă a remunerației sau mai bine zis evoluția sa lineară monotonă ca preț, în comparație cu evoluția non-lineara a celorlalte prețuri, aceasta pare să fie problema reală.

Este clar că apar efecte indubitabile în ceea ce privește tipul de locuri de muncă care urmează să fie create, cu o tendință generală de a crește locurile de muncă cu calificări digitale și de a

reduce locurile de muncă manuale. Cu toate acestea, în cadrul acestei tendințe generale este posibilă o varietate de situații, în funcție de sectoare și de specializarea productivă a teritoriilor. În orice caz, merită evaluată continuitatea unui volum semnificativ de locuri de muncă mai puțin afectate de digitalizare, cum ar fi, de exemplu, serviciile și îngrijirea personală.

După cum se va vedea mai jos, problema actualizării formării lucrătorilor este cheia unui echilibru între riscuri și oportunități. Cel mai evident risc este polarizarea locurilor de muncă, care poate avea un impact negativ asupra inegalităților deja în creștere. Riscurile pot apărea în special din cauza dificultăților de a găsi locuri de muncă pentru persoanele fără calificări digitale (din nou, diviziunea digitală), dar și ca urmare a precarizării unor condiții de muncă în acele segmente de piață în care digitalizarea nu este prezentă și care vor concentra acele segmente vulnerabile ale ofertei de muncă. Destructurarea relațiilor de muncă în sectoarele digitalizate va afecta prin precarizare excesivă drepturile celor ocupați în sectoarele non-digitalizate. Această diviziune este expresia unui efect de tip spill-over, a unui efect de revărsare, dar care spre deosebire de alte efecte de tip spill-over nu are consecințe pozitive ci negative. Astfel ceea ce poate fi o dezvoltare favorabilă în sectoarele de înaltă productivitate, poate deveni o dezvoltare nefavorabilă forței de muncă în sectoarele de joasă productivitate. Flexibilitatea raporturilor de muncă capabilă să genereze noi oportunități de câștig în industria de IT poate genera precarizarea excesivă a muncii în, să zicem, îngrijirea la domiciliu a persoanelor vârstnice. Iată aici un tip de segmentare a pieței muncii care în viitor va deveni posibil predominant. Dacă până acum analizam segmentarea din și prin prisma dihotomiei dintre formal și informal, acum și cu siguranță în viitor, o vom analiza din și prin prisma dihotomiei dintre digital și non-digital!

Trebuie avut în vedere faptul că, datorită relației dintre activitatea de lucru și sistemele de protecție socială, aceste schimbări în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și muncă vor avea un impact asupra acestor sisteme, de exemplu în ceea ce privește finanțarea acestora.

B) ACȚIUNI DE ORIENTARE A TRANZIȚIILOR LA ECONOMIA DIGITALĂ

Punctul de plecare trebuie să fie absența unui „determinism tehnologic". S-a observat deja că impactul digitizării poate fi foarte diversificat în funcție de diverși factori și în plus, există capacitatea de a influența acești diferiți factori. Exemplul politicilor publice și mai ales al educației, ar fi cel mai important dintre aceste capacități de gestionare.

Cu această perspectivă, o idee de bază este „managementul tranzițiilor". Aceasta include o gestionare preventivă a schimbărilor, anticiparea acestora, precum și gestionarea proceselor de transformare și tranziție spre acest nou model de dezvoltare economice caracterizat prin non-linearitate.

Pentru a realiza această gestionare a tranzițiilor, este esențial să pornim de la o bună cunoaștere a efectelor economiei digitale, a tendințelor de transformare și de asemenea, a bunelor practici în acest management al tranzițiilor. Managementul acestei tranziții reprezintă una dintre ariile în care organismele de tip Consiliu Economic și Social își pot asuma un rol pe care societatea în ansamblul său îl așteaptă de la ele.

1. Obiectivele care trebuie atinse în domeniul educațional

- în cazul educației, este necesar să se aprofundeze predarea competențelor digitale în două dimensiuni: profesii „digitizate" și competențe tehnologice transversale (dincolo de sectoarele „digitalizate");
- adaptarea diferitelor sisteme educaționale (școală, universitate, formare profesională), dobândirea cunoștințelor în etapa educațională și actualizarea cunoștințelor cu învățarea pe tot parcursul vieții. O dimensiune specifică a acestei probleme este formarea formatorilor, actualizarea cunoștințelor profesioniștilor din domeniul educației;
- crearea de platforme informatice pentru ca școlile să fie mai bine interconectate;
- competențe și calificări la zi în educație la toate nivelurile;
- acces la internet pentru toți elevii;
- dezvoltarea infrastructurii pentru educație;
- crearea unei politici naționale de alfabetizare;
- intensificarea luptei împotriva abandonului școlar;
- integrarea formării profesionale și tehnice în formarea inițială;
- crearea unui institut superior pentru învățământul la distanță;
- pornirea unor programe precum „un student – o tabletă";
- definirea noilor cerințe de competențe;
- definirea noilor metode de învățare / predare;
- adaptarea formării profesionale la noile cerințe;
- întărirea elementelor fundamentale ale proceselor educaționale cum ar fi:
  - creșterea impactului învățării pe tot parcursul vieții;
  - educația ca element crucial pentru toți membrii societății;
  - pregătirea pentru revoluția digitală;
  - constituirea unui sistem relevant de competențe digitale.
- redefinirea învățării ca proces;
- gradul de implicare al indivizilor și organizațiilor în procesele de învățare pe parcursul vieții;
- reconsiderarea modelului educațional.

2. Obiectivele care trebuie atinse în domeniul ocupării forței de muncă

- reglementarea pieței muncii trebuie să se adapteze la noile modele de ocupare a forței de muncă și la condițiile de muncă în schimbare, să promoveze efectiv drepturile lucrătorilor individuale și colective și să favorizeze adaptabilitatea lucrătorilor;
- stabilirea unui grup de lucru pentru proiectarea calificărilor viitoare;
- reorientarea calificărilor;
- crearea de programe pentru domeniul tehnic, cum ar fi „dezvoltarea abilităților";
- încurajarea talentelor din domeniul digital;

- profesii noi pentru funcții de conducere;
- dezvoltarea programelor de instruire a formatorilor în domeniul digitizării;
- dreptul angajaților de a fi deconectați.

3. Obiectivele care trebuie atinse în domeniul economic

- alocarea fondurilor și accesul la programele de inițiere;
- furnizarea de sprijin pentru întreprinderile inovatoare;
- modernizarea infrastructurii de telecomunicații;
- mobilizarea sectoarelor pentru dezvoltare durabilă;
- platformele trebuie să-și comunice activitățile;
- platformele trebuie să declare forța de muncă;
- stabilirea unor reguli pentru protejarea firmelor care acționează în sectoare ce pot fi definite ca „tradiționale";
- conservarea formelor tradiționale de economie;
- estimarea la nivel global a numărului de locuri de muncă care ar putea fi pierdute/respectiv câștigate ca urmare a digitalizării.

4. Obiectivele care trebuie atinse în domeniul legislativ

- definirea rolului politicilor publice în contextul digitalizării;
- organizarea acestor schimbări trebuie integrată într-o perspectivă de guvernanță globală. În cadrul acesteia, sistemele de cooperare internațională sunt fundamentale, care pot fi dezvoltate pe o varietate de scări (regionale, subregionale, interregionale, globale);
- dezvoltarea e-guvernării a fost identificată ca fiind una dintre prioritățile principale pentru reformarea sistemului de administrație publică;
- formularea de legi și reglementări privind securitatea internetului;
- sprijinul informațional pentru implementarea politicii de stat în domeniul ocupării forței de muncă;
- adoptarea de pachete legislative privind prelucrarea datelor cu caracter personal;
- crearea unui cadru legislativ privind platformele pentru promovarea muncii decente;
- implicarea mai puternică a OIM în elaborarea convențiilor și a recomandărilor care stabilesc norme clare privind protecția lucrătorilor în economia digitală;
- crearea unui cadru instituțional interstatal pentru elaborarea unor reguli clare pentru platforme și a competențelor de verificare și control;
- consolidarea rolului CES în implementarea exemplelor de bune practici;
- încurajarea crearii de noi CES în țările care nu dispun de această instituție;
- dezvoltarea AICESIS pentru a include o arie geografică cât mai largă.

5. Obiectivele care trebuie atinse în domeniul administrativ

- actualizarea procedurilor pentru cetățeni și servicii publice;
- crearea unui sistem integrat de interacțiune informațională a autorităților statului, care să implementeze măsuri de promovare a ocupării forței de muncă a populației;
- monitorizarea pieței muncii, analiza cererii și ofertei de forță de muncă;
- o mai bună legătură între companii, domenii științifice și școală;
- modernizarea administrației publice, avansarea în debirocratizare;
- modernizarea instrumentelor de stat pentru serviciile către populație;
- digitalizarea serviciilor publice;
- crearea unui registru social unic pentru înregistrarea familiilor;
- promovarea dezvoltării regionale.

6. Obiectivele care trebuie atinse în domeniul social

- rolul partenerilor sociali și al dialogului social sunt fundamentale, deoarece este vorba de gestionarea tranzițiilor în condițiile de angajare și de muncă și de a face acest lucru într-un mod echilibrat, pentru a evita noi inegalități;
- vorbim despre fenomene care apar la scară globală, deși, așa cum am văzut, cu o diversitate de efecte teritoriale. Din acest motiv, acțiunile și reglementările la nivel național pot fi insuficiente și ineficiente;
- îmbunătățirea dialogului între platformă și lucrători;
- sunt necesare atitudini active, anticipând studiul efectelor digitalizării;
- crearea de mecanisme pentru apărarea dreptului lucrătorilor din cadrul platformelor;
- egalitatea de tratament pentru toți lucrătorii;
- îmbunătățirea răspunsurilor la nevoile cetățenilor;
- promovarea încrederii și a dialogului social;
- promovarea unei forțe de muncă bine educată și motivată, cu venituri decente și locuri de muncă de calitate;
- promovarea dialogului social la toate nivelurile;
- necesitatea unor noi cerințe pentru securitatea informatică;
- dialogul social este cheia bunăstării.

C) PERSPECTIVA DIVERSITĂȚII TERITORIALE

- Digitalizarea economiei are o diversitate de efecte, cu impact teritorial diferit, în funcție de factori cum ar fi specializarea producției diferitelor țări și a diferitelor regiuni sau zone din cadrul economiei globale și a diferitelor nivele economice, sociale și dezvoltarea tehnologică a acestor regiuni.
- În general, un impact mai mare este perceput în evoluția economiilor emergente. În balanța dintre riscuri și oportunități, este greu de spus în prezent care ar prevala și mai ales în

ce formă ar prevala. Forma de prevalență este esențială ca și intervalul de timp pentru ca avantajele să prevaleze asupra riscurilor. Vorbim aici despre viteza de reacție la impulsul dat de digitalizare sau de un așa-numit multiplicator al digitalizării. Cercetarea aprofundată a acestei problematici este de o importanță deosebită pe termen chiar imediat;

- În orice caz, pentru ca efectele pozitive să prevaleze, este necesar să se stimuleze dezvoltarea economică a țărilor emergente și diversificarea economiilor lor.
- Printre schimbările de natură economică, se evidențiază posibilitățile de creare a unor noi tipuri de societăți în economiile emergente, pe baza utilizării digitalizării. Un exemplu concret al acestor posibilități ar fi noile formule de companii care lucrează într-o rețea și care pot acționa la scară globală în cadrul economiilor emergente.
- Printre schimbările legate de ocuparea forței de muncă, efectele pe care dezvoltarea economiei digitale în țările emergente le poate avea asupra evoluției migrațiilor ies în evidență. În această perspectivă, este important să se ia în considerare efectul acestor schimbări asupra unor fenomene precum migrația creierelor.
- Analiza acestor posibile efecte pozitive asupra ocupării forței de muncă ar trebui plasată în perspectiva mai largă a extinderii activității economice dincolo de frontierele naționale, precum și a dimensiunii regionale a acestei activități. De aceea, este necesar să se evalueze formulele de cooperare economică la nivel regional. Această cooperare poate avea loc atât în cadrul regiunilor care includ economiile emergente, cât și în relația dintre aceste regiuni cu regiunile care includ economii dezvoltate.

D) PERSPECTIVA ACTIVITĂȚII AICESIS

- Între conținutul atelierelor de lucru și seminarelor care tocmai au fost rezumate, merită să se sublinieze unele care se pot raporta mai direct la caracteristicile AICESIS. Între aceste caracteristici enumerăm: să fie o asociație internațională la scară globală și diversificată teritorial; să fie formată din CES-IS, în care sunt reprezentați partenerii sociali și reprezentanții societății civile organizate și care pot fi considerate o formă de dialog social instituționalizat; să lucreze fundamental prin schimbul de experiență și de bune practici; se ocupă de aspectele socio-economice legate de diferite aspecte ale economiei digitale, existând multe experiențe etalate de către membrii AICESIS prin rapoartele pe această temă.
- În această perspectivă, în activitatea sa legată de economia digitală, AICESIS ar putea juca un rol semnificativ în:
  - toate aspectele legate de perspectiva teritorială a diversității (secțiunea C);
  - studiul bunelor practici în gestionarea tranzițiilor către economia digitală;
  - evaluarea politicilor publice legate de economia digitală, în special în ceea ce privesc aspecte precum educația și formarea profesională sau schimbările în reglementarea muncii;
  - evaluarea rolului jucat de partenerii sociali, dialogul social și CES-IS;
  - examinarea tratării acestor probleme în perspectiva guvernanței globale;
  - examinarea posibilităților de cooperare internațională pe aceste teme.

Prezentări făcute în cadrul seminariilor și atelierelor de lucru și transmise către AICESIS

1. Abidjan - Coasta de Fildeș (9 – 10 martie 2018)

– Discursul Excelenței Sale domnul Bruno Nabagné Kone, Ministrul comunicării, economiei digitale și oficiului poștal 26

– ***Brazilia*** - Dezvoltarea CES și dezbateri pe tema revoluției digitale 30

– ***Coasta de Fildeș*** - Revoluția digitală și impactul său asupra inegalităților sociale și economice (*dl. Mahamoudy Boundy*) 34

– ***Benin*** – Bunele practici ale CES în domeniul revoluției digitale: experiența CES din Benin (*dl. Claude K. Balogoun - Înalt Consilier al CES din Bénin*) 38

– ***Franța*** – Revoluția digitală: efectele sale asupra viitorului muncii și muncii decente (*dl. Michael Christophe, Consilier diplomatic - CES*) 42

– ***Senegal*** – Contribuția CES – (*d-na Aminata Tall, Președinte CES din Sénégal*) 44

2. Paris (16 – 17 septembrie 2018)

– ***Guineea*** – Impactul digitalizării asupra sistemelor de educație și cercetare din Guineea (*d-na Rabiatou Serah Diallo, Președinte CES*) 47

– ***Coreea*** - Eforturile Coreei pentru a răspunde transformării digitale și viitorului muncii prin dialog social (*dl. Sung-hyun Moon – Președinte CES*) 53

– ***Maroc*** - Digitalizarea în centrul serviciului pentru cetățeni și pentru o dezvoltare economică puternică 54

– ***China*** - Creștere rapidă și provocări cu care se confruntă economia digitală din China (*HE Wenping, membru CES*) 58

– ***Ucraina*** - Experiența guvernului ucrainean în utilizarea tehnologiilor digitale în lumea muncii 59

– ***Serbia*** – Prezentare CES 62

3. Geneva (23 – 24 octombrie 2018)

– ***Grecia*** - Tehnologia digitală poate transforma Grecia (*dl. Apostolos E. Xyraphis*).....66

– ***Curaçao*** - Evoluția economiei digitale și echitatea: riscuri de inegalități și promovarea egalității rolul partenerilor sociali și a dialogului social (*dl. Raul Henriquez – Secretar general; d-na Miloushka Sboui-Racamy – consilier*) 70

– ***OIM*** - Organizarea la cerere: reprezentare, cuvânt și negociere în economia „GIG" (*Chris Land-Kazlauskas*) 74

– ***OIM*** - Apariția de noi modele de afaceri în economia digitală (*dl. John Ritchotte – specialist*) 78

– ***OIM*** - Educația în societatea digitală: Pregătire profesională pentru tranziția în ocuparea forței de muncă și adaptarea sistemului de învățământ (*d-na Srinivas Reddy - Șef, departamentul de politici pentru ocuparea forței de muncă din filiala de competențe și angajabilitate*).....82

– ***Țările de Jos*** – Educația în societatea digitală (*d-na Carine van Oosteren – ofițer superior*).....88

– ***Rusia*** - Alfabetizarea digitală și inteligența digitală ca monedă nouă: O nouă privire asupra învățării pentru economia digitală (*d-na Olga Golyshenkova - Membru al Comisiei pentru Camera Civică a Federației Ruse privind economia în dezvoltare, antreprenoriatul, serviciile și piața consumatorilor; Președintele Asociației civililor și organizațiilor pentru învățare și dezvoltare corporativă „MAKO")*..... *94*

– ***OIM*** – Impactul digitalizării asupra mobilității muncii și firmelor: Oportunități și provocări pentru forța de muncă și firme (*d-na Uma Amara Rani - economist*) 98

– ***OIM*** - Revoluția digitală: O scurtă reflecție a temelor de cercetare (*dl. Samuel Asfaha – Senior specialist*).....103

4. Curaçao (7 – 8 martie 2019)

– ***Curaçao*** – Guvernanța digitală – transformare pentru o națiune inteligentă *(Excelența Sa dl. Kenneth Gijsbertha – Ministrul finanțelor și dezvoltării economice*).....106

– ***Guineea*** - Contribuția Consiliului Economic și Social al Guineei la atelierul de schimb de experiențe despre revoluția digitală.....108

– ***Coasta de Fildeș*** - Evaluarea politicilor și acțiunilor publice ale partenerilor sociali pentru promovarea dezvoltării și tranzițiilor economiei digitale.....113

– ***Maroc*** – Digitalizarea – economie socială? 117

– ***Țările de Jos*** – Munca și educația în societatea digitală.....122

– ***Uruguay*** – Sistemul de dialog social în Uruguay – Concepte de bază *(Jimena Ruy-López)* 125

Discursul Excelenței Sale domnul Bruno Nabagné KONE, Ministrul comunicării, economiei digitale și oficiului poștal

Importanța rolului jucat de consiliile economice și sociale în țările noastre este fără îndoială.
Într-adevăr, Adunările noastre consultative contribuie foarte mult la o mai bună percepție a vieții economice și sociale a statelor noastre.
Ei au avantajul, prin constituția lor, de a avea o viziune sinoptică și o abordare transversală asupra preocupărilor reale atât ale statelor noastre, cât și ale populațiilor noastre.
Vă felicităm pentru susținerea și sprijinul pe care îl aduceți guvernelor noastre respective și suntem bine conștienți că pentru a fi eficient în acest rol, trebuie să aveți o viziune la 360° asupra mediului dvs., a unei cunoștințe, credincios posibil, din ceea ce trăiesc concetățenii tăi.
Acesta este motivul pentru care nu avem nicio ezitare în a răspunde pozitiv invitației dvs. de a veni aici pentru a vorbi despre un subiect din competența noastră ministerială.

Doamnelor și domnilor,

Sunt deosebit de onorat să vă vorbesc astăzi și să particip la acest atelier de schimb de experiențe și bune practici pe tema: „impactul tehnologiei digitale asupra viitorului umanității".

Salut alegerea acestei teme, care este perfect actuală, care este esențială pentru viața concetățenilor noștri, care este în centrul marșului statelor noastre, care se referă la impactul revoluției digitale și viitor. a umanității noastre.
Viitorul Națiunilor noastre și al vieții noastre individuale este, prin urmare, foarte dependent de rolul pe care noi, ca conducători, îl vom putea juca în tehnologiile informației și comunicațiilor.

Tehnologia digitală are particularitatea de a accelera progresul țărilor noastre, de a intensifica producția de bunuri, de a facilita stocarea, sortarea și prelucrarea datelor, făcând procesele mai fiabile, eliminând distanțele și deschizându-ne piețele , pentru a reduce corupția prin limitarea intervenției umane, pentru a reduce costurile bugetare, pentru a schimba modul de lucru, bazat tot mai mult pe partajare și colaborare, pentru a facilita procesarea și circulația informațiilor etc.
Imediatitatea, viteza și viralitatea fluxului de informații au transformat planeta noastră într-un sat, cu avantaje clare, dar și provocări și provocări la care vom reveni mai târziu.
De fapt, această revoluție are o influență considerabilă, deoarece acționează asupra proceselor de concepție, producție, marketing, comunicare, transmitere de cunoștințe, socializare, producție de avere și creștere. procese care duc la îmbunătățirea condițiilor de viață ale populațiilor noastre și a celor care măsoară acțiunea guvernelor noastre.

În trecut, două invenții au schimbat profund cultura și transmiterea cunoștințelor: este vorba despre scris și tipărire.
Astăzi o nouă invenție revoluționează cunoștințele și legăturile societății. Este digital.

Doamnelor și domnilor,

Marșul și impulsul în care sunt încorporate informațiile digitale și TIC sunt ireversibile. Depinde de noi să creăm condițiile pentru adaptarea noastră la prezența lor, depinde de noi să le adecvăm, să obținem cel mai bun beneficiu din ele sau să le reducem potențialul impact negativ.

În ceea ce privește statele africane, în special, voi spune clar că revoluția digitală este o binefacere, o sursă de transformare cantitativă și calitativă, o oportunitate reală de a compensa o parte din întârziere în comparație cu alte continente care știau mai bine decât Africa (din diferite motive pentru care este dificil să se extindă aici), valorifică beneficiile revoluțiilor anterioare (tipografie, agricultură, industrie).

Dar, dacă Africa, în anumite privințe, pare să rămână în urmă cu restul lumii, observăm cu o oarecare satisfacție, că nu este complet pe marginea tendinței globale actuale.

Africa participă în felul său la revoluția digitală în curs;

- În primul rând, a supărat codurile în ceea ce privește etapele de maturitate ale unei piețe de telecomunicații (de la 1% din telefonia fixă la 70% în medie și până la 100% din rata de penetrare a telefoniei mobile în un număr mare de țări);
- Africa a democratizat telefonul mobil, inițial planificat pentru o clientelă bine pusă la punct și o piață de nișă;
- Un număr mare de aplicații provin din Africa sau sunt concepute în principal pentru acest continent, pentru a compensa lipsa sau slăbiciunea infrastructurii fizice (educație la distanță, sănătate electronică, plata mobilă / mPesa ...), confirmând afirmația care spune că „Când nu avem mijloace pentru a construi drumuri, este un moment bun pentru a construi autostrăzi de informare și comunicare.

Astăzi, Africa joacă rolul său în dezvoltarea transferului electronic de bani, în date mari, pe Internet of Things, cu un accent deosebit pe inovațiile care simplifică și îmbunătățesc viața oamenilor.

În ceea ce privește Coasta de Fildeș, președintele Alassane Ouattara a decis să facă din economia digitală o prioritate în progresul țării noastre spre apariție până în 2020.

În discursul său de la deschiderea celei de-a 5-a ediții a Forumului piețelor emergente desfășurat la Abidjan în martie 2017, președintele Republicii a spus și citez:

„În 40 de ani, revoluția științei și tehnologiei ... ne va transforma profund stilul de viață și economiile. Cu toate acestea, tocmai astăzi trebuie să ne imaginăm și să anticipăm pentru a ne pregăti pentru asta. Pentru a face acest lucru, trebuie să creștem eforturile depuse deja de economiile noastre în multe domenii, cu un accent deosebit pe pregătirea generațiilor noastre tinere printr-un sistem de învățământ de calitate excepțională (adaptat noilor provocări). ". Citat final.

Mai recent, cu ocazia mesajului său către Națiunea Anului Nou 2018, președintele Republicii a adăugat:

„Am ... cerut guvernului să acorde o atenție specială economiei digitale, datorită ponderii sale economice, dar, mai ales, pentru capacitatea sa de a accelera dezvoltarea noastră, de a îmbunătăți condițiile de viață ale concetățenilor noștri și pentru a crea oportunități de muncă pentru tineretul nostru.

Îi invit pe tinerii noștri să se intereseze de aceste tehnologii care le oferă mijloacele de a învăța, de a-și asuma sarcinile și de a concura pe un teren de joc echitabil cu

ceilalți tineri ai lumii pe o piață digitală care se globalizează din ce în ce mai mult „.

Doamnelor și domnilor

Aceste două declarații ale președintelui Alassane Ouattara rezumă viziunea care conduce acțiunea noastră în Coasta de Fildeș în contextul dezvoltării digitale.

Numeroasele provocări actuale și viitoare cu care se confruntă continentul nostru, inclusiv încălzirea globală, deficitul de energie abundentă și de bună calitate (regenerabilă), probleme de sănătate, slabă industrializare, slăbiciune și inadecvare instruire, lipsa locurilor de muncă pentru tineri etc. nu poate găsi o soluție eficientă fără o contribuție semnificativă a TIC.

În Coasta de Fildeș, această viziune a dus la implementarea, începând cu 2011, a unei strategii relativ coerente și ambițioase, construită în jurul următoarelor axe majore;

1-crearea unui mediu de reglementare favorabil, liniștitor pentru investitori și liniște pentru utilizatori (Legea Cadrul sectorului, tranzacțiile electronice, securitatea cibernetică, protecția datelor cu caracter personal, orientarea către societatea informațională ...).

Prin această din urmă lege, accesul la Internet a fost stabilit ca o necesitate fundamentală pentru

cetățeanul ivorian și revine statului să asigure respectarea acestei dispoziții.
2-dezvoltarea conectivității (3G, 4G, RNHD-FO de 7000 km, cabluri subacvatice ...); În 2019, accesul la bandă largă va fi posibil aproape în toate părțile teritoriului ivorian, inclusiv prin conectarea a 5000 de puncte de acces în Abidjan și mai ales în interiorul țării.
3-facilitarea accesibilității (scutire de taxe, centre comunitare cibernetice ...);
4-promovarea conținutului (creator local și valoric ...) La acest nivel, aș dori să subliniez faptul că statele noastre trebuie să joace rolul lor aici. Statul trebuie să conducă și să dea un exemplu prin digitalizarea serviciilor pe care le oferă oamenilor. Aici au fost digitalizate în jur de patruzeci de servicii în 2017 și ne propunem să digitalizăm peste 300 până în 2020 (lansarea eGouv, eEducation, eHealth, eFinance, eJustice, eFoncier, eAgriculture etc.
Obiectivul este de a oferi servicii publice mai eficiente, de a crea mai multă proximitate cu populația, de a încuraja participarea cetățenilor la procesul decizional, de a crea mai multă transparență în acțiunea statului, de a reduce costurile etc.
5-instruirea resurselor umane în cantitate și calitate pentru a acoperi toate domeniile ecosistemului (construirea rețelei, asistența utilizatorilor, instruire, securitate, exploatare, producția de conținut digital, bloguri ...).

În 6 ani, putem spune că țara noastră a cunoscut o adevărată transformare prin intermediul digitalului.

Următoarele evoluții o demonstrează:
- În ceea ce privește telefonia, CI a crescut de la 16 milioane de abonați în 2011 la peste 30 de milioane de abonați până la sfârșitul anului 2017 (pentru o populație de 25 de milioane);
Numărul utilizatorilor de Internet a crescut de la 200.000 în 2011 la 17 milioane în 2017;
- Până în prezent, 10 milioane de abonați utilizează soluții de plată mobilă sau de transfer de bani, pentru un nivel de tranzacționare zilnic de aproximativ 17 miliarde FCFA (aproximativ 25 milioane de euro)
Notăm crearea a câteva mii de locuri de muncă în noile profesii, care nu ar fi existat fără digital (centre de apel, comerț electronic, transfer de bani, securitate computer, construirea rețelei, bloguri, marketing digital ...).
În același timp, clasamentul internațional al Coastei de Fildeș a făcut salturi spectaculoase, ceea ce poate fi rezumat prin Indicele de Dezvoltare TIC al Uniunii Telecomunicațiilor Internaționale (ITU), care a văzut țara noastră progresând. 36 de locuri între 2014 și 2017 și acum ocupă locul 9 în Africa.

Doamnelor și domnilor, președinți, doamne și domni,

În cadrul sesiunilor din această după-amiază, veți avea, fără îndoială, prezentări și schimburi mai detaliate despre inițiativele guvernului ivorian în contextul dezvoltării economiei digitale.

Dar înainte de asta, permiteți-mi să vă împărtășesc câteva observații referitoare la o serie de provocări legate de progresul digital.

Deși evoluția digitalului este ireversibilă, iar oportunitățile sunt nenumărate, trebuie să știm că totul nu este perfect, că există nu numai avantaje, că există pericole, riscuri la care putem fi expuși prin aceste tehnologii, tocmai, pentru a ne organiza mai bine pentru a le înfrunta.

Aceste provocări includ:
- necesitatea adaptării în mod constant a cadrelor noastre legislative și normative la evoluția tehnologică.
Ne gândim în special la dreptul muncii (care se luptă să se adapteze la fenomenul uberizării unui număr de servicii, la legislația băncilor noastre centrale care se luptă să țină seama de evoluțiile din acest domeniu. (transferuri de bani, blockchain, cripto-monede ...), păstrarea libertăților individuale

(supraveghere, date disponibile peste tot ...) etc.
- riscurile legate de securitatea cibernetică și necesitatea de a asigura tranzacții, fragilități legate de interconectarea rețelelor și sistemelor și necesitatea de a simplifica utilizările pentru consumatori;
- includerea tuturor populațiilor în această revoluție (analfabeți, cu dizabilități, săraci etc.);
- informațiile false (care pot chiar influența marșul și pot amenința echilibrul politic al statelor.
- Evoluția locurilor de muncă; 50% din locurile de muncă curente vor dispărea în 5-10 ani, iar 80% din locurile de muncă de mâine vor necesita un minim de cunoștințe TIC (Bănci și finanțe, asigurări, educație, securitate, agricultură etc.).

Remarcăm UBERIZAREA ineludabilă a anumitor meserii (închirierea de case, distribuirea vehiculelor, haine și costume de ceremonie, rochii de mireasă, cărți ...) și faptul că deceniile următoare vor fi caracterizate de trecerea din ce în ce mai marcată a o societate de acumulare și posesie față de o societate de consum, în care consumatorul va dori doar să plătească pentru utilizarea efemeră a unui bun.
Mergem spre o societate de partajare (utilizare, dar și cost).
- Intensificarea utilizărilor (dependența de rețelele sociale, cantitatea de informații disponibile și consumabile ...);
- provocarea politică și evoluția democrației (organizarea alegerilor va fi din ce în ce mai puțin supusă acțiunilor umane, controlului permanent al alegătorilor, verificărilor de date (verificarea informațiilor de îndată ce sunt publicate, comparație / repere în câteva clicuri, campanii electorale ale RS ...), testarea acțiunilor trecute pentru liderii și candidații pentru funcții publice (observații făcute, acte postate ...);
- pentru țările africane, vom adăuga provocarea de a obține rapid cunoștințe și competențe reale în tehnologiile digitale.

Statele noastre nu (pot) să se mulțumească cu copierea și consumarea conținutului produs în altă parte, ci trebuie să devină furnizori de soluții care pot fi utilizate în altă parte a lumii.
Pentru a face acest lucru, țările noastre trebuie să-și pregătească propriile abilități și să lucreze în primul rând la problemele locale și provocările zilnice ale populațiilor lor.

Doamnelor și domnilor,

Temele pe care ai ales să le discuți în timpul acestui atelier sunt vaste și variate, în funcție de situația țărilor noastre. Cred însă că ne regăsim pe cel puțin două puncte; interesul digitalului pentru populațiile noastre și nevoia guvernelor noastre în această problemă să aibă o acțiune relevantă și de impact.

De aceea, guvernele țărilor noastre respective au obligația de a crea imediat un mediu care să permită cea mai armonioasă dezvoltare posibilă a digitalului, pe baza celor cinci axe prezentate anterior (mediu de reglementare, conectivitate, accesibilitate, conținut , formare și capacitate umană).

Așteptăm foarte mult acest atelier și munca dvs. care, împărtășind experiența lor, va ajuta fiecare dintre țările noastre să facă progrese și mai mari în domeniul digital.
Din partea noastră, nu există nici o îndoială, viitorul umanității va fi din ce în ce mai afectat de digital. Acestea fiind spuse, voi adăuga că Digitalul este o șansă pentru țările noastre, în special pentru cei în proces de dezvoltare, și poate fi un catalizator și un accelerator perfect al progreselor lor spre apariție.

Pentru țările dezvoltate, amprenta digitală va fi, fără îndoială, și mai importantă, chiar dacă se observă aici și acolo dorința, uneori, o voință, din când în când, să acționeze pentru a reveni la natura adevărată, organică (producție organică).

CDES
Conselho de Desenvolvimento Econômico e Social
Diálogo para o Desenvolvimento

The Brazilian Economic and Social Development Council and the debate on the digital revolution

Presentation for the AICESIS Workshop on Digital Revolution
Session 2: Governance and the Role of Social Partners

March 9th, 2018
Abidjan – Côté d'Ivoire

Our experience and good practice

This presentation:

Growing role of social partners in Brazil
The CDES as a forum for civil society dialogue
Recent recommendations related to the digital revolution
Government feedback and the CDES effectiveness

The growing role of social partners in Brazil

- Social dialogue in Brazil strengthened after re-democratization in mid-1980s: growing societal demand to **influence the public policy decision-making processes;**
- **The 1988 Federal Constitution**: social participation becomes an integral part of how democracy is understood – core principles and chapters on social and political rights;
- Only a few **public policy councils** at this time with substantive participation of civil society;

The growing role of social partners in Brazil

- Since the 1990s, the participation in the policy processes of planning, monitoring and evaluation has been widened, becoming consolidated in the 2000s;
- Emergence of **new** civil society organizations, social movements and networks in many issue-areas;
- Business Confederations and Labor Unions strengthened;
- **Participatory budget** in many Brazilian cities: allows citizens to influence or decide on the local public budget;

The growing role of social partners in Brazil

- New country-level **sector councils** (nearly 50 councils in the federal public administration) and state/local-level councils created as forums for qualified debate and agreement;
- Noteworthy is the operations of the National Education Council, National Health Council, National Social Assistance Council and the National Nutrition and Food Security Council;
- Implementation of more than 140 National Conferences in nearly 40 policy-areas, many of which included local, State and Regional consultations organized by the administrations, aiming at collecting impressions and proposals from societal actors: consultation and development of guidelines.

CDES and the social partners

- The CDES emerges and grows precisely in such a fertile ground for the adoption of **partipatory management of public policies;**
- Created 15 years ago, CDES differs from other councils and sector-oriented forums in the Federal Government. Broader thematic scope: **economic and social development;**
- It is by excellence a forum for the country to build its **future strategic vision**: CDES has not only been a forum for debating relevant specific themes, but paths or models to development;
- Similarly to CDES, approx. 30 economic and social development councils have been created at the State/local levels, therefore gathering social partners or actors;

CDES and the social partners

- It is amongst the **most important contemporary instruments of social participation in Brazil;**
- Its creation was inspired by experiences of economic and social councils from Europe, but a different **model** emerged: closeness to the government decision-making centre in order to amplify its effectiveness;
- Currently composed by 102 councilors, CDES is a **direct advisory body** of the President of the Republic;
- The Minister of the Chief of Staff's office of the Presidency is the **Executive-Secretary** for CDES;

CDES and the social partners

It represents

- a substantial share of GDP
- **the most dynamic** segments of the national economy
- a high percentage of trade/labor unions
- a wide range of social agendas

It allows

- **consensus-building**
- **bridging the gap** between politics and the policy agenda
- **new ideas** to improve public policies

Current composition favored the appointment of councilors that are involved with the agendas of **innovation and digital society**, in addition to other traditional groups.

Councilors' main areas of expertise (%)

Before

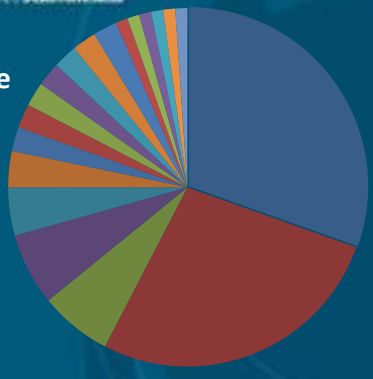

After

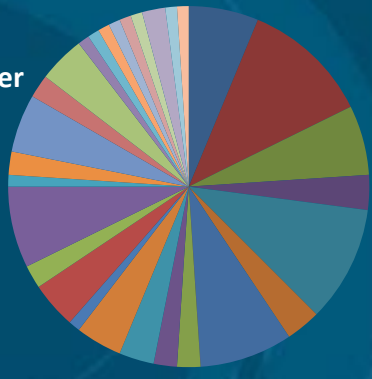

Increased diversity

- EMPREGO E RENDA: 6,3% (antes: 30,4%)
- GESTAO: 6,3% (antes: 6,5%)
- INOVACAO TECNOLOGICA: 10,4% (antes: 4,3%)
- POLÍTICA MACROECONÔMICA: 8,3% (antes: 2,2%)
- DESENVOLVIMENTO SUSTENTAVEL: 2,1% (antes: 2,2%)
- C&T: 3,1% (antes: 2,2%)
- CULTURA: 1,0% (antes: 2,2%)
- AGRIBUSINESS: 2,1% (antes: 1,1%)
- DESENVOLVIMENTO REGIONAL: 1,0% (antes: 1,1%)
- TICS: 5,2% (antes: 1,1%)
- REFORMA TRIBUTARIA: 4,2% (antes: 0,0%)
- PRIMEIRA INFANCIA: 1,0% (antes: 0,0%)
- SEGURANCA PUBLICA: 1,0% (antes: 0,0%)
- QUESTAO URBANA: 1,0% (antes: 0,0%)
- LGBT: 1,0% (antes: 0,0%)
- POLÍTICA INDUSTRIAL: 11,5% (antes: 27,2%)
- EDUCAÇÃO: 3,1% (antes: 6,5%)
- JUSTIÇA, CORRUPÇÃO E TRANSPARÊNCIA: 3,1% (antes: 3,3%)
- RELIGIAO: 0,0% (antes: 2,2%)
- QUESTAO RACIAL: 2,1% (antes: 2,2%)
- INFRAESTRUTURA: 4,2% (antes: 2,2%)
- SAÚDE: 4,2% (antes: 1,1%)
- EMPREENDEDORISMO: 7,3% (antes: 1,1%)
- ESPORTE: 2,1% (antes: 1,1%)
- ADMINISTRACAO PUBLICA: 2,1% (antes: 0,0%)
- DIREITOS DO CONSUMIDOR: 1,0% (antes: 0,0%)
- RELAÇOES INTERNACIONAIS: 1,0% (antes: 0,0%)
- DEFICIENTES FISICOS: 1,0% (antes: 0,0%)
- REFORMA POLITICA: 2,1% (antes: 0,0%)
- MEIO AMBIENTE: 1,0% (antes: 0,0%)

Improved effectiveness

- Capable of **fostering solid consensus and producing relevant recommendations** to the country´s development agenda;
- The support, commitment and unwavering presence of the President and the Minister of the Chief of Staff's Office of the Presidency during the Council meetings have been paramount to assure the empowerment and effectiveness of CDES;
- The Secretariat as part of the Chief of Staff's Office of the Presidency: improves the inclusion of the CDES topics at the center of government **decision-making**;

Improved effectiveness

- Participation of **high-ranking decision-makers** in all stages of the recommendation process: successful strategy;
- This rapprochement between government and civil society within the Council **helps to overcome eventual resistance** to implementing the recommendations issued;
- Many proposals put forth by CDES in 2016 and 2017 have been either implemented or are being implemented by the Federal Government;
- CDES has been strengthened both **inside and outside the government**, increasing its credibility and effectiveness to support the making of a better country;

Improved effectiveness

Main accomplishments in 2017

- Labor Law modernization
- Consolidated Commission on Normative Decrees
- Modules for the Foreign Trade Internet Portal
- National Council for De-bureaucratization
- Policy proposal for training and continued development of teachers and education managers
- Online education (Broad band)
- Census on agricultural and livestock activities
- National Network for Streamlining the Registering and Formalization of Companies and Businesses (Redesim)
- Inter-sectoral Committee on Early Childhood Public Policies

Improved effectiveness

1st cycle of Working Groups
Implementation status

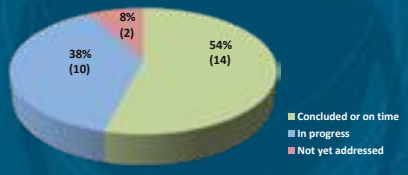

By February 2018: approx. 92% of the presidential determinations on the CDES recommendations for this Working Group cycle has been implemented or are "in progress".

Monitoring activities

- The recommendations developed during the working groups are presented to the president during the plenary meetings;
- Once briefed by the substance of the recommendations, the president may determine their immediate adoption in public institutions or the development of further measures to implement them;
- The decision of the president triggers the monitoring activities of the presidential determinations;

Monitoring activities

- Meetings with the Minister of the Chief of Staff's Office of the President (executive-secretary of CDES), of the Secretariat and the management board with the councilors-rapporteurs and working groups, in order to give substance to the determinations and discuss implementation strategies.
- Meetings between the CDES Secretariat and public institutions to assess the progress of implementation and the fulfillment of goals and deadlines.
- Coordination activities between the CDES Secretariat and the deputy heads of the Chief of Staff's Office of the President to include the Council's determinations in the monitoring processes of the government activities.

Monitoring Activities

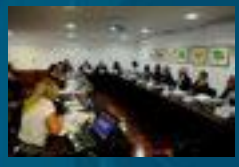

- **Ministerial Meetings** with the working group councilors-rapporteurs to monitor the implementation process. Ministers and other public authorities introduce the progress of each presidential determination, highlighting what has already been delivered, what is ongoing, and the outstanding bottlenecks and challenges to implementation.

Participation of public authorities

- **The engagement strategy** for public authorities in the CDES activities takes place since the initial stages of working group debates;
- Aims at smoothing the implementation of the CDES recommendations and, consequently, the effectiveness of dialogue;
  - Identifying and coordinating with ministries and other public institutions involved with the topics of the working groups
  - Side meetings with deputy-secretaries, secretaries and the remaining public authority of ministries and other public institutions to introduce the new work methodology of CDES
  - Invitation to attend the working group meetings

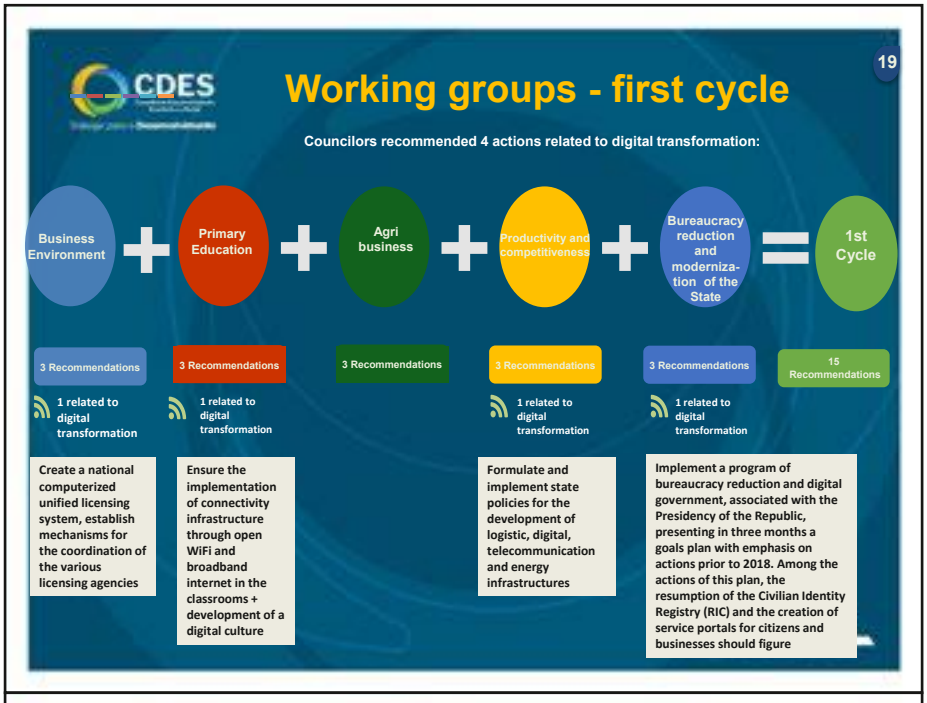
19
Working groups - first cycle
Councilors recommended 4 actions related to digital transformation:
Business Environment
Primary Education
Agri business
Productivity and competitiveness
Bureaucracy reduction and modernization of the State
1st Cycle
3 Recommendations
1 related to digital transformation
Create a national computerized unified licensing system, establish mechanisms for the coordination of the various licensing agencies
3 Recommendations
1 related to digital transformation
Ensure the implementation of connectivity infrastructure through open WiFi and broadband internet in the classrooms + development of a digital culture
3 Recommendations
3 Recommendations
1 related to digital transformation
Formulate and implement state policies for the development of logistic, digital, telecommunication and energy infrastructures
3 Recommendations
1 related to digital transformation
Implement a program of bureaucracy reduction and digital government, associated with the Presidency of the Republic, presenting in three months a goals plan with emphasis on actions prior to 2018. Among the actions of this plan, the resumption of the Civilian Identity Registry (RIC) and the creation of service portals for citizens and businesses should figure
15 Recommendations

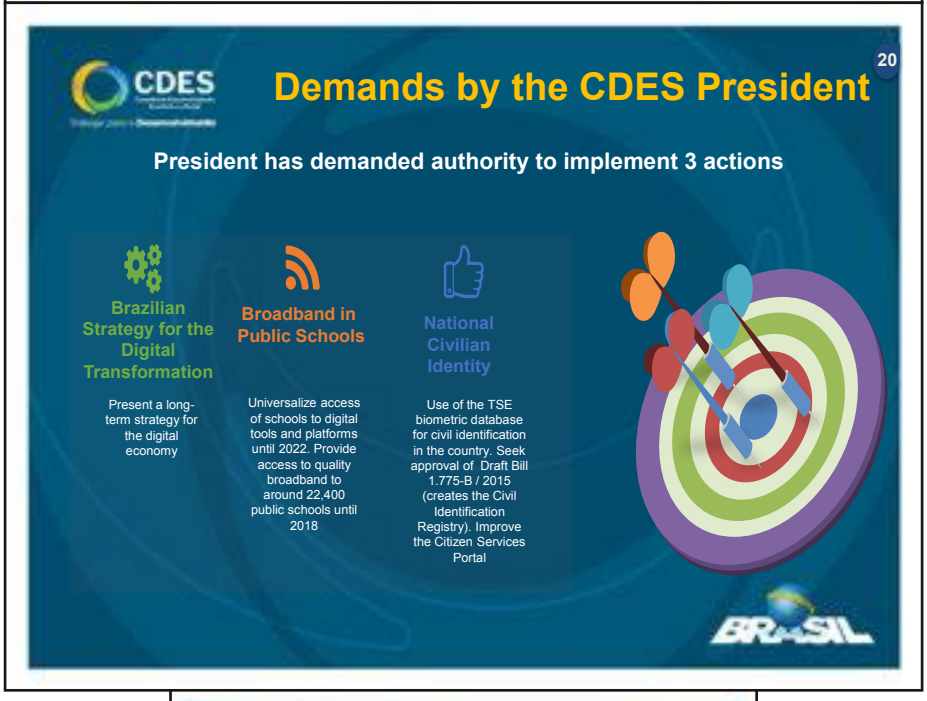
20
Demands by the CDES President
President has demanded authority to implement 3 actions
Brazilian Strategy for the Digital Transformation
Present a long-term strategy for the digital economy
Broadband in Public Schools
Universalize access of schools to digital tools and platforms until 2022. Provide access to quality broadband to around 22,400 public schools until 2018
National Civilian Identity
Use of the TSE biometric database for civil identification in the country. Seek approval of Draft Bill 1.775-B / 2015 (creates the Civil Identification Registry). Improve the Citizen Services Portal
BRASIL

THANK YOU!
MERCI BEAUCOUP!
Secretariat for the CDES - Brazil
www.cdes.gov.br
cdes@presidencia.gov.br
+ 55 61 3411-2199
BRASIL

MINISTERE DE LA COMMUNICATION, DE L'ECONOMIE NUMERIQUE ET DE LA POSTE

ANSUT

REVOLUTION NUMERIQUE ET SON IMPACT SUR LES INEGALITES SOCIALES ET ECONOMIQUES

Mahamoudy BOUNDY
Directeur du Développement des Services
de l'ANSUT
09 Mars 2018

Objectifs et enjeux

Impacter les conditions sociales et économiques des populations

- ODD 10 : Réduire les inégalités dans les pays et d'un pays à l'autre
- Réduire la pauvreté
- Réduire les disparités dans l'accès aux services de santé et à l'éducation et à d'autres moyens de production.
- Réduire les inégalités de revenus

Forts enjeux pour le domaine des TIC

- A Réduction de la fracture numérique
- B Accélération et de consolidation du développement économique des villes
- C Contribution à l'atteinte des objectifs de développement durable (ODD)
- D Apparition de nouveaux modèles économiques et modèles d'affaires
- E Émergence de nouvelles formes d'activités, avenir du salariat et conséquences sur le financement de la protection sociale

La **réponse aux enjeux** clés passe par une intervention en 7 axes

La réponse aux enjeux clés passe par une intervention en 7 axes : Cas de la Côte d'Ivoire

2 Infrastructure	3 Accessibilité	4 Contenus	5 Ressources	6 Financement
• Développer le réseau de télécoms urbains multiservices (Fixe, Mobile, Internet, ICT) • Promouvoir des solutions de communication, de mobilité des usagers en temps réel dans le district A	• Développer des espaces communautaires • Favoriser l'accès des ménages à l'équipement TIC • Favoriser l'accès aux personnes vulnérables A	• e-Services administratifs : naissonce, éducation, santé,… • Applications mobiles pour les usagers : Adressage des rues, géolocalisation (foncier…) B D E	• Formation et renforcement de capacités • Conduite du changement et communication • Mise en place d'un écosystème pour favoriser l'innovation et la créativité D E	• Modèle de financement des projets (infrastructures, mobilité…) • Modèle de facturation des services aux usagers D E

7 Sécurité (Bâtir la confiance numérique)

1 Cadre réglementaire et juridique

ANSUT

Les réponses apportées par l'ANSUT à travers ses différents projets

2 Infrastructure	•7000 km de fibre optique (Réseau National Haut Débit), •Interconnexion de l'administration centrale (Intranet eGouv), •2 principaux Data Center A
3 Accessibilité	•Différents projets majeurs d'accessibilité : CDMA, 1 Citoyen, 1PC; cybercentres communautaires… A
4 Contenus	•eServices : eAgriculture, eFinance, eFonctionPublique, eSanté, eEducation,… B D E
5 Ressources	•Différents projets de vulgarisation des TIC : attribution de bourses d'études, contribution à la mise en place d'incubateur, contribution à l'équipement des écoles et instituts de formation spécialisées. D E
6 Sécurité	•Mise en place de plans de sécurisation de ses projets, implémentation de la signature électronique dans les projets pertinents (eConseil…)

1 La Ministère de la Communication, de l'Economie Numérique et de la Poste a fait adopter l'ensemble des textes fixant le cadre réglementaire et juridique.

7000 km de fibre optique (Réseau National Haut Débit)

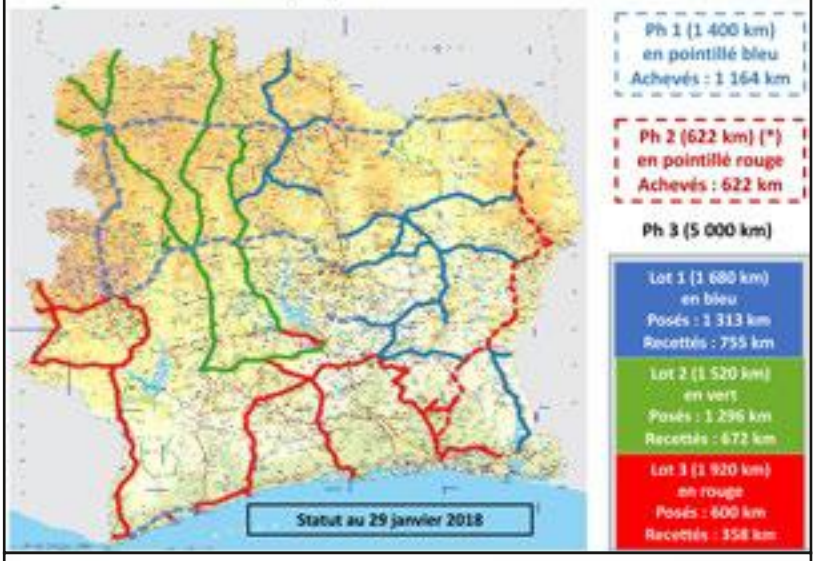

19 eServices réalisés dans le domaine de l'Education

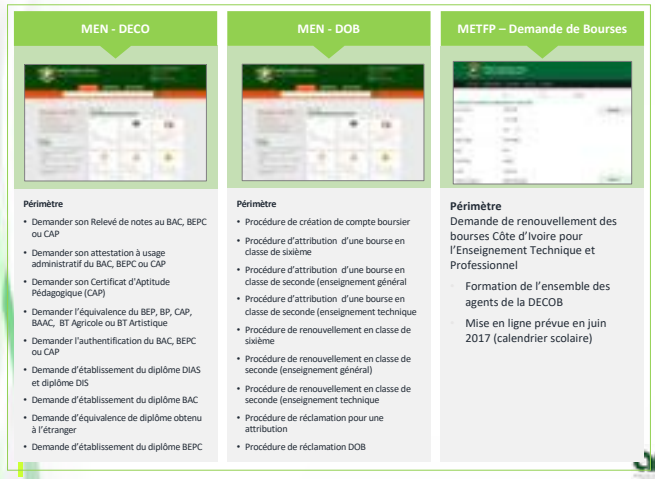

9 eServices réalisés dans le domaine de la Santé

CHU DE COCODY

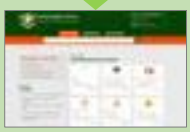

Périmètre

- Procédure pour demander une consultation externe (avec prescription)
- Demander une consultation pour un conseil de santé
- Demander un examen d'imagerie médicale (radiographies)
- Demander une exploration, examen ou analyse
- Demander un duplicata de certificat de naissance
- Demander un certificat de genre de mort

CNTS – Banque de sang

Périmètre

Application d'information sur la disponibilité de sang dans les centres de transfusion

- Formations de 14 centres pilotes sur la région d'Abidjan
- http://www.banquedesang.ci/

SIH

Périmètre

- Système d'information hospitalier avec dossier patient informatisés pour :
  - CSU AGBOVILLE
  - CSU ROBINO
  - CSU CHESSI

7

3 eServices réalisés dans le domaine de l'Emploi

AEJ – Plateforme

Périmètre

Faire rencontrer l'offre et la demande en terme d'emploi, de formation et de financement de projet

AEJ – CV en ligne

Périmètre

Proposition d'un modèle d'intégration d'un outil de création de CV en ligne au site emploijeunes.ci

- Mise en ligne prévue le ... sur emploijeunes.gouv.ci

AEJ – Chat en ligne

Périmètre

Solution de chat pour le site institutionnel de l'AEJ opérée par les conseillères du centre d'appel

- http://emploijeunes.gouv.ci/

8

3 eServices réalisés dans le domaine du Social

MPJEJSC – Portail de la vie associative

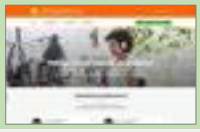

Périmètre

Portail d'accès aux actualités, événements et coordonnées de toutes les associations souhaitant être référencée par le Ministère

- Formation de l'équipe de modérateurs du MPJEJSC

CGRAE – Demande de prestation

Périmètre

Plateforme de procédures en ligne (demande de nouvelles prestations ou ajout de pièces justificatives à un dossier)

- Formation des agents du Plateau effectuée
- http://iservices.cgrae.ci/

CGRAE – Prise de RDV en ligne

Périmètre

Outil de prise de RDV en ligne pour les centres d'accueil de la CGRAE

- Formation des agents du Plateau effectuée
- http://cgrae.ci

9

6 eServices réalisés dans le domaine de l'Agriculture

MIRAH – Demande d'agrément

Périmètre

Procédures de demande de deux agréments avec l'équipe projet du MIRAH

- Formation de la Direction des Productions d'Elevage
- http://agrement.ressourcesanimales.gouv.ci/

MINADER - DPV

Périmètre

- Procédure pour demander un agrément distributeur
- Procédure pour demander un agrément revendeur
- Procédure pour demander un agrément applicateur
- Procédure pour demander une expérimentation
- Procédure pour demander une homologation de produit phytosanitaire

10

5 eServices réalisés dans le domaine du Tourisme

DGU

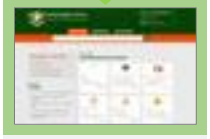

Périmètre

- Procédure pour demander un agrément technique et professionnel pour établissement hôtelier
- Procédure pour demander une licence d'exploitation pour établissement hôtelier
- Procédure pour demander un agrément professionnel pour agences ou bureaux de voyage
- Procédure pour demander une licence d'exploitation pour agences ou bureaux de voyage

DGU

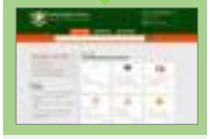

Périmètre

- Procédure pour demander une autorisation d'ouverture et d'exploitation d'un restaurant ou d'un établissement assimilé

11

MINISTERE DE LA COMMUNICATION, DE L'ECONOMIE NUMERIQUE ET DE LA POSTE

AGENCE NATIONALE DU SERVICE UNIVERSEL DES TELECOMMUNICATION / TIC

MERCI POUR VOTRE ATTENTION

12

PLAN DE PRESENTATION

2

Introduction

- **Justificatif**
- **Objectifs de l'étude**
- **Démarche méthodologique**
- **Etat des lieux du secteur des TIC au Bénin**
- **Recommandations**
- **Effets induits** ***(loi n° 2017-20 portant Code du numérique en République du Bénin)***

Conclusion

INTRODUCTION

3

- Le Conseil Economique et Social est l'une des sept (7) Institutions constitutionnelles du Bénin;
- Assemblée des forces vives au travail, il est Constitué de trente (30) personnalités ;
- Il est un laboratoire d'analyse des questions économiques, sociales, culturelles, scientifiques et techniques.

INTRODUCTION

4

- Il formule des avis et recommandations, à titre Consultatif, au Président de la République et à l'Assemblée Nationale sur les projets de lois, d'ordonnances et de décrets.
- Au cœur de la machine gouvernementale et législative entant que force de propositions malgré sa forme Consultative, le CES s'est également préoccupé de la problématique du **« numérique et l'emploi des jeunes »** sous forme d 'autosaisne.

JUSTIFICATIF

5

L'idée était de s'imprégner des enjeux de l'économie numérique pour l'emploi des jeunes au Bénin.

Pourquoi le numérique est, peut-être et doit être un levier important à actionner pour l'économie au Bénin ?

JUSTIFICATIF

6

L'emploi des jeunes --- défis majeurs de tous les gouvernements d'aujourd'hui.

Au Bénin, depuis l'arrêt des recrutements systématiques dans l'administration publique **en 1986**, les possibilités d'emploi se rétrécissent chaque jour, amenuisant la chance des jeunes d'avoir accès audit emploi.

Or, plusieurs milliers de jeunes formés en quête d'emploi, sont déversés sur le marché du travail chaque année.

JUSTIFICATIF

7

Le nombre de jeunes au chômage est de plus en plus grandissant avec pour corollaire la croissance de l'insécurité.

Par exemple, le nombre de dossiers de candidatures aux concours d'entrée dans la fonction publique en **2016, est évocateur : 37 617 dossiers pour 7033**.

JUSTIFICATIF

8

Si à l'origine **les TICs** devraient permettre d'améliorer les moyens de communication, de nouveaux usages sont apparus dans les domaines **de l'agriculture, la santé, l'éducation, les échanges commerciaux, le transport, etc.**

Le développement rapide des technologies de l'information et de la communication (TIC), l'accès à l'internet et la création d'applications mobiles via les *smartphones* ont entraîné l'apparition d'une nouvelle forme d'économie dite numérique sur laquelle la République du Bénin pourrait s'appuyer pour *booster* son émergence.

JUSTIFICATIF

9

La confirmation de l'alternance démocratique au Bénin à travers l'élection d'un nouveau Président de la République, **SE G.A. Patrice TALON**, un homme de vision, un développeur, constituait une opportunité pour le CES Bénin de faire des propositions fortes sur **la problématique de l'emploi des jeunes et de l'emploi décent sous le prisme de la révolution numérique.**

JUSTIFICATIF

10

Ainsi, les membres du Conseil Economique et Social du Bénin ont décidé de s'autosaisir, en début 2017, du sujet ayant pour thème: **« L'économie numérique au Bénin : quels enjeux pour l'emploi des jeunes ? »**

OBJECTIFS DE L'ETUDE

11

Objectif général

Faire de l'économie numérique, un levier de création d'emplois pour les jeunes

Objectifs spécifiques

- Faire l'état des lieux du secteur des TIC au Bénin ;
- Identifier les initiatives publiques et privées dans le secteur du numérique pour l'emploi des jeunes ;
- Proposer des pistes de solutions en vue de faire de l'économie numérique, un levier de création d'emplois pour les jeunes.

DEMARCHE METHODOLOGIQUE

12

Elle a consisté à mener plusieurs activités dont :

1-Recherche et la revue documentaires;

2- Audition des personnes ressources aussi bien du secteur public que du secteur privé;

3- Visites de terrain en vue d'échanger avec les acteurs sur le terrain

Le dépouillement, le traitement et l'analyse des données recueillies à travers ces 3 démarches ont permis de mieux faire l'état des lieux.

ETAT DES LIEUX DU SECTEUR DES TIC AU BENIN : Cadre légal et réglementaire

13

- la loi n° 92-023 du 06 août 1992 portant **détermination des principes fondamentaux des dénationalisations et des transferts de propriété d'entreprises du secteur public au secteur privé** ;
- la loi n° 207-21 du 16 octobre 2007 portant **protection du consommateur** en République du Bénin ;
- la loi n° 2009-09 du 22 mai 2009 relative **à la protection des données à caractère personnel ;**
- la loi n° 2014-014 du 09 juillet 2014 **relative aux communications électroniques et à la poste** en République du Bénin ;
- la loi n°2014-22 du 30 septembre 2014 relative **à la radiodiffusion numérique terrestre** en République du Bénin ;
- la loi n° 2015-07 du 20 mars 2015 portant **code de l'information et de la communication** en République du Bénin.
- les différents actes uniformes de l'OHADA, principalement ceux relatifs aux sociétés commerciales et au Groupement d'Intérêt Economique (GIE), et au droit commercial général.

ETAT DES LIEUX DU SECTEUR DES TIC AU BENIN: Le Cadre Institutionnel

14

- l'Agence Béninoise du Service Universel des Communications Electroniques et de la Poste (ABSUCEP) créée par le décret n° 2013-555 du 30 décembre 2013). Elle a été créée pour gérer le Service Universel avec l'efficacité d'une structure autonome ;
- l'Agence Béninoise des Technologies de l'Information et de la Communication, (ABETIC) créée par le décret n° 2013-554 du 30 décembre 2013. L'ABETIC est créée pour encadrer le développement des TIC et impulser l'action publique dans le secteur ;
- la Commission Nationale pour la Migration de l'Analogie au Numérique (CNMAN) créée par décret n° 2003-285 du 25 juin 2003 pour conduire le passage de la radiodiffusion analogique à la radiodiffusion numérique ;
- l'Autorité de Régulation des Communications Electroniques et de la Poste, (ARCEP) créée par le décret n° 2014-599 du 09 octobre 2014 ;
- le Conseil du Numérique (CN) ;
- l'Unité d'Exécution du Conseil du Numérique (UECN).
- Haute Autorité de l 'Audiovisuel et de Communication (HAAC)

ETAT DES LIEUX DU SECTEUR DES TIC AU BENIN: Organisations associatives

15

- **Associations et organisations corporatistes:**
  - Consommateurs
  - Exploitants ou fournisseurs de divers services
  - GSM
  - Radio
  - Télé
  - Des grogneurs *(avis pris en compte)*
  - Unités de formation
  - Etc…

ETAT DES LIEUX DU SECTEUR DES TIC AU BENIN Situation de la téléphonie mobile

16

- Le marché de la téléphonie mobile au Bénin est animé par cinq (05) acteurs à savoir :

-BBCOM, opérateur à capital privé béninois ;

-ETISALAT BENIN, une filiale du Groupe Maroc Télécoms ;

- GLO MOBILE BENIN, une filiale du Groupe nigérian Globalcom ;

- LIBERCOM, le réseau mobile de l'opérateur historique ;

- SPACETEL BENIN, une filiale du Groupe sud-africain MTN.

ETAT DES LIEUX DU SECTEUR DES TIC AU BENIN
Couverture en infrastructures

17

- Un taux de pénétration égal à 0,68% en 2013, inférieur à 1% du taux de pénétration moyen du haut débit en Afrique subsaharienne et en internet haut débit ;
- Un grand fossé numérique entre les différentes régions et une fracture numérique entre les zones rurales déshéritées et les zones urbaines.
- Seulement 36 sur 77 communes sont parcoures par la liaison à fibre optique.
- 1320 Km de fibre optique reliant tous les départements du pays.

Communication CES du Bénin CA AICESIS jeudi 12 septembre 2019

ETAT DES LIEUX DU SECTEUR DES TIC AU BENIN
Couverture en infrastructures

18

- En matière de partage en fibre optique, les opérateurs qui interviennent sont : Bénin Télécoms Investissement (BTI) et Benin Télécoms
- En ce qui concerne les Faisceaux hertziens, on a :
  - 2G pour tous les opérateurs
  - 4G pour MTN, Moov & BeninTélécoms
  - Wifi pour 10 fournisseurs d'accès internet (FAI)
- En matière de couverture en Fibre Optique (FO), **70 points** de présence Fibre Optique (FO) répartis dans **36 communes.**

Communication CES du Bénin CA AICESIS jeudi 12 septembre 2019

ETAT DES LIEUX DU SECTEUR DES TIC AU BENIN :
Quelques faiblesses du secteur

19

- l'insuffisance des structures de promotion du secteur;
- La couverture non intégrale du territoire des structures de promotion du secteur;
- l'insuffisance de structures dont le modèle de financement soit adapté au secteur;
- la déconnexion entre le monde de la formation et le monde du travail *(principales causes des difficultés des jeunes en quête d'emploi)* ;
- La méconnaissance des métiers du numérique et du marché du travail par les jeunes;

Communication CES du Bénin CA AICESIS jeudi 12 septembre 2019

RECOMMANDATIONS

20

1- Améliorer la formation professionnelle des jeunes en s'inspirant des nombreux nouveaux métiers dans le domaine du numérique afin de mieux l'adapter aux besoins ;

2- Créer une agence gouvernementale dont le rôle sera d'informer les jeunes notamment sur les métiers et projets existants, de conseiller sur les modalités de financement et d'accompagner les startups jusqu'à la maturation de leurs projets ;

3- Associer le Conseil National du Patronat du Bénin et les Chambres Consulaires aux structures d'accompagnement des entreprises pour mieux assurer la création, l'appui-conseil, la facilitation d'accès au marché des petites entreprises et plus particulièrement des jeunes pousses ;

Communication CES du Bénin CA AICESIS jeudi 12 septembre 2019

RECOMMANDATIONS

21

4- Envisager la réforme des marchés publics en adoptant des mesures pour faciliter l'accès des startups auxdits marchés ;

5- Faciliter l'accès des startups au financement public à travers un système de garantie ;

6- Sensibiliser par IEC les populations sur les avantages et les opportunités de l'économie numérique pour l'emploi des jeunes ;

7- Insérer dans le système éducatif des compétences entrepreneuriales notamment dans le domaine du numérique afin de permettre aux jeunes de s'installer à leur propre compte après leur formation ;

Communication CES du Bénin CA AICESIS jeudi 12 septembre 2019

RECOMMANDATIONS

22

8- Stimuler le développement d'une économie numérique forte sur l'ensemble du territoire national en adoptant des mesures qui incitent le consommateur à recourir aux moyens de paiement électronique ;

9- Construire et équiper en matériels de pointe, des centres de formation pour les nouveaux métiers du numérique afin de permettre à un plus grand nombre de jeunes de recevoir une formation de qualité leur permettant de trouver un emploi ou de s'auto employer ;

10- Introduire les TIC dans le système éducatif ;

Communication CES du Bénin CA AICESIS jeudi 12 septembre 2019

EFFETS INDUITS

23

A l'issu de notre étude, transmise au Chef de l'Etat et à l'Assemblée Nationale, une série de mesures ont été prises

Communication CES du Bénin CA AICESIS jeudi 12 septembre 2019

EFFETS INDUITS
Quelques initiatives publiques

24

- Déploiement de l'Internet Haut et très Haut Débit sur l'ensemble du territoire ; (dans plusieurs grandes villes du Bénin)
- transition de la diffusion analogique vers la Télévision Numérique Terrestre (TNT) ;
- mise en œuvre de l'administration intelligente (Smart Gouv) ;
- généralisation de l'usage de l'e-commerce ;
- généralisation de l'usage du numérique par l'éducation et la formation ;
- promotion et développement de contenus numériques.

Tous ces projets sont en cours d'exécution et ont permis de recruter des jeunes. A terme, 90.000 jeunes seront recrutés.

Communication CES du Bénin CA AICESIS jeudi 12 septembre 2019

EFFETS INDUITS
Quelques initiatives privées

25

- **WOMEN BUSINESS PROMOTION CENTER** dans la formation des entreprises et la promotion des start up
- **AGeNTIC** (Agence de Gestion des Nouvelles Technologies de l'Information et de la Communication) spécialisée dans la mise en œuvre des plate formes de données ouvertes (OPEN DATA),
- **BLOLAB** spécialisé dans la création et la gestion d'application dans tous les secteurs de la vie socioéconomique
- **UAC STARTUP VALLEY (**Centre d'incubation des entreprises innovantes) dans l'appui aux jeunes diplômés universitaires dans la création et la gestion d'entreprises notamment les start up.

Toutes ces initiatives constituent des atouts du secteur qui méritent d'ailleurs d'être renforcés.

EFFETS INDUITS
Paiement électronique

26

De plus en plus, la population béninoise fait recours au :

- **paiement mobile** (réalités béninoises : importance de l'économie informelle, le fractionnement des achats, la solidarité et le faible taux de bancarisation.)
- **paiement électronique,** booster de l'économie numérique.

Opportunité de stimulation du développement d'une économie numérique forte sur son territoire.

Mais : cadre juridique moderne, permettant de mieux encadrer les activités liées au numérique.

EFFETS INDUITS
Loi n° 2017-20 portant Code du numérique en Rép. Bénin

27

- **La République du Bénin est l'un des premiers États africains à procéder à la mise en place d'un véritable Code, qui réunit l'ensemble des dispositions légales applicables à tous les aspects juridiques des activités numériques.**
- La mondialisation et les nouveaux modes de partage de l'information de plus en plus performants et sophistiqués exigent de nouvelles règles de transparence.
- D'où cette loi n° 2017-20 portant Code du numérique en République du Bénin a été adoptée le mardi **13 Juin 2017** par les députés de l'Assemblée nationale, puis **mise en conformité avec la Constitution le vendredi 5 janvier 2018, suite à la DCC 17-223 du 2 novembre 2017.**

CONCLUSION

28

Loin de se cantonner à son obligation constitutionnelle qui est celle de donner des avis consultatifs au Président de la République et à l'Assemblée Nationale sur des sujets à caractère économique, social, culturel, environnemental et technique, le CES du Bénin est dans l'ère du temps.

Ce faisant, il contribue en amont aux réflexions sur la consolidation des leviers de paix et de stabilité économique et sociale du Bénin.

CONCLUSION

29

Avec un taux annuel de croissance démographique de 3,52% et un taux de croissance économique annuel de 4,5%, vous conviendrez avec moi de l'effort qui reste à consentir pour satisfaire les besoins essentiels de la population.

Le CES, à travers ce sujet d'autosaisine sur l'économie numérique, accompagne ainsi le Gouvernement et le Parlement dans leurs efforts de dévoppement économique et social.

CONCLUSION

30

La satisfaction des Conseillers du CES du Bénin réside dans le fait que la prise en compte des recommandations issues de cette réflexion, contribue déjà à la réduction du chômage en République du Bénin.

LES DANGERS

- LES DÉRAPAGES, LES FAKE NEWS, CYBERS ATTAQUES
- TIC MENACES OU OPPORTUNITÉ À LA PROMOTION POUR L'EMPLOI?
- ASPECT DÉVELOPPEMENT DURABLE DU NUMÉRIQUE ET DES PÉRIPHÉRIES UTILITAIRES
- PRÉCONISATION DE MESURES DE PROTECTION
- IEC AUX PRODUCTEURS ET CONSOMMATEURS DE CONTENUS

MERCI DE VOTRE AIMABLE ATTENTION !!!

AICESIS : Atelier / *Workshop*
9 mars / *March* 2018

Révolution numérique : ses effets sur l'avenir du travail et le travail décent
Digital revolution : its effects on the future of work and decent work

Michael CHRISTOPHE, Conseiller diplomatique, CESE (France) / Diplomatic Adviser, ESEC (FR)

Révolution numérique : ses effets sur l'avenir du travail et le travail décent

Contribution du CESE de France

Introduction : numérique & citoyenneté

1. Un enjeu pour l'éducation et la formation

2. Un enjeu pour l'emploi et le consommateur

3. Le numérique appliqué à plusieurs secteurs d'activité
exemples : tourisme, travail indépendant, transport de personnes, rapports industrie/services

Révolution numérique : ses effets sur l'avenir du travail et le travail décent

La traditionnelle séparation des rôles entre producteur.rice et consommateur.rice devient plus floue avec le développement de la coproduction, à savoir la participation des consommateur.rice.s à la production des biens et services qu'il.elle.s consomment.

Avec l'irruption du numérique, la coproduction ne bouleverse pas seulement nos modes de consommation mais transforme également notre tissu économique et nos emplois. Tout en offrant des opportunités de croissance et en ouvrant de nouveaux espaces de créativité, elle soulève des défis majeurs sur le plan social, fiscal, environnemental ou encore en termes de protection de la vie privée.

Le CESE fait porter sa réflexion sur la manière dont les pouvoirs publics doivent accompagner ces mutations, dans l'intérêt des consommateur.rice.s, de l'emploi et de la croissance. A travers ses préconisations, il s'attache à définir les conditions d'une coproduction conjuguant dynamisme économique et préservation de notre cohésion sociale.

Les Avis du CESE sur le thème du numérique :

2015

« Les nouveaux rapports industrie/services à l'ère du numérique »

« La pédagogie numérique : un défi pour l'enseignement supérieur »

« Les données numériques : un enjeu d'éducation et de citoyenneté »

« Révolution numérique et évolutions de mobilités individuelles et collectives (transport de personnes) »

Les Avis du CESE sur le thème du numérique :

2016

« La coproduction à l'heure du numérique. Risques et opportunités pour le consommateur et l'emploi »

2017

« Tourisme et numérique »

« Réseaux sociaux et numérique : commente renforcer l'engagement citoyen? »

« Les nouvelles formes de travail indépendant »

CONTRIBUTION DU CESE DU SÉNÉGAL

Monsieur le Président de l'AICESIS,
Monsieur le Président du CESEC de Côte d'Ivoire,
Mesdames, Messieurs les présidents et chefs de délégation,
Mesdames, Messieurs les experts,
Mesdames, Messieurs, distingués invités,

Permettez-moi, au nom de Madame Aminata TALL, présidente du CESE du Sénégal, de remercier Monsieur Charles Koffi Diby, Président du CESEC de Côte d'Ivoire et Monsieur Iacob BACIU, Président de l'AICESIS, d'avoir eu l'amabilité d'inviter le CESE du Sénégal, à prendre part à cette rencontre internationale d'Abidjan.

Nous sommes en particulier très fiers de participer à cet atelier de l›AICESIS portant principalement sur la révolution numérique et à contribuer notamment sur la thématique de la session 2, à savoir, «*Révolution numérique, gouvernance et rôle des partenaires sociaux*».

Pour en venir à ladite thématique, je dirai d'emblée que la croissance rapide des technologies de l'information et de la communication et l'innovation dans les systèmes numériques, sont à l'origine d'une révolution qui bouleverse radicalement nos modes de vie.

Du fait de la révolution numérique, notre monde subit régulièrement des modifications dans tous les domaines de la vie. Le digital est parvenu en un temps record (vingt ans) à bouleverser considérablement les fondamentaux de la société, dans toutes ses dimensions, remettant ainsi en cause nos usages ainsi que nos chaînes de valeur économiques et sociétales.

Les technologies numériques transforment l'économie mondiale. Cependant, beaucoup de nos pays sont encore privés des bienfaits que leur apporterait le numérique, à savoir notamment une croissance économique inclusive et durable, une meilleure gouvernance et une fourniture plus efficace des services.

La question est de savoir comment des économies en voie de développement comme celle du Sénégal peuvent-elles saisir les opportunités liées aux technologies de l'information et de la communication pour redéfinir leur modèle de développement et mieux s'intégrer dans l'économie mondialisée.

Autrement dit, quel mode de gouvernance faudrait-il asseoir pour mieux tirer profit de la révolution numérique et quel rôle les partenaires sociaux peuvent-ils jouer dans ce sens.

I. Gouvernance du secteur du numérique au Sénégal

Le gouvernement a élaboré une stratégie dénommé «*Sénégal numérique 2016-2025*» qui s'aligne sur les orientations du plan de développement national (Plan Sénégal émergent) dont l'axe I vise la transformation structurelle de l'économie nationale.

1. Objectifs de la stratégie

Cette stratégie du Sénégal sur le numérique est une vision à long terme qui ambitionne de :

- maintenir le Sénégal dans une position de pays leader innovant en Afrique dans le domaine du numérique ;
- redonner un nouveau souffle au secteur du numérique en apportant de nouveaux relais et sources de croissance aux acteurs ;
- porter la contribution du numérique au PIB à 10%, à l'horizon 2025 ;

- tirer parti du fort potentiel du numérique en termes de création d'emplois, avec un objectif de création de 35 000 emplois directs dans le secteur du numérique au Sénégal, à l'horizon 2025, conformément aux objectifs du PSE.

2. Mode de financement
Le coût total du plan d'actions constitué de 28 réformes et 69 projets, est de 1.361 milliards de F CFA et 300 millions, soit 2.543. 297. 524 dollars US, dont 73% financés par le secteur privé, 17% par le public et 10 % en mode PPP.

3. Cadre institutionnel
Le pilotage de la stratégie est assuré par **un comité interministériel** présidé par le Premier ministre et un comité technique présidé par le ministre en charge du numérique.
Le comité interministériel examine l'état d'avancement de la mise en œuvre de la stratégie et au besoin, formule les réorientations à apporter. Il comprend les ministres en charge du numérique, de l'économie et des finances, du PSE et des secteurs prioritaires identifiés dans le plan d'actions. Le comité interministériel comprend également le conseil national du numérique et les représentants du secteur privé. Il est élargi aux structures techniques chargées de la mise en œuvre des projets et réformes.
Le conseil national du numérique est une instance consultative de haut niveau regroupant l'ensemble des parties prenantes.

Pour une efficacité et une efficience de la gouvernance de l'économie numérique, l'option retenue dans la stratégie, est le regroupement de toutes les structures chargées de la mise en œuvre de la politique définie dans le domaine du numérique, au sein du ministère de tutelle qui coordonne la mise en œuvre de la stratégie et préside, à ce titre, un comité technique comprenant les représentants des ministères impliqués dans la mise en œuvre du plan d'actions de la stratégie, ainsi que le secteur privé national. Le comité technique veille à l'opérationnalisation correcte de la stratégie.
La mise en œuvre de la stratégie se décline en trois (3) prérequis et quatre (4) axes prioritaires articulés autour du slogan « *le numérique pour tous et pour tous les usages en 2025 au Sénégal avec un secteur privé dynamique et innovant dans un écosystème performant* ».
Pré requis 1 : mise à niveau du cadre juridique et stabilité et cohérence du cadre institutionnel
Pré requis 2 : disponibilité du capital humain
Pré requis 3 : renforcement de la confiance numérique

Axe 1 : un accès ouvert et abordable aux réseaux et services numériques ;
Axe 2 : une administration connectée au service du citoyen et des entreprises ;
Axe 3 : la promotion d'une industrie du numérique innovante et créatrice de valeur ;
Axe 4 : la diffusion du numérique dans les secteurs économiques prioritaires (*agriculture, santé,* éducation et formation, commerce et *services publics*) ;

II. Rôle des partenaires sociaux
Il est accordé dans la stratégie numérique du Sénégal un rôle prépondérant du secteur privé qui devra nécessairement faire preuve de dynamisme et d'innovation pour s'adapter au contexte de la révolution numérique.

En effet, au sein des entreprises, force est de constater que le numérique bouleverse les habitudes et les organisations de travail. Il transforme aussi le dialogue social et rend les frontières entre vie privée et vie professionnelle plus poreuses.

C'est pourquoi, face à la transformation numérique, les partenaires sociaux se doivent d'œuvrer pour le renforcement de la formation continue, et dans un contexte où la plupart des emplois requièrent des compétences digitales, la formation tout au long de la vie deviendra indispensable. D'où le rôle essentiel que les partenaires sociaux ont à jouer afin d'inciter les travailleurs, tout comme les chômeurs, à se former.

Dans le cadre de l'élaboration des programmes de formation, la prise en compte des besoins de l'entreprise, est nécessaire. Or, qui est mieux placé que les partenaires sociaux pour le faire **à travers** notamment l'accompagnement de l'Etat dans la réalisation du Pré requis 2 de la stratégie, relatif au «capital humain», mettant l'accent sur le renforcement de la formation professionnelle pour rendre opérationnelle les compétences requises et impulser la créativité et les innovations ainsi que sur la mise en œuvre d'un plan d'urgence de formation et d'un programme spécial de soutien à l'innovation pour répondre à la demande du marché du numérique.

Il est important de noter l'existence au Sénégal, depuis 2003, d'un réseau dénommé *Organisation des Professionnels des Technologies de l'Information et de la Communication* (*OPTIC)*, regroupant les principales entreprises évoluant dans les TIC ainsi que les opérateurs de télécommunication. Ce réseau est aujourd'hui considéré comme un partenaire stratégique de l'Etat dans la mise en œuvre de la stratégie.

Avant de terminer, permettez moi de partager avec vous la contribution du CESE du Sénégal dans cette stratégie décennale.

En effet, en 2014, notre institution a produit un Avis dans lequel, elle a formulé un certain nombre de recommandations pour renforcer l'apport du numérique sur le développement du Sénégal. Il s'agit notamment de :

1. créer un *Haut Conseil de l'économie numérique* composé de membres reconnus comme experts en la matière, issus du public et du privé et intervenant sur toutes les questions relatives à l'économie numérique ;
2. rendre effectif le Code des Télécommunications ;
3. promouvoir les investissements nécessaires à un maillage du territoire national en fibre optique ;
4. promouvoir la formation des acteurs économiques en TIC (agriculture, pêche et élevage) et encourager l'utilisation du numérique dans la commercialisation des produits agricoles et halieutiques et dans la lutte contre le vol de bétail ;
5. impliquer étroitement le secteur informel dans les plateformes numériques de concertation et capitaliser les dynamiques qui naissent dans ce secteur, car chaque réussite provoque un effet d'entraînement ;
6. faciliter l'accès des PME à la commande publique dans le domaine de l'économie numérique .

REPUBLIQUE DE GUINÉE

Travail-Justice-Solidarité

ASSEMBLEE GENERALE DE l'ASSOCIATION INTERNATIONALE DES CONSEILS ECONOMIQUES ET SOCIAUX ET INSTITUTIONS SIMILAIRES (AICESIS)

PARIS LES 17 ET 18 SEPTEMBRE 2018

Thème principal : « la Société Numérique »

Sous-Thème : l'impact du numérique sur les systèmes éducatifs et les systèmes de recherche en Guinée

Communication de Mme Rabiatou Serah Diallo, Présidente du Conseil Economique et Social (CES)

I. INTRODUCTION

Le Conseil Economique et Social de la République de Guinée de par son caractère apolitique et consultatif, est un forum national de dialogue social. Il fait partie des institutions constitutionnelles et est une Assemblée consultative chargée d'émettre des avis et recommandations sur les questions d'ordre économique, social et culturel qui lui sont soumises par le Président de la République et par l'Assemblée Nationale.

Sa mission est aussi d'éclairer à chaque fois que besoin est, le Président de la République et l'Assemblée Nationale sur la conduite de la politique économique, sociale, culturelle, scientifique et environnementale du pays. De par son rôle transversal, le CES peut être consulté sur tout problème à caractère économique, social, culturel, scientifique et environnementale intéressant la Nation.

Le CES contribue ainsi à une meilleure perception de la vie économique, sociale, culturelle, scientifique et environnementale du pays.

Le CES peut également se saisir de l'examen de questions économiques, sociales ou financières, entreprendre à cet effet des études et enquêtes nécessaires pour émettre des avis et suggestions de réformes qui lui paraissent de nature à favoriser le développement économique et social de la Nation.

C'est pourquoi, je me réjouis du choix du thème de notre Assemblée Générale qui porte

sur « **la Société Numérique** » axée cette année sur le numérique et les questions liées à l'éducation. Vous prouvez ainsi que nos assemblées consultatives sont en phase avec le monde moderne et entendent saisir l'avènement de la révolution numérique pour pleinement jouer leurs rôles. Pour aborder la question, il est important de jeter un regard sur le secteur des télécommunications et des TIC en Guinée, un secteur qui connait de nos jours une nette évolution au regard des performances réalisées dans les domaines de la téléphonie et de l'internet.

II. EVOLUTION DU SECTEUR DES TELECOMMUNICATION/TICS

2.1. Le cadre légal et réglementaire

L'écosystème Guinéen a connu de grandes réformes par l'adoption de certaines lois pour mieux se prémunir et favoriser le développement des TIC et protéger les consommateurs. Le cadre légal et règlementaire mis en place permet ainsi d'avoir une meilleure visibilité et procure une sécurité dans les investissements. Il s'agit de :

- La restructuration du département en charge des télécommunications avec la prise en compte de la composante de **"Economie Numérique"** depuis janvier 2016 ;
- La **loi 018** du 13 aout 2015 relative aux Télécommunications et aux Technologies de l'Information et de la Communication en République de Guinée ;
- La **loi 035** du 20 juillet 2016 relative aux Transactions Electroniques en République de Guinée ;
- La **loi 036** du 20 juillet 2016 modifiant et complétant certaines dispositions de la loi N°/2005/017/AN du Septembre 2005, relative aux services de la poste ;
- La **loi 037** du 20 juillet 2016 relative à la Cyber sécurité et à la Protection des Données à caractère Personnel ;
- Le Décret **D/2014/252/PRG/SGG** Portant Création, Organisation, Attributions du Comite de Gestion du Fonds de Service Universel et Solidarité Numérique ;
- Le Décret **D/2016/264/PRG/SGG** Portant Création, Fonctionnement, Organisation et Attributions du Fonds de Recherche et de Formation du 25 Août 2016.

2.2. Le développement des infrastructures et l'amélioration des services

Le secteur des Télécommunications et des TIC connait des performances remarquables ces dernières années.

L'engagement du gouvernement pour faire de l'écosystème des Technologies de l'Information et de la Communication un levier de croissance des autres secteurs socio-économiques et, l'accélération de l'amélioration du bien-être des populations a permis d'enregistrer les résultats suivants de 2011 à ce jour :

- L'instauration d'un cadre légal et règlementaire attrayant, L'adoption d'une stratégie Nationale de Développement des TIC et de L'Economie Numérique de la République de Guinée, 2016 - 2020

- L'atterrissage du câble sous-marin ACE en Guinée permettant d'améliorer la connectivité et de passer d'une capacité de moins de 50Mbps en 2013 à plus de 18Gbps en fin 2017,
- Pour cette même période, le taux de pénétration internet est passé de 8% à plus de 30% à la fin de 2017,
- La couverture de l'ensemble des chefs-lieux de préfectures et de sous-préfectures ainsi que l'amélioration de la couverture du territoire en téléphonie mobile ont permis d'avoir un taux de pénétration mobile de plus de 98% et un taux de couverture du territoire de plus 70%,
- La construction d'un backbone national de près de 4500 Km, le mobile money (portefeuille électronique mobile) est utilisé dans de nombreux commerces (boutiques, essenceries, etc.) ;
- La suppression progressive des couts liés au Roaming entre les pays de l'Afrique de l'Ouest,
- La mise en place d'un point d'échange internet pour domestiquer le trafic et améliorer la qualité et la rapidité des services internet.

L'ensemble de ces acquis a permis de diversifier les services et produits, de faciliter l'accès des populations à ces différents services et d'améliorer la qualité des services.

2.3. Le développement des Start Up

Aujourd'hui, l'importance des structures telles que les incubateurs, pépinières, accélérateurs et les hubs technologiques n'est plus à démontrer à travers le monde. En Guinée, on enregistre de plus en plus de jeunes développeurs. Ces jeunes développeurs, hommes et femmes, bénéficient de l'accompagnement du Ministère en charge de l'économie numérique qui a mis en place un centre dénommé **''Gouv Lab"**. Il donne un accès libre à des outils informatiques et sert de cadre de travail à ces jeunes. Ils bénéficient de la mise en relation avec d'autres acteurs publics et privés et de leur promotion à travers les médias.

La semaine de l'entreprenariat dans le numérique, organisée chaque année, est également une opportunité pour les jeunes Start up de Guinée de se faire connaitre.

Cet évènement, de dimension internationale, édifie la façon dont les technologies de l'information et de la communication en général et l'internet en particulier sont en train d'être adoptées et utilisées par :

- les jeunes entrepreneurs et start-up pour développer et proposer des solutions ou des applications destinées à améliorer les conditions de vie socio-économique de leurs concitoyens ;
- les entreprises déjà existantes pour créer et/ou améliorer leurs activités afin de continuer à proposer des produits et services innovants ;
- les administrations pour garantir l'efficience et l'efficacité dans la fourniture des services publics, mais aussi pour accroitre l'impact des programmes de développement socio-économique.

Autant d'éléments qui contribuent à asseoir une véritable Economie numérique en Guinée.

III. L'IMPACT DU NUMERIQUE SUR LES SYSTEMES EDUCATIFS ET LES SYSTEMES DE RECHERCHE

Les technologies de l'information et de la communication (TIC) constituent l'un des facteurs les plus marquants des sociétés contemporaines. Le domaine de l'éducation n'échappe pas à leur emprise et nombreux sont les gouvernements qui investissent dans ce secteur en espérant plus d'efficience et d'efficacité de leurs systèmes éducatifs.

En effet, la nécessité de faire une place aux TIC en éducation ne semble plus un objet de débat en soi ; à peu près partout à travers le monde, on s'accorde à dire qu'il s'agit d'un mouvement incontournable. Ainsi, la plupart des pays dans le cadre de leurs politiques publiques se sont dotés de programmes en matière d'intégration des TIC en éducation.

Au niveau du secteur de l'éducation, besoin n'est plus de démontrer que les outils numériques ont démocratisé l'accès aux connaissances. Réservés hier à un groupe de privilégiés, ces outils deviennent de plus en plus accessibles à tous facilitant ainsi l'accès à un nombre phénoménal de savoirs.

C'est pourquoi en Guinée, la Vision du Gouvernement est de mobiliser « **les énormes possibilités du secteur des TIC pour l'atteinte des Objectifs Développement Durable (ODD), à la construction d'une société de l'information inclusive et à l'inclusion de la Guinée dans l'économie du savoir en vue de l'amélioration des conditions de vie des populations » et de bâtir son système éducatif pour une Guinée émergente, en offrant un enseignement de qualité à tous les niveaux et en mettant en place un système de recherche scientifique orienté vers le développement national.**

Dans la poursuite de cette vision, la promotion de l'usage du numérique dans les écoles, les institutions de formation technique et professionnelle et universitaires, offre des opportunités d'aide au système de qualification, parce que les technologies de l'Information et de la Communication pour l'Enseignement et l'Education en général (TIC) constituent à la fois : **(i) des accélérateurs de progrès ; (ii) des armes d'instruction de masse et de qualité et surtout (iii) des outils essentiels de mise en place d'une économie numérique nationale, porteuse de croissance.**

C'est ainsi que le gouvernement guinéen a fait de l'introduction des TIC dans les Institutions de formations, une priorité à travers un projet dénommé : « **Initiative Présidentielle pour la Connexion des Ecoles** » (IPCE). Ce projet rejoint celui de la tablette didactique universitaire, « **un étudiant, une tablette** », lancé en 2015. Ces deux projets de l'initiative présidentielle pour l'intégration des TIC (Technologies de l'information et de la communication) dans la pédagogie, la recherche, la gouvernance et la communication est l'expression de la volonté gouvernementale. Cette volonté se traduit aussi dans la structure gouvernementale elle-même par la création d'un département en charge des télécommunications et de l'économie numérique.

Il y a donc une réelle volonté de **transformer l'écosystème éducatif** en Guinée dans l'optique de développer les compétences de demain.

IV. QUELQUES ACQUIS

- La création par le Ministère de l'Enseignement Supérieur et de la recherche Scientifique d'un Institut Supérieur des Technologies à Mamou en Moyenne Guinée ;
- La création de l'Institut supérieur de formation à distance (ISFAD), en 2004, pour promouvoir la formation à distance en Guinée. Cet Institut de formation à distance en mutation vers la pédagogie du numérique est chargé d'assurer la synergie entre les institutions supérieures de formation pour la promotion des TICs dans la formation professionnelle ;
- la mise en place d'un Espace numérique universitaire et scolaire pilote (ENUS) depuis avril 2014, qui est relié à d'autres espaces d'accès dans les antennes régionales de l'intérieur de la Guinée et en appui aux réseaux d'institutions d'enseignement supérieur, IES. L'ENUS a été ouvert au sein de l'ISFAD pour conduire l'innovation pédagogique multimédia dans le cadre de la formation à distance et en appui aux IES à régime présentiel, désireuses d'intégrer les TICs dans la formation ;
- L'existence d'une Lettre de Politique Sectorielle de l'Education (LPSE) 2015-2017 qui assigne au département de l'enseignement supérieur et à celui en charge de l'enseignement technique et de la formation professionnelle, le renforcement des formations répondant à la demande du secteur socioéconomique de l'environnement de formation. Elle assigne également à la formation à distance un rôle clef de vulgarisation de la politique des TICs dans la pédagogie et la recherche.
- L'ouverture d'une licence appliquée (professionnelle) en TIC pour l'éducation (LATICE) dont vous aviez assisté au lancement à l'UGANC dès la rentrée prochaine 2018-2019 : formation d'informaticiens d'appui à l'enseignement en ligne et à la recherche en environnement numérique ;
- la mise en place d'un projet dénommé « e-Gouvernement », visant un usage généralisé du numérique à l'école et dans les différentes sphères de l'administration publique ;
- Lancement de l'initiative présidentielle appelée « Un Etudiant une Tablette » en 2015;
- Le lancement de l'Initiative Présidentielle pour la Connexion des Ecoles (IPCE) en 2014 ; ce qui a permis de mettre en place des cyberespaces éducatifs dans 100 établissements sur l'ensemble du territoire national. Pour 2018-2019, 100 autres cybers éducatifs seront mis en place.
- La célébration chaque année de la journée Internationale Filles et TICs, le dernier jeudi du mois d'avril conformément aux recommandations de l'UIT ;
- L'initiation à l'outil informatique de plus de plus 300 jeunes filles des lycées de Conakry ;
- L'organisation de Table ronde pour la « sensibilisation des jeunes filles ». L'action a consisté à organiser une campagne de sensibilisation sur l'utilisation des outils informatiques et sur les questions de sécurité, destinées au grand public ;
- L'équipement en matériels informatiques de quelques centres de formation et d'apprentissage pour les jeunes filles déscolarisées à Conakry ;
- L'équipement informatique et la formation des encadreurs des centres d'autonomisation et de promotion des femmes (CAPF) pour le renforcement des capacités des filles et des femmes afin que les TIC leur soient accessibles autant qu'utiles ;

- ❖ L'institutionnalisation de la semaine de l'entreprenariat dans le numérique. Un espace de découverte, d'innovations, de promotion des jeunes Start up, de mise en relation avec les acteurs de l'écosystème ;
- ❖ La mise en place d'un incubateur « **SABOUTECH** »,
- ❖ La mise en place d'un Laboratoire du Gouvernement Guinéen dans le domaine des Télécommunications et des Technologies de l'Information et de la Communication, en abrégé « **GOUV-LAB** », placé sous la tutelle du Ministre en charge des Postes, des Télécommunications et de l'Economie Numérique. Le « **GOUV-LAB** » a pour objectif et mission principale, de favoriser l'émergence d'un tissu de chercheurs, de scientifiques, de créateurs, de développeurs locaux qualifiés dans le domaine des technologies de l'Information et de la Communication.

Toutes ces actions, et bien d'autres, résultent de la ferme volonté du Gouvernement Guinéen à saisir l'opportunité qu'offrent aujourd'hui **le numérique et les technologies de l'information et de la communication** pour faire avancer la pédagogie pour des enseignements plus qualifiés, dotant l'apprenant de compétences techniques et professionnelles avérées, susceptibles de faciliter son insertion socioprofessionnelle une fois diplômé et à la recherche du premier emploi ou dans la consolidation de l'emploi acquis.

V. CONCLUSION

Le numérique est devenu indispensable dans la vie quotidienne et professionnelle. Il est un moteur de modernisation, de compétitivité et d'innovation, car il entraîne en même temps le développement et la croissance des autres secteurs d'activités. Au niveau de l'éducation et de la recherche scientifique, les Universités pourraient par exemple prendre une part non négligeable du marché de la formation professionnelle à distance, qui se développe de façon exponentielle grâce aux nouvelles formes d'enseignement en ligne. L'avènement du numérique est aussi l'occasion pour les opérateurs de ce secteur de générer de nouvelles ressources sur des marchés en plein développement.

Le numérique transforme les façons de faire et de voir le monde. Sans une éducation de qualité, le fonctionnement des nouvelles technologies liées au numérique et les diverses possibilités que ces technologies amènent, les particuliers et les organisations ne pourront tirer leur épingle du jeu.

Comme on peut le voir à travers ces enjeux, l'économie du savoir à l'orée de cette 4ème révolution industrielle constitue une chance pour l'Afrique en général, pour rattraper son retard technologique et accroître le niveau de compétence de ses ressources humaines. L'éducation supérieure jouera un rôle déterminent dans ce contexte, pour peu qu'elle prenne la mesure de la situation et oriente ses stratégies vers l'adaptation de son système au nouveau contexte du savoir. C'est pourquoi, le Ministère en charge de cette économie digitale compte prioriser, dans l'orientation de ses actions, le soutien au système éducatif guinéen avec un accent à l'enseignement supérieur et à la recherche scientifique en vue de la qualification de son système d'enseignement, de recherche scientifique et d'innovation technologique

JE VOUS REMERCIE

Korea's Efforts to Respond to Digital Transformation and the Future of Work through Social Dialogue

Sung-hyun Moon
Chairman of the Economic, Social and Labor Council

Mr. Chairman and Distinguished Delegates,

Let me introduce myself. I am Moon Sung-hyun, the chairman of the Economic, Social and Labor Council, which is a national tripartite social dialogue institution of Korea. It is nice to meet you all here and I would like to thank the chairman for giving me a chance to speak today.

As other the delegates and experts stated, the global economy is transforming into a digital economy, and this transformation is causing significant changes în industries and workplaces.

Some have concerns that the digitalization of workplaces may result în job losses and insecurity as well as a decrease în job quality accompanied by lower income.

On the other hand, it is expected that the transformation into a digital economy implies the possibility that our workplaces can now move în a more favorable direction. It depends on how enterprises, workers, and the governments deal with the situation.

Against this backdrop, last April, the tripartite representatives of Korea chose 'The Future of Work for Digital Transformation' as an agenda for social dialogue and established 'The Committee on Digital Transformation and the Future of Work' on July 20th. The Committee consists of 15 members, including representatives of the national employers' and workers' organizations, government officials from the Ministry of Employment and Labor and the Ministry of Science and ICT, and experts on economy, technology, training, science policy, and gender policy.

The Committee will mainly talk about i) changes at industry sites and workplaces due to the transformation into a digital economy, ii) risks caused by automation în manufacturing and service industries and measures for workplace innovation, and iii) platform-based jobs.

Based on the discussion, the Korean government, management, and labor are trying to find their roles în i) identifying the best practices for successful responses to the digital economy through labor-management cooperation, ii) providing measures to improve laws and practices regarding platform-based jobs, and iii) responding to the digital economy and changes în working conditions.

Even though we don't fully understand the digital economy and the changes it is causing at workplaces, and interested parties such as the government, management, and labor have difference views on the matter, we are working to develop a consensus on the necessity of a coordinated response to the huge changes.

The main agents în Korean society will try their best to come up with strategic and cooperative responses to the digital economy through social dialogue. I expect, în the near future, I will be able to share the results with you as an example of best practices.

Thank you for your attention.

Le Numérique au cœur du service au Citoyen et pour un développement économique fort

AICESIS – Assemblée Générale de Paris

17-18 septembre 2018

Introduction

Dans son discours du 14 octobre 2016, lors du lancement de la première session du Parlement nouvellement élu, Sa Majesté le Roi a fait le constat de l'insuffisante qualité de service rendu par l'administration au citoyen.

« Les administrations et les services publics accusent de nombreuses carences relatives à la faible performance et à la qualité des prestations qu'ils fournissent aux citoyens.

[…]

« J'ai insisté plus d'une fois sur la nécessité de régler les problèmes et de traiter les dossiers sur place. J'ai également donné Mes instructions au gouvernement et l'ai engagé à prendre les mesures administratives nécessaires à cet effet »

[…]

« Aussi, Nous engageons tout le monde, gouvernement et parlement, partis et syndicats, associations et fonctionnaires, à faire preuve de patriotisme et de responsabilité pour mettre au point des solutions réelles, permettant de rehausser le travail des services administratifs et d'améliorer la qualité des prestations offertes aux citoyens»

[…]

« Par ailleurs, l'administration électronique doit être généralisée selon une approche intégrée permettant aux différents départements et aux divers services un accès commun aux informations.
De fait, l'utilisation des nouvelles technologies contribue à faciliter l'accès, dans les plus brefs délais, du citoyen aux prestations … ».

Introduction

Les services rendus aux citoyens

- **Les services publics sont vécus par le citoyen comme un rapport de forces qui lui est défavorable, et le service rendu perçu comme une faveur plutôt qu'un droit.**
- **Les moyens et les méthodes suivis pour la réforme de l'administration souhaitée demeurent insuffisants ou inadéquats.**
- **Les tentatives de réforme existantes expriment l'absence d'une vision globale et d'une démarche coordonnée,**

Introduction

Levier du numérique

Outil fondamental pour changer la donne dans la relation de l'administration avec le citoyen et l'amélioration du service au citoyen

Moyen de lutte contre les pratiques illicites de corruption ou autres abus de pouvoir

- Impact fort sur la quasi totalité des secteurs économiques
- Réelle opportunité de développement de tout un pan de l'économie nationale

Une démarche globale et cohérente pour un nouveau palier de la digitalisation des services publics

Le service rendu au citoyen constitue en soi la finalité de l'action de l'administration

- Transparence
- Egalité d'accès pour tous
- Célérité
- Efficacité

Une démarche globale et cohérente pour un nouveau palier de la digitalisation des services publics

Simplifier et clarifier

- Améliorer l'accueil des citoyens par l'Administration
- Digitaliser les services publics
- Mettre en place une structure de pilotage dédiée
- Concrétiser la Charte des services publics prévue par la Constitution

5

Une démarche globale et cohérente pour un nouveau palier de la digitalisation des services publics

Améliorer l'accueil des citoyens par l'Administration

- **Doter tous les services publics d'outils et de modes organisationnels basés sur un référentiel commun**
- Mettre à disposition des citoyens et des usagers **l'aide des agents administratifs pour l'accomplissement des formalités qui les concernent.**
- **Organiser l'accueil dans le respect de normes et conditions standardisées**
  - *Clarification des procédures et gestion du cadre de délivrance des services publics*
- **Prendre des mesures plus ciblées en direction des catégories spécifiques et/ou vulnérables,** en vertu du principe de discrimination positive

Une démarche globale et cohérente pour un nouveau palier de la digitalisation des services publics

Digitaliser les services publics

Idées → Tentatives → Pilotes → Projets → Opérationnalité

Exemple: Vignette auto (impôts)

- Décloisonner les systèmes d'information des différentes parties prenantes ;
- Faire évoluer la réglementation pour supprimer la vignette papier et trouver les moyens de contrôle appropriés.
- Développer un site pilote, utiliser des briques informatiques existantes et ne pas aller vers la construction de systèmes complexes
- Leadership de la DGI, qui a assuré la maîtrise d'ouvrage du projet.

Une démarche globale et cohérente pour un nouveau palier de la digitalisation des services publics

Mettre en place une structure de pilotage dédiée

- **Mise en place d'une instance directement placée sous l'autorité du Chef du gouvernement :**

Mission — **S'assurer de la mise en œuvre de la réforme globale et cohérente des services publics**, selon l'orientation d'une stratégie arrêtée et portée politiquement par le gouvernement.

Moyens — **Concours des compétences et de l'implication effective des hauts responsables sectoriels,** tant sur le plan politique que sur le plan opérationnel, en évitant les logiques de travail vertical, en silos, au profit d'une logique transversale.

Une démarche globale et cohérente pour un nouveau palier de la digitalisation des services publics

Concrétiser la charte des services publics

Prévue par la Constitution

- Article 157: «… L'engagement des services publics pour le respect des citoyens et usagers devra être concrétisé dans une charte des services publics …»

Mettre en place un dispositif d'accès à l'information, de recours et de reddition des comptes en faveur des citoyens

Un dispositif global

- **Observatoire de la qualité de service**
- **Droit à l'information**
- **Moyens de contrôle**
- **Moyens de recours**

La gestion de la Confiance Numérique au cœur du dispositif de digitalisation des services de l'administration

Questions

- **Comment authentifier un utilisateur qui accède à un système d'information pour assurer la confidentialité des informations ?**
- **Comment sécuriser l'accès, les opérations et les transactions ?**
- **Comment authentifier les actes numériques ?**
- **Comment donner un caractère probant aux documents numériques ?**
- **Comment apporter les preuves qu'un document a bien été transmis et a bien été reçu ?**

La gestion de la Confiance Numérique au cœur du dispositif de digitalisation des services de l'administration

- Documents probants
- Protection des données
- Système d'adressage électronique
- Authentification des personnes
- Niveaux de sécurité
- Confiance numérique

La gestion de la Confiance Numérique au cœur du dispositif de digitalisation des services de l'administration

Authentification des personnes

Discours du Trône *(30 juillet 2018)*

- **Registre Social Unique (RSU)**
- **Système national d'enregistrement des familles qui pourront bénéficier des programmes d'appui social,**
- Susceptible d'induire un accroissement progressif du rendement des programmes sociaux, à court et à moyen terme

La transformation digitale

- Lame de fond, aujourd'hui, pas demain
- Nouveaux paradigmes économique et social
- Nouveaux modes de gestion et de régulation
- Nouveaux risques
- Nouvelles opportunités

MERCI POUR VOTRE ATTENTION

Rapid Growth of and Challenges Facing the Digital Economy în China

HE Wenping, CESC Member

1) Rapid growth of the digital economy: the number of internet users în China has exceeded 700 million, and China has an Internet penetration rate of 52%.

2) The Chinese government gives priority to promoting the growth of the digital economy: în the *Report on the Work of the Government* delivered by Premier Li Keqiang, "Internet economy" is mentioned 15 times. Each year since 2014, the Chinese government has held the World Internet Conference în Wuzhen, Zhejiang. The conference gathered outstanding persons and experts în the Internet industry around the globe to discuss digital revolution and the growth of the Internet economy.

3) The growth of the digital economy is also a double-edged sword: on the one hand it promotes economic growth, information transmission, improvement of efficiency, establishment of new public services platforms, facilitation of daily life and so on, and on the other hand, it gives rise to information insecurity, the information gap caused by the wealth gap, difficulties în information regulation, Internet fraud, infringement of intellectual property rights, invasion of individual privacy and other new challenges.

4) Countermeasures: promoting poverty reduction and economic growth to narrow the urban-rural gap and the wealth gap, so as to narrow the digital gap and protect the equal rights of the people's right of access to information (on which China Economic and Social Council has done a lot of work); enhancing the education of citizens about Internet security, so as to nurture and strengthen the Internet security awareness of every responsible citizen when he or she is enjoying the convenience and bonus of the digital economy, and to let them know both their rights and responsibilities; formulating Internet management and security laws and regulations to legislatively and institutionally safeguard Internet security.

The experience of the Ukrainian government în the use of digital technologies în the world of work

În accordance with the Decree of the President of Ukraine № 5 of 12 January, 2015, „On the Strategy of Sustainable Development „Ukraine-2020", the ordinance of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 275 of 3 April 2017, „On approval of the medium-term plan for priority actions of the Government by 2020 and the plan of Government priority actions for 2017", the development of e-governance has been identified as one of the top priorities for reforming the public administration system. Also, within the framework of the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand, Ukraine should ensure the integrated development of e-governance în accordance with European requirements.

E-government is a form of public administration that promotes the efficiency, openness and transparency of the activities of state authorities and local self-government bodies with the use of information and telecommunication technologies to form a new type of state oriented to meet the needs of citizens.

Taking into account international experience, the development of e-governance is one of the key factors în ensuring the success of the reform and increasing the competitiveness of the country. The reform of any industry în modern conditions is aimed at widespread use of modern information and communication technologies to achieve the required level of efficiency and effectiveness. It is the e-government tools that can provide a significant improvement în the quality of service for natural and legal persons and increase the openness, transparency and efficiency of public authorities and local self-government bodies. În addition, the introduction of e-governance is a basic precondition for the creation în Ukraine of effective digital economy and digital market and its further integration into the digital single market of the European Union (EU Digital Single Market Strategy).

According to the latest UN survey (United Nations E-government Survey 2016) on e-government development (E-government Development Index) Ukraine ranked 62th among 193 countries.

Proceeding from the above-stated, the Conception of the development of e-government în Ukraine was approved by the ordinance of the Government № 649 of 20 September 2017.

Along with this, în the context of the requested sub-topics, în particular în the field of employment, a Unified Information and Analytical System of the central executive authority was created în accordance with the law of Ukraine „On employment of the population". It implements the state policy în the field of employment and labor migration that functions for:

1) the informational support for the implementation of state policy în the field of employment;
2) the creation of an integrated system of informational interaction of state authorities, which carry out measures to promote employment of the population;
3) the monitoring of the labor market, analysis of demand and supply of labor;

4) the ensuring the execution by the central executive body, which implements the state policy în the field of employment and labor migration, assigned to it functions and tasks.

The Unified Information and Analytical System of the central executive authority, which implements the state policy în the field of employment and labor migration, includes the information received from its territorial bodies în the course of its activities, în particular from citizens, employers, business entities providing mediation services în employment, and state authorities.

În the field of vocational training, în accordance with the decision of the Unemployment Fund, the work în progress on developing the Conception of the State Employment Service Platform on distance vocational guidance and vocational training.

The Government resolution № 373 of 31 May, 2017 approved the Procedure for the development and approval of professional standards. În accordance with this Procedure the creation and maintenance of the Register of Professional Standards is foreseen.

Also, according to the Pension Fund of Ukraine, which implements the state policy on pensions and accounting for persons entitled to compulsory state social insurance, the technological, organizational, infrastructural and personnel development of the Pension Fund requires new approaches to take into account innovative ideas and the wide implementation of the newest ones information technology.

The main priorities of the Pension Fund of Ukraine by 2020 are determined by the Strategy of modernization and development of the Pension Fund of Ukraine by 2020, approved by the ordinance of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 672-p of 14 September, 2016.

The purpose of the Strategy is to ensure european standards of operation and provision of services, strengthening financial stability, increasing transparency of the Pension Fund's activities, and optimizing administrative expenditures.

The main tools for implementing the Strategy are the modernization and development of the Pension Fund, în particular taking into account the latest information technologies.

The main tasks of the software modernization of the Pension Fund of Ukraine are the introduction of paperless information processing technologies, including paperless electronic pension file and paperless account of the insured person, minimization of the influence of the human factor în the adoption of managerial and regulatory decisions, provision of electronic services - the ability of the citizen to remotely receive the services of the Fund. În particular, it is assumed:

- the creation of a single information environment;
- the development and introduction of standards of information interaction of all information systems while ensuring data protection;
- the introduction of electronic pension file (electronic original) with a gradual refusal from the paper original;
- the introduction of a fullfledged electronic registration card of the insured person în the amounts provided by the Laws of Ukraine „On Compulsory state pension insurance" and „On the collection and registration of the unified social tax";

- the introduction of mechanisms for access of employees to the data developed using the electronic digital signature and registration of all actions (events) for processing and access to them;
- the realization of the possibility of obtaining remote services for access to data of own electronic pension file and electronic card of the insured person, receipt of the certificate by the person or their order, submission of documents on appointment and recalculation of pensions using electronic digital signature, consultation, explanation;
- the realization of the use by the Unemployment Funds the data of the Register of insured persons of the State Register of compulsory state social insurance with the use of electronic digital signature and registration of all events related to access to data.

The implementation of the latest information technologies offers wide prospects for the development of higher-level capabilities, în particular, the construction of a service model for the functioning of the Fund, în particular:

– the online interaction with citizens, payers, other public authorities, communities;
– the creation of advanced functions of e-governance;
– the integration into the national system of electronic interaction on the principles of interoperability;
– the transparent use of other national registries and the provision of their own use;
– the provision of specialized services for territorial communities, mobile social offices, banks;
– the organization of cooperation with IT-business on the principles of public-private partnership;
– the providing information support to the functioning of mobile pension or social offices;
– the construction of the developed technology of analytical and forecast processing of the accumulated huge amount of information.

Social and Economic Council of the Republic of Serbia

Социјално-економски савет Републике Србије

www.socijalnoekonomskisavet.rs

HISTORY AND THE LEGAL BASE OF THE SEC

- AUGUST 2001: TRIPARTITE AGREEMENT SIGNED ON THE FOUNDATION, SCOPE OF ACTIVITIES AND MANNER OF WORK OF THE SEC OF THE RS.
- NOVEMBER 2004: THE NATIONAL ASSEMBLY OF THE RS ADOPTS LAW ON THE SOCIAL AND ECONOMIC COUNCIL, REGULATING THE FOUNDATION, REGISTRATION, PURVIEW AND MANNER OF OPERATION, FUNDING AND OTHER QUESTIONS OF IMPORTANCE FOR THE SEC WORK. THE SEC HAS THE CAPACITY OF A LEGAL PERSON AND IS BASED IN BELGRADE.

- INDEPENDENT BODY COMPOSED FOR THE TERITORY OF THE REPUBLIC OF SERBIA
- FIRST SESSION – MARCH 2005, AFTER SOCIAL PARTNERS PROVE THEY REPRESENTATIVE STATUS

2

COMPOSITION – 18 MEMBERS (AND DEPUTY MEMBERS) – FOUR YEARS TERM

GOVERNMENT REPRESENTATIVES (6):

- Prime-minister
- Minister of Labor
- Minister of Finance
- Minister of Economy
- Minister of Education
- Minister of Health
- The Government appoints and relieves of duty its representatives.

EMPLOYERS REPRESENTATIVES (6):

- Serbian Employers Association

TRADE UNIONS REPRESENTATIVES (6):

- Confederation of Autonomous Trade Unions of Serbia – 4
- Trade Union Confederation "Nezavisnost" -2

Representatives of social partners are appointed and relieved of duty by the Unions and Employers respectively.

3

PURVIEW

SEC reviews the following QUESTIONS:

Developing and upgrading collective bargaining; The influence of economic policy and measures for its implementation on social development and stability; The employment policy; Pay and price policy; Competition and productivity; Privatization and other questions of structural adjustment; Protection of the working environment and environment as a whole; Education and professional training; Health-care, social protection and social security; Demographic trends

SEC assumes by consensus position on the questions which it discusses and forwards them to the Government. The SEC reviews draft laws and other legislation of importance for the economic and social status of employees and employers and issues opinions which it submits to the relevant ministry which prepared the draft legislation. The relevant ministry is required to inform the SEC about its position within 30 days of receiving the SEC opinion. Were a ministry does not accept an opinion, the SEC may submit the opinion directly to the Government.

4

CHAIRPERSON

Council sessions are convened and chaired by the Chairperson, elected by the Council to a one-year term from its ranks – representatives of Government, Trade Unions, Employers – in rotation.

The Chairperson represents and acts for the SEC, concludes legal transactions, dispose of SEC funds in the name of and on behalf of the SEC and is responsible for the legality of the conclusion of legal transactions and disposal of resources.

5

RULES OF PROCEDURE

- SEC operates in sessions.
- Preparations for calling sessions and determining the final proposals of their agendas are conducted by the Chairperson in co-operation with Secretary of the SEC, after first having consulted representatives of the social partners or the minister responsible for labor in his/her capacity as Government representative.
- As a rule invitations to session are sent to SEC members no less then seven days before a session is held. The proposed agenda, minutes of preceding session and materials which will be discussed at the session are sent with the invitation.

6

SECRETARIAT AND FUNDING

- Secretariat performs organizational, administrative and technical business for the Council. The Secretariat is administered by the Secretary of the Council, who is responsible for the Secretariats' work. The Secretary decides on the individual rights, obligations and responsibilities of the Secretariat employees. The Secretary is appointed by the Council to a term of four years.

- Funds for work of the SEC a provided within budget of Republic of Serbia. In addition to that funds my be provided from grants, contributions and sponsorship of local and foreign legal and natural persons and from other sources in accordance with the law.

7

PERMANENT WORKING BODIES - PWB (TRIPARTITE)

1. FOR LEGISLATION
2. FOR ECONOMIC QUESTIONS
3. FOR OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY ISSUES
4. FOR COLLECTIVE BARGAINING AND PEACEFULL RESOLUTION OF LABOUR DISPUTES

Members of PWB are appointed by the SEC. Their role is to review in a professional and responsible manner materials referred to them by the SEC, and to return substantiated opinions to the SEC, via the Secretary of the SEC and within a specified limit.

8

Corréler 3 paramètres pour essayer de répondre à la question:

QUELS EFFETS DE LA NUMERISATION DE L'ECONOMIE SUR L'EMPLOI ET LES FLUX MIGRATOIRES ?

Concentrations géographiques et localisations des facteurs de production

Flux migratoires et l'avenir de l'emploi

La gouvernance et le DS

Copyright © 2017 Accenture. All rights reserved.

2

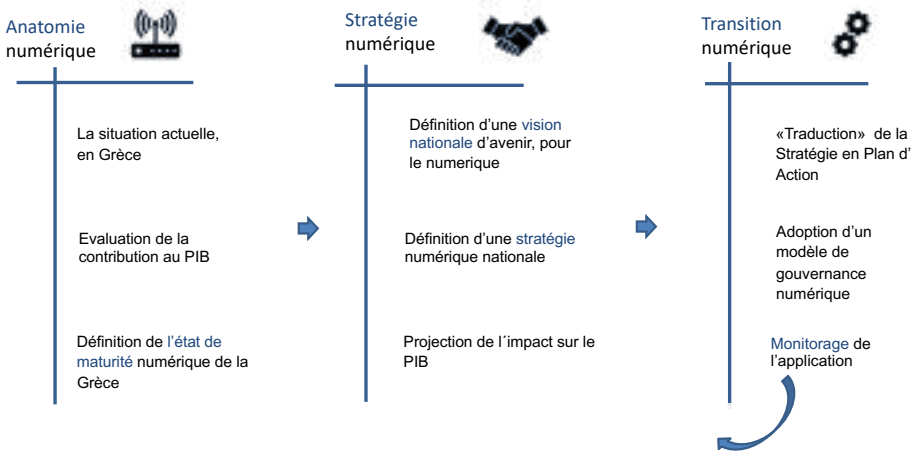

3

L'ECART NUMERIQUE , POSITION DE LA GRECE/UE SELON l'INDICATEUR DESI (Digital Economy and society Index, 2017)

Source : DESI, UE 2017.

4

La contribution de l'économie digitale au PIB de la Grèce, en 2017

Contribution réduite à cause de la faible maturité numérique de l'économie grecque

Participation à l'emploi

Professionnels en TIC:
1,6% du total des actifs (IOBE,2018)

INDICATEUR DES OPPORTUNITES ECONOMIQUES CORRELEES AU NUMERIQUE

GRECE : 17,8

QUALIFICATIONS NUMERIQUES	-Une réserve de capital humain spécialisé -Développement des capacités numériques -Applications du numérique dans les tâches
TECHNOLOGIES NUMERIQUES	-un capital pour développer le numérique -une interconnexion; un interface -une soutenance
ACCELERATEURS	-une infrastructure nationale des télécommunications -Données ouvertes -Un entreprenariat dans le secteur du numérique

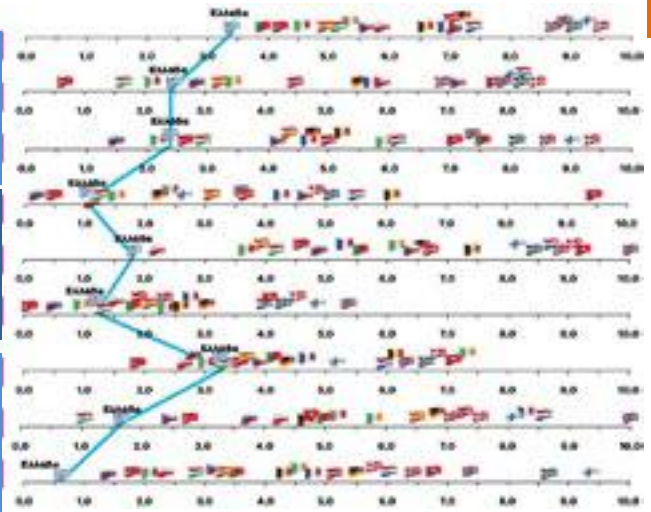

6

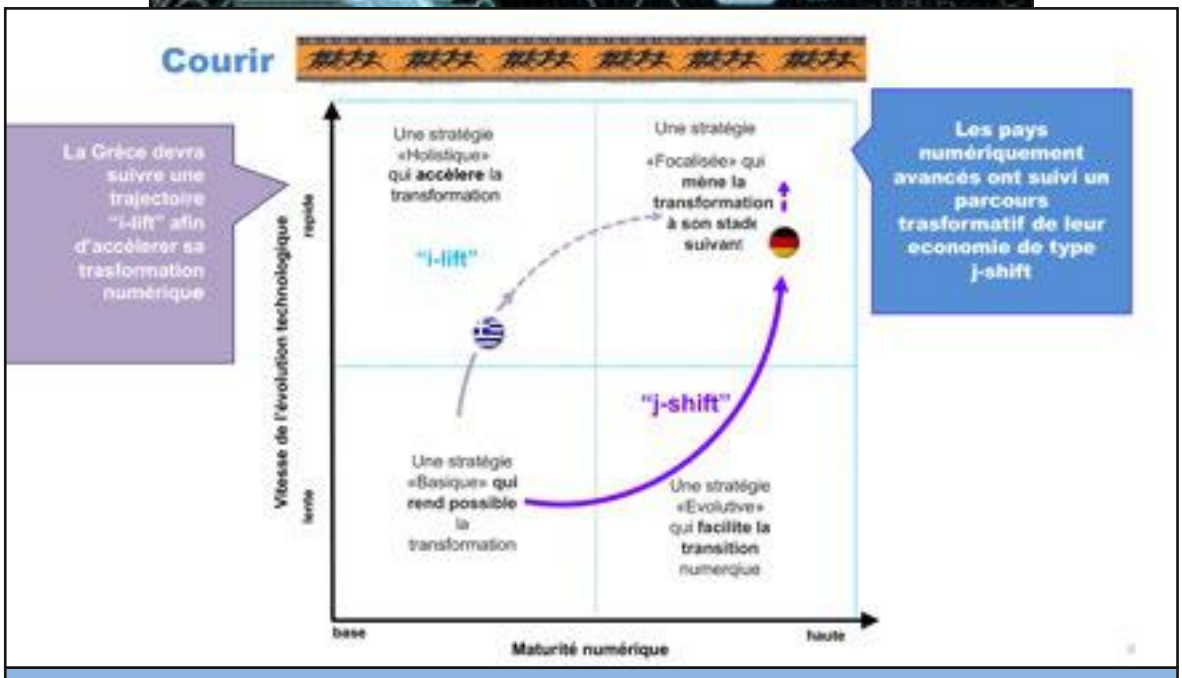

DIRECTION, POINTS CRITIQUES ET ...ACCIDENTS DE PARCOURS

CROIRE A L'IMPOSSIBLE

EVITER L'IMMITATION

FAIRE LE NECESSAIRE
Les fondations d'abord
(Cadre institutionnel, Infrastuctures et hautes vitesses.... hubs,incubators, Centres d'excellence,... Formation professionnelle Gouvernance participative et...
ALLOUER LES RESSOUCES NECESSAIRES

C'EST LE RESULTAT QUI COMPTE

Copyright © 2017 Accenture. All rights reserved.

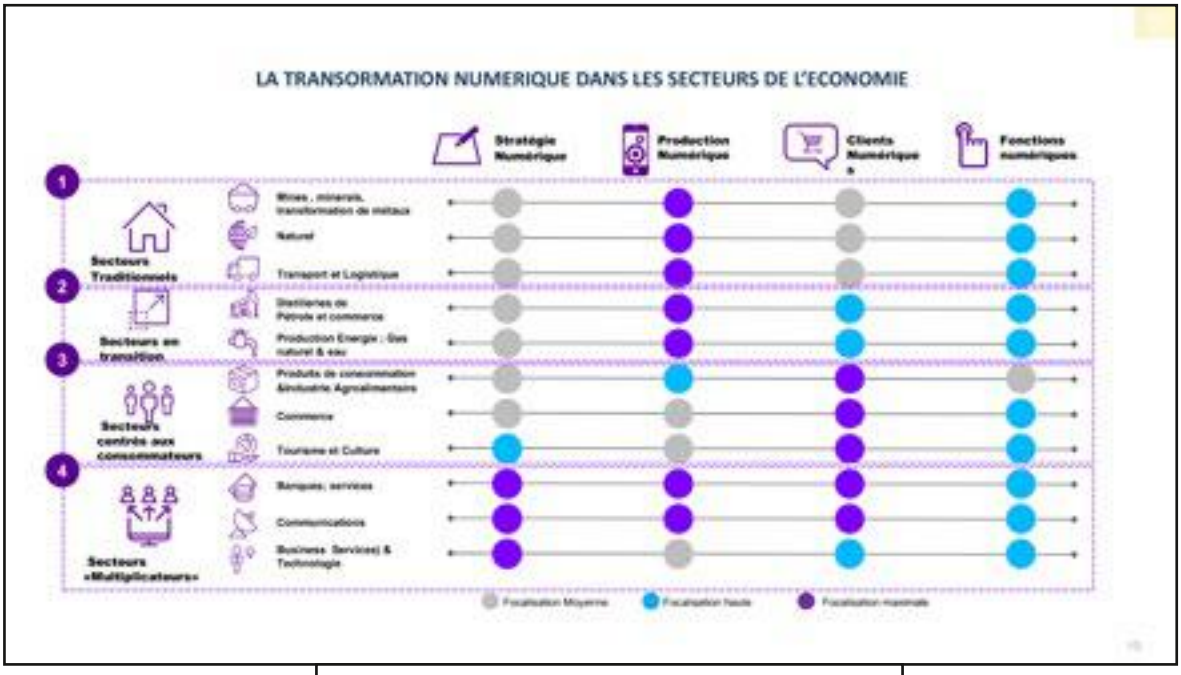

LES FLUX MIGRATOIRES: UNE REALITE COMPLEXE

557.476 pop. immigrée "légale" en 2016 + 58.000 réfugés (HCR) de +-1.000.000 transités

Jeunes grecs ayant immigré depuis 2009 : 427.000 (Elstat)

11

LA STRATEGIE NUMERIQUE COMME CATALYSEUR POUR LA CROISSANCE DE L'ECONOMIE GRECQUE

UNE VALEUR AJOUTEE DANS L'ECONOMIE, A L'HORIZON DE 2021 :

€ 4,9 – 7,6 mlds.

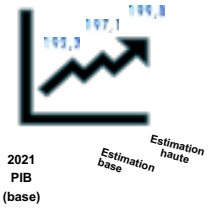

UN REVERSEMENT DE LA TENDANCE DU PHENOMENE DE LA FUITE DES CERVEUX, PAR LA CREATION DE POSTES DU TRAVAIL

50.000

QUI PEUT ABOUTIR A :

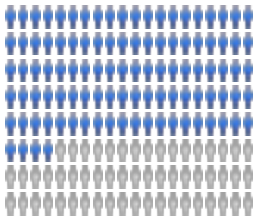

12

The evolution of the digital economy and equality: risks of inequalities and promotion of equality
the role of social partners and social dialogue

Latin-America and Caribbean

Geneva, October 2018

Structure

Presentacion

- Inequality in our region;
- Digital Economy;
- Highlighting relevant actions in our region: of course Curacao and some others that came to our knowledge;
- SEC's & SI role. Institutionalized platforms enabling social partners and the social dialogue to have fruitful conversations.

Mexico
St. Maarten
Guatemala
Aruba
Curaçao
Suriname
Brazil
Dominican Republic
Argentina

Inequality in our region (signs)

- Mexico: high crime rate and security challenges; challenges with undocumented migrants;
- St. Maarten & Aruba & CUR: high crime rate; challenges with undocumented migrants;
- Guatemala: high crime rate and security challenges; challenges with undocumented migrants;
- Brazil: challenges with undocumented migrants;

Inequality in our region

"We should be trying to combine advanced knowledge and science with conscience, deploying our energies in different fields to forge a social technological contract for Latin-America"

G. Beliz (IDB (August 2017)-Robotlution-The future of work in Latin-American integration 4.0)

The digital economy (facts)

- Digitalization and the utilization of technological advancements are taking place on a rapid pace sometimes unnoticed by (national) laymen;
- With or without national intervention the digital economy will have an evolution; see for example bitcoin and modern marketing tools are more digital;
- Persons that will be experiencing the most hindrance of the digitalization are the working older segment workers (especially women) not yet having the skills needed; are able to keep on track with rapid moving changes but also the young (Manuel Blum in the IDB (August 2017)-Robotlution-The future of work in Latin-American integration 4.0);
- Curacao: Governmental Working group stimulating the evolution of the digital economy to foment more local economic activity but there are still some hurdles to be taken.

Highlights

- Curacao: Innovative action SEC working together with GO & NGO & Private sector (broad cooperation) to facilitate awareness and action in society Working group on FoW; being aware and pointing to the importance of working on the SDG's;
- Brazil: Participative sessions with relevant actors on the issue and concrete programs like for instance bringing students in contact with private sector;
- Dominican Republic: have during their AICESIS Presidency placed the issue of inequality on the AICESIS agenda.

SEC & SI's

Are the institutionalized platforms, enabling social partners to have fruitful conversations and therefore promoting social dialogue.

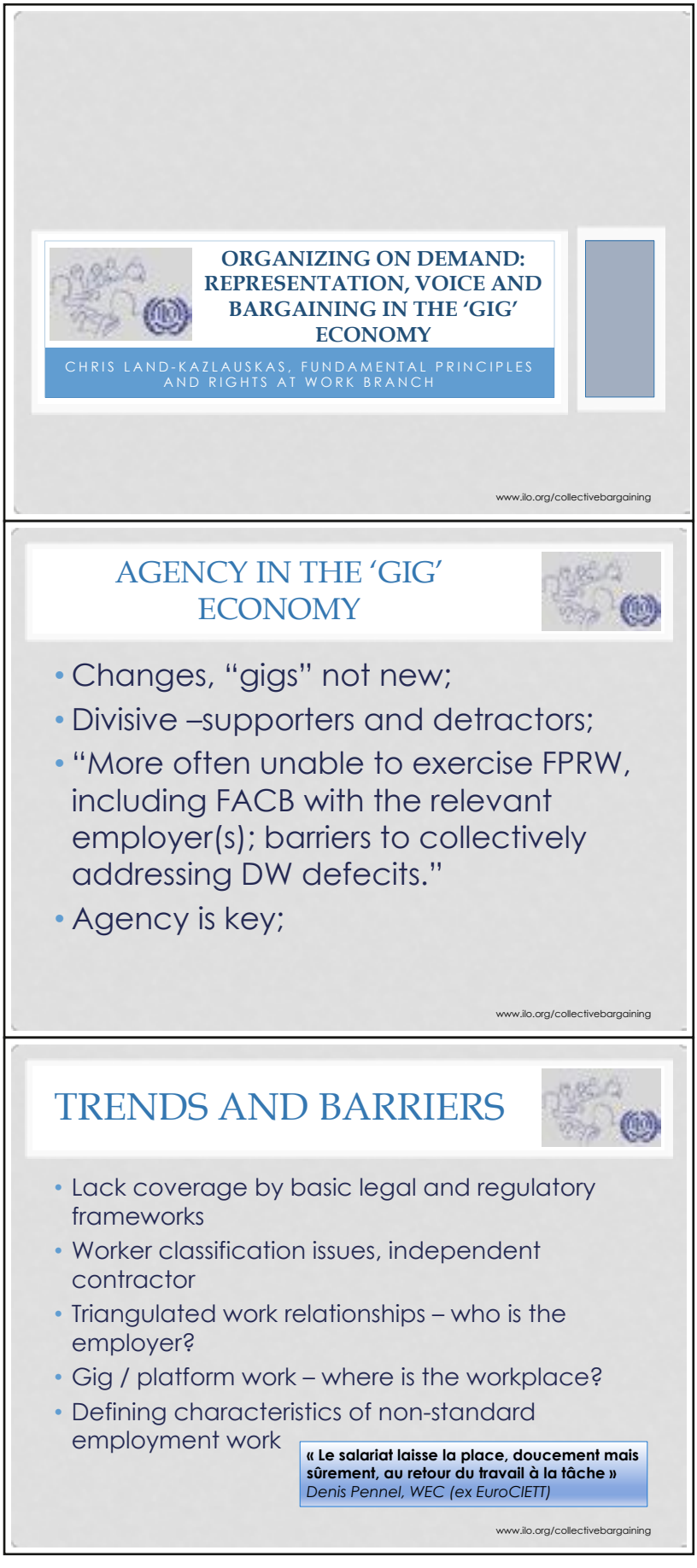
ORGANIZING ON DEMAND: REPRESENTATION, VOICE AND BARGAINING IN THE 'GIG' ECONOMY
CHRIS LAND-KAZLAUSKAS, FUNDAMENTAL PRINCIPLES AND RIGHTS AT WORK BRANCH
www.ilo.org/collectivebargaining
AGENCY IN THE 'GIG' ECONOMY
• Changes, "gigs" not new;
• Divisive –supporters and detractors;
• "More often unable to exercise FPRW, including FACB with the relevant employer(s); barriers to collectively addressing DW defecits."
• Agency is key;
www.ilo.org/collectivebargaining
TRENDS AND BARRIERS
• Lack coverage by basic legal and regulatory frameworks
• Worker classification issues, independent contractor
• Triangulated work relationships – who is the employer?
• Gig / platform work – where is the workplace?
• Defining characteristics of non-standard employment work
« Le salariat laisse la place, doucement mais sûrement, au retour du travail à la tâche »
Denis Pennel, WEC (ex EuroCIETT)
www.ilo.org/collectivebargaining

INTERNAL ORGANIZING & CAPACITY BUILDING

- Online Forums
  - Navigating online platforms
  - Good vs. bad requesters – pressure campaigns?
- Worker Centers
  - Services (employment and non-employment)
- Union Renewal
- Cooperatives
  - Services and benefits
- New Union Formation & Minority Unionism

www.ilo.org/collectivebargaining

CLOSING REGULATORY GAPS

- New legislative proposals
- Tripartite agreements
  - Government, platforms and/or employers' associations, and workers' organizations
  - Shared development of regulatory frameworks by social partners
- Establishing the place of work
- When labour and competition law collide
  - Workers or ***Undertakings***? CB = ***cartel*** behavior?

www.ilo.org/collectivebargaining

CHALLENGES INTRODUCED WITH COMPETITION LAW

- Past challenges; what we have learned
  - Consumer rights vs. collective labour (human) rights
  - Commonwealth v. Hunt (1842) → Sherman Anti-Trust Act (1890) → Clayton Anti-Trust Act (1914) → Wagner Act (1935)
    - "It is declared to be the policy of the United States to eliminate the causes of certain substantial obstructions to the free flow of commerce […] by encouraging the practice and procedure of collective bargaining, […] FOA."
- Is CB detrimental to competition?
- Concentration of powers in large corporations
- Does this reduce concentration of power or heighten it?

www.ilo.org/collectivebargaining

COMMONWEALTH V. HUNT

"The legality of such an association will therefore depend upon the means to be used for its accomplishment. If it is to be carried into effect by fair or honorable and lawful means, it is, to say the least, innocent; if by falsehood or force, it may be stamped with the character of conspiracy."

Chief Justice Lemuel Shaw, 1842

www.ilo.org/collectivebargaining

IRELAND - COMPETITION (AMENDMENT) ACT, 2017

- Defines 'false self-employed worker', 'fully dependent self-employed worker';
- Exempts three categories of workers from competition law;
- Establishes process for applying for future exemptions for workers fitting one of two above definitions, and for its withdrawal on the basis of new facts.

TOWARD COLLECTIVE BARGAINING

- Efforts aimed at establishing formal dialogue structures;
  - Works' councils – Uber (USA) vs. Foodora (Austria)
- Bzzt!; Hilfr

"All our drivers are employed with written contracts, which are subject to an agreement with the Swedish Transport Workers union. We don't need to exploit our staff to be profitable."

KEY CHALLENGES

1. ID common interests, overcome competition
2. Determing a site (or sites) of agglomeration
3. Identification of the bargaining counterpart
4. Targeting the source of power

Important to differentiate between ***advocacy*** and ***organizing*** strategies

www.ilo.org/collectivebargaining

CLOSING THOUGHTS

- Gig work = work, done by workers (even if not employees); Work happens where the worker is;
- Broad-based, effective, adapted strategies
- Sustainable "wins" – institutions
  - Sectoral bargaining may be particularly suited
  - Need strong representative worker structures
- Categorization, anti-trust continue as problems.

www.ilo.org/collectivebargaining

WHAT FUTURE OF WORK DO WE WANT?

"It is fundamentally important that we confront these challenges from the conviction that the future of work is not decided for us in advance. It is a future that we must make according to the values and preferences that we choose and through policies that we design and implement."

ILO Director-General, Guy Ryder

www.ilo.org/collectivebargaining

Session 3: Promotion of Labour Formalization and Decent Work: The emergence of new business models in the digital economy

The emergence of new businesses models in the digital economy

AICESIS Seminar on Digital Revolution
24 October 2018

Outline

- The economy of digital platforms
- Digital economy and non-standard forms of employment
- What are the opportunities and risks?
- Additional risks for workers
- Some highlights from an ILO Survey
- What to do about it? Some hints for the gig economy in terms of employment

The economy of digital platforms

- **A huge diversity and heterogeneity of operations:**
  - Work/tasks allocation, methods of payments, complexity of tasks, control and assessment of performance, etc.
  - Clients - private individuals, all company sizes – and type of workers – rather young but also retirees, high vs low skills, complementary vs main activity, etc.
  - For profit and not-for-profit;
  - Virtual /non-virtual work;
  - Execution of work at international/local level.
- **Useful to distinguish:**
  - **Crowdwork** (Amazon Turk, Crowdflower, Topcoder, etc.);
  - **On-demand work via an app** (Uber, Deliveroo, etc.).
- **Size:**
  - Lack of accurate information about the extent; lack of a common definition;
  - Seems to be of limited size today but rapid expansion;
  - Information about the scale of the collaborative economy dates quickly.

Digital economy and non-standard forms of employment

- **Not really a "new forms of employment"**
- **Employment belongs to one or more categories of non-standard forms of employment depending on the situation:**
  - Temporary and casual work;
  - Very short term part-time work;
  - Multi-party contractual arrangements;
  - **Disguised employment and dependent self-employment.**
- **Workers are often classified as self-employed (services provides): true independent workers, intermediate category (e.g. UK): disguised employment, dependant self-employment?**

What are the opportunities and risks?

- **Possible advantages:**
  - More flexibility for a better work-life balance;
  - Increased labour market participation of certain categories of workers;
  - More efficient use of resources through better supply/demand matching.
- **Possible risks:**
  - Commercial v. non-commercial activities;
  - Unfair competition;
  - Undeclared activities;

  In term of employment:
  - Transfer of risks from the company to the worker → increased insecurity;
  - Precarity and informalization of formal jobs;

Additional risks for workers

- New forms of invisible work, dehumanized perception of workers, devalued and sometimes disguised work ("gigs", "tasks", "services", "favours" or "microbusinesses");
- No respect of freedom of association and the right to collective bargaining;
- Unilateral flexibility;
- Low pay;
- Lack of social security coverage;
- Discrimination (including indirect);
- Risks are increased by regulatory deficiencies and difficulty in establishing a working relationship.

Secondary or primary activity?

An ILO Survey: Is this work your primary source of income?

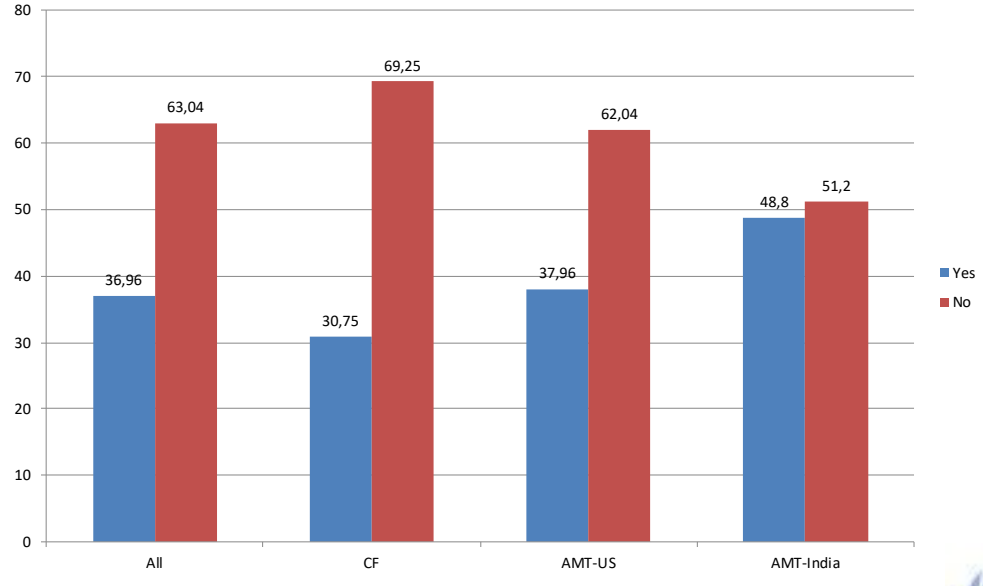

AMT = Amazon Mechanical Turk and CF = CrowdFlower

Participation to contributory social security?

An ILO Survey: The Social Security Contribution Among US Workers on Amazon Mechanical Turk (AMT)

Are social security contributions deducted from your salary in one of your jobs, or do you make voluntary contributions to social security?

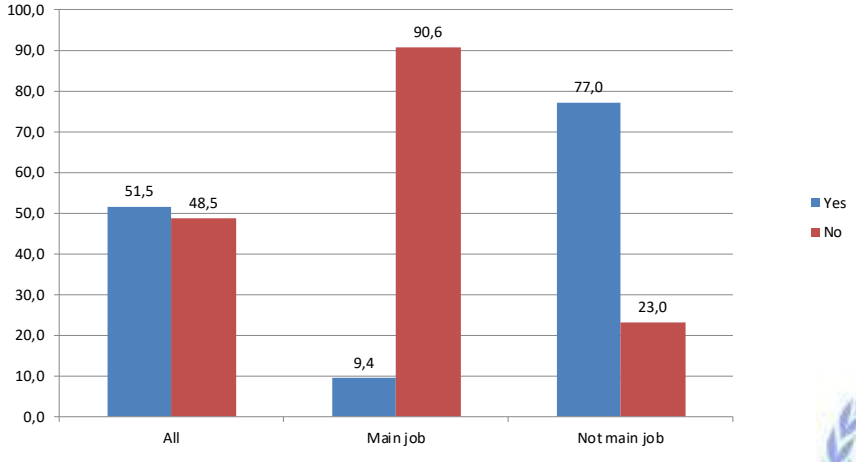

What to do about it? Some hints for the digital economy in terms of employment (1)

- Exclusion from labour and social protection coverage is by no means confined to the digital economy;
- Requires adjusting labour market institutions to the new realities of the world of work (e.g. very quick transformation, individualisation of work and weakening of collectives, home as a workplace, etc.);
- Reduce platform-related undeclared work;
- Clarify and adapt the scope of employment relationship legislation and verify its application;

What to do about it? Some hints for the digital economy in terms of employment (2)

- Extending fundamental rights to all workers;
- Expanding social security coverage without undermining contributory systems;
- Improving dialogue between platforms and workers: unfair termination, right of recourse, portability of evaluations, etc.
- Strengthening collaboration with the social partners and facilitating voice and representation of digital economy workers

Education in the Digital Society:
Vocational training for transitions in the employment and adaptation of the education system

Srinivas Reddy,
Chief, Skills and Employability Branch
Employment Policy Department, ILO

International Seminar on Digital Revolution
Association internationale des Conseils économiques et sociaux et Institutions similaires (AICESIS)
23-24 October 2018, Geneva, Switzerland

Presentation Content

- The world is changing
- Implications for skills requirements
- What are digital skills?
- Opportunities for education and training systems
- Challenges for education and training systems
- Key messages

The World is Changing
Global drivers of change

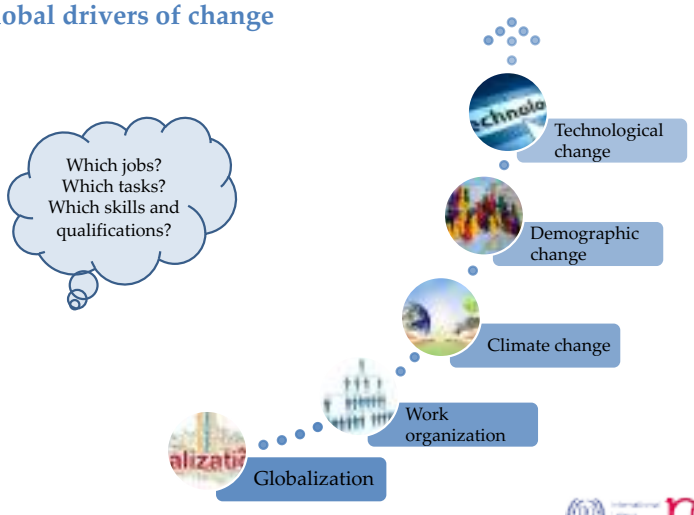

Industry 4.0

Water/steam power

End of 18th century (1784)

Electricity and mass production

Beginning of 19th century (1870)

Electronics, IT and automation

Beginning of 1970s (1969)

Cyber-physical systems

- Advanced robotics
- 3D printing
- IoTs
- AI
- Cognitive computing
- Big data
- Blockchain

Today

Digitalization Changes the Way:

We work

We live

We socialise

We play

We learn

Implications for Skills Needs (1)

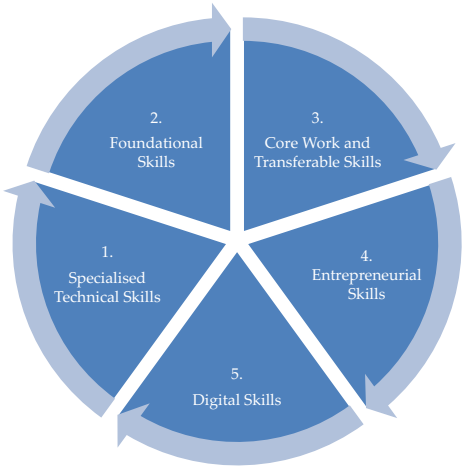

1. Quality and Relevance of Technical Skills
2. Promote stronger Foundational Skills
3. Foster Core Employability Skills
4. Promote Entrepreneurial Skills
5. Enhancement of Digital Skills

Implications for Skills Needs (2)

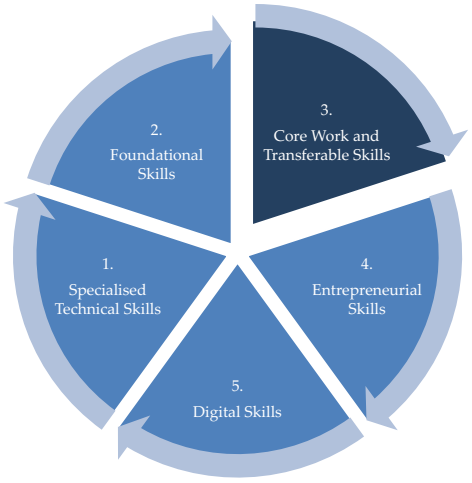

- Learning to Learn
- Adaptability/Flexibility Skills
- Agility and Resilience
- 4 Cs: Communication, Collaboration, Creativity & Critical Thinking
- Environmental Skills

Implications for Skills Needs (3)

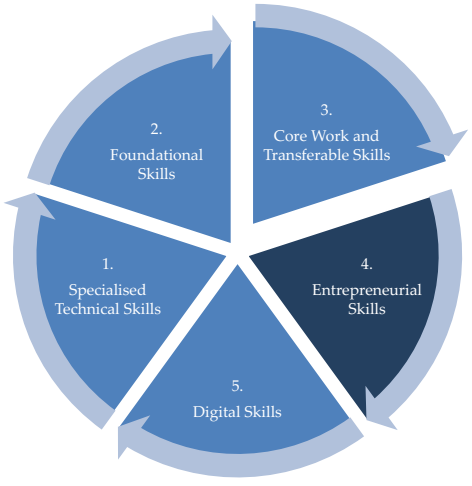

Examples:
- Leadership
- Initiative taking
- Managing teams

Implications for Skills Needs (4)

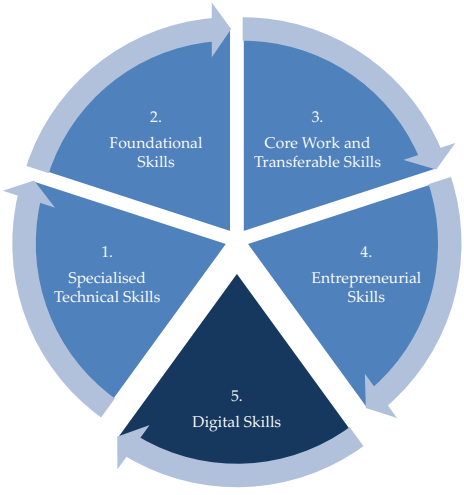

Digital Skills

Basic and Generic Digital Skills

Examples:
- Basic digital literacy
- Software-user skills such as Spreadsheets and World processing
- Internet browsing, Social media
- Email

Intermediate and Advanced Digital Skills for the IT-user

Examples:
- Programming skills
- Networking support skills
- Customer Relationship skills
- Digital media and design

Specialized Digital Skills

Examples:
- Industry 4.0 technologies
- Health Care Technologies
- Health information technologies

Specialized Digital Skills in Industry 4.0

- **Core Specialized Skills in Industry 4.0**
  - ➢ Internet of Things (IoTs)
  - ➢ 3D printing/additive processes
  - ➢ Robotics
  - ➢ AI
- **Cross-cutting technological skills Industry 4.0**
  - ➢ Data protection & security/privacy (e.g. blockchain)
  - ➢ Cognitive computing/machine learning
  - ➢ Big data

Low-medium-high skills

Opportunities for Education and Training Systems

- Digital technologies foster new approaches of learning (MDGs access focus to SDG 4 – quality, learning outcomes)
- Digital technologies enhance the role of teachers and school management
- Digital technologies enable the delivery of a wealth of open educational resources (OERs) - access
- Digital technologies provide intelligence on skills development processes and the labour market
- Digital technologies have potential to empower vulnerable learners

Challenges for the Education and Training System (1)

- **Huge amount of new and lifelong learning needed**
  - ➢Deliver, or risk irrelevance and replacement
- **Professional development**
  - ➢Foster innovation and responsible risk taking
  - ➢Promote professional development and continuing education
  - ➢Encourage, support and facilitate collaboration

Challenges for the Education and Training System (2)

- Bridging the digital divide (1)

Impact of technologies on workers by skill levels

Source: Accenture, G20 Young Entrepreneurs Alliance

Extent of integrating technology for improving productivity

Extent of exposure to automation in their job role

Challenges for the Education and Training System (3)

- Bridging the digital divide (2)

Workers using office software at work every day (%, OECD countries)

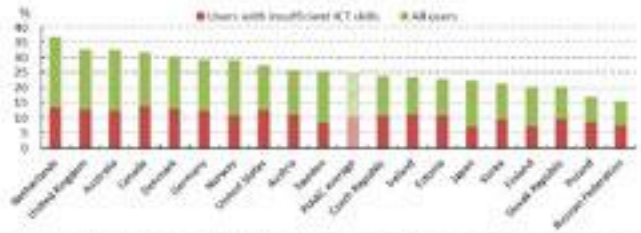

How TVET Institutions Adapt to New Needs

Source: UNESCO_UNIVOC, International Centre Bonn, Germany

Key Messages

- Increased importance of Foundational Core Work Skills and Life Long Learning (LLL)
- Education is crucial (Early Childhood – Post-retirement)
- Prepare for the digital revolution – developing nations too to maintain comparative advantage
- Have a system responsive to digital skills to stay relevant
- Not only digital skills, also complementary skills
- Low-tech also works
- Invest in teacher training

Thank You

Education in the digital society

SER

October 23 2018| Carine van Oosteren

Three subjects

SER

- Highlights of SER report (2016)
- Dutch policy on Life Long Learning
- Involvement of the SER

October 23 2018| Carine van Oosteren

People and technology: working together

SER

Technological changes and their impact

- On organisations
- On quality of work
- On labour

October 23 2018| Carine van Oosteren

Technological changes and their impact

SER

- On organisations
- On quality of work
- On labour

October 23 2018| Carine van Oosteren

October 23 2018| Carine van Oosteren

Technological changes and their impact

SER

- On organisations
- On quality of work
- On labour

October 23 2018| Carine van Oosteren

SER

October 23 2018| Carine van Oosteren

Technological changes and their impact

SER

- On organisations
- On quality of work
- On labour

October 23 2018| Carine van Oosteren

SER

October 23 2018| Carine van Oosteren

October 23 2018| Carine van Oosteren

Participation in Life Long Learning

SER

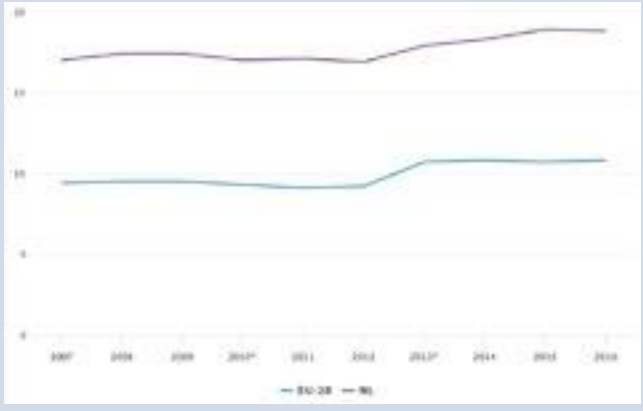

October 23 2018| Carine van Oosteren

The Netherlands – a case study

SER

- Wealthy country
- 17 million inhabitants, 8.7 million people at work, unemployment 3.7%
- ICT, building, care and education are in need of new people
- The importance to redefine education: Life Long Learning 18%
- Current situation: life long learning is increasing differences
  - Higher skilled people participate the most
  - Lower skilled people participate the least
  - Flex workers often are not allowed
  - Elderly people less so

October 23 2018| Carine van Oosteren

Brand new Dutch policy

- The need for a **game changer**: a positive and strong learning culture **for everybody**
- Goal: people take charge of their own destiny

By:
- Providing information on various learning possibilities
- Individual learning budgets
- Providing the right conditions:
  - Sufficient support for those in need
  - Enforce the learning culture in small companies
  - Stimulate flexible education

October 23 2018| Carine van Oosteren

The need for experiments

October 23 2018| Carine van Oosteren

Role of the Dutch Social Economic Council

- Goal: to encourage a culture of learning
- How:
  - By organizing meetings
  - By connecting (regional) initiatives
  - By exchanging best and bad practices
  - By identifying barriers that can be solved on a national level

Three years programme

October 23 2018| Carine van Oosteren

Focus

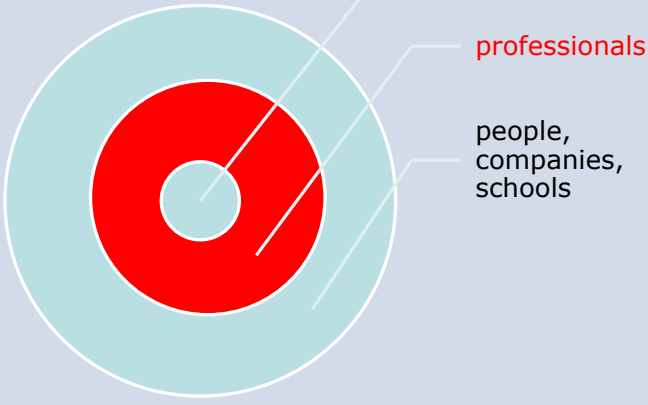

October 23 2018| Carine van Oosteren

Key message: it will be a challenge

- Lots of changes are needed:

Educational systems, legislation, funds of social partners

- Changing behaviour is extremely difficult

- Knowing is not doing:

Having the knowledge does not mean you will act on it

October 23 2018| Carine van Oosteren

MAKO

Digital literacy and Digital intelligence as a new currency

A new look at learning for the digital economy

DIGITAL TRANSFORMATION CHALLENGES: STATUS QUO

ORGANIZATIONS OF THE WORLD
54%: digital talent shortage -> failure digital transformation programs + competitive advantage loss
50%: digital gap is widening

EMPLOYEES
29% (47% of Y & Z generations): skill set is redundant now or will be in the next 1–2 years

EMPLOYERS
59%: lack of employees who possess soft digital skills
51%: lack of employees who possess hard digital skills

DIGITAL TALENTS
~50%: training programs are useless and boring /not enough time to attend
almost 60% are investing their own time and money to gain the required digital skills
55% are willing to move to another organization if their digital skills are stagnating
58% are gravitating towards organizations that offer better digital skill development
8 out of 10 prefer joining organizations that allow a flexible work-life balance
75% prefer joining organizations with a flat hierarchy and accessible management as well as an open and collaborative physical workspace

SKILLS AND ROLES IN DIGITAL AGE

Hard digital skills

Soft digital skills
that constitute a "digital-first mindset" and are necessary for a successful digital transformation

Digital roles
that have been created as a result of digital transformation activities within an organization or the emergence of disruptive technologies

MAKO

HARD DIGITAL SKILLS

- Cybersecurity
- Cloud computing
- Analytics
- Web development
- Mobile application design and development
- Data science
- Big data
- Master data management
- Innovation strategy
- Userinterface design

SOFT DIGITAL SKILLS

- Change management
- Collaboration
- Comfort with ambiguity
- Entrepreneurial mindset
- Data-driven decision making
- Organizational dexterity
- Passion for learning

TOP DIGITAL ROLES in the next 2-3 years

- Information security/Privacy consultant
- Chief digital officer/Chief digital information officer
- Data architect
- Digital project manager
- Data engineer
- Chief customer officer
- Personal web manager
- Chief internet of things officer
- Data scientist
- Chief analytics officer/Chief data officer

DIGITAL INTELLIGENCE

DIGITAL LITERACY: for living, learning, working, participating and thriving in a digital society

LEARNING REVOLUTION: LEARNING BY DOING

NEW LEARNING TOOLS AND APPROACHES FOR DIGITAL SKILLS DEVELOPMENT

- Community as a learning tool: learners use external expert resources outside the classroom and support each others in a learning process
- Degrees and diplomas under question: a shift towards competency-based certifications testing specific skills, and bundling individual skills into professional groupings (as a global currency for both employers and job seekers)
- Engaging and respecting learners (and their families!) as partners and focusing on a learner's experience/learning journey

HOLISTIC LEADERSHIP: BRINGING BODY, MIND AND SPIRIT TO THE LEADERSHIP ROLE AND SEEING THE WHOLE

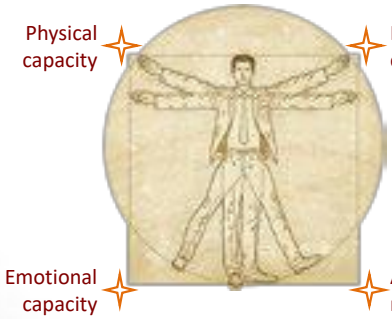

Thank you for your attention!

Olga Golyshenkova

Member of the RF Civic Chamber
Commission on developing economy, entrepreneurship, services and consumer market

President of the Association of civilians and organizations for corporate learning and development "MAKO"

omg@makonews.ru

DIGITAL IMPACTS ON LABOUR MOBILITY AND FIRMS:

OPPORTUNITIES AND CHALLENGES FOR LABOUR AND FIRMS

Presentation at *the International Seminar on Digital Revolution*

Association Internationale des Conseils Economiques et Sociaux et Institutions Similaires (AICESIS)

23-24 October, 2018 Geneva

Uma Rani

PRESENTATION OUTLINE

- New Business models (including digital platforms)
- Distribution of workers and firms across the globe
- Opportunities and challenges for firms through digitalisation
- Opportunities and challenges for workers in the digital world
- Digital labour and development

BUSINESS MODEL (CHANGING)

- Based on profitability, productivity, efficiency
- Reduces fixed costs and increases flexibility
- Lowers costs
  - By ensuring simple, low-level tasks are not being done by high-cost internal staff
  - For innovation and product development by outsourcing to firms or crowd
- Enhances innovations and performance
- Access to a diverse global pool of talent and ideas

NEW BUSINESS MODELS

Augmented workforce model/ Workforce ecosystem

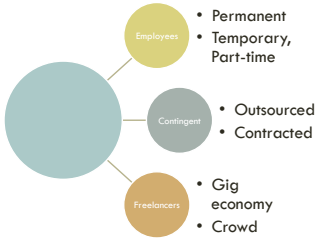

'Hybrid crowd' model (Information Technology firms)

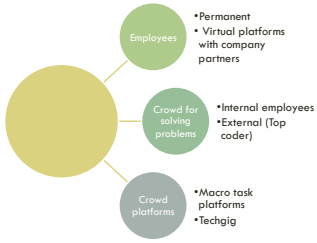

Digital platforms – different models

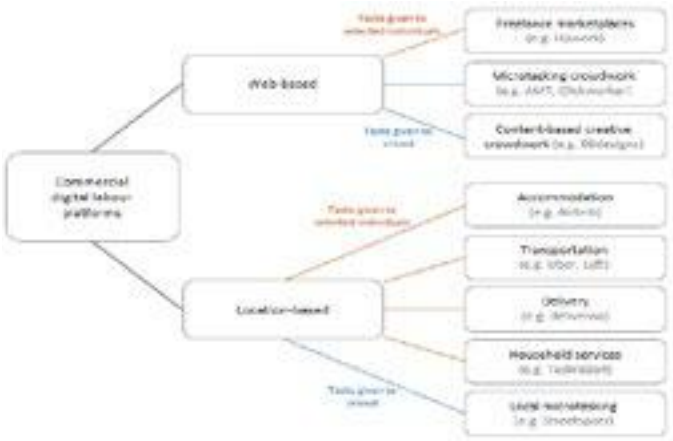

Growth of workers on digital platforms

- Rise of gig/ crowdwork/ platform economy workers
  - Online labour market grew by 25.5% between July 2016 and June 2017 (Lehdonvirta 2017)
  - Between 1% and 5% of the adult population in the European Union (EU) has participated at some time in paid work in the platform economy (European Parliament 2017)

Distribution of workers across the world

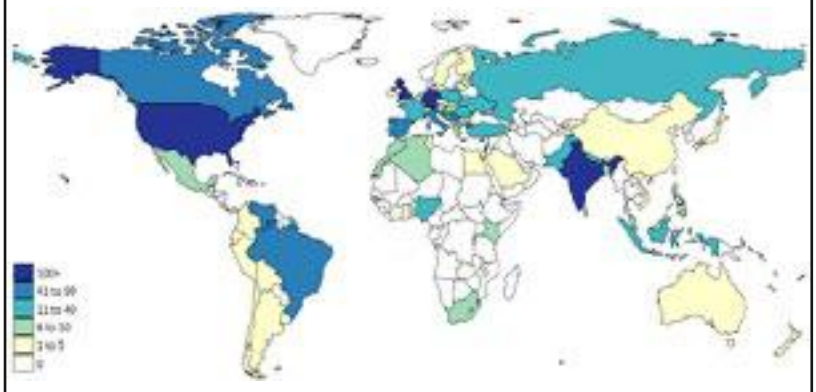

Source: ILO survey of crowdworkers, 2017

Location of platforms across the world

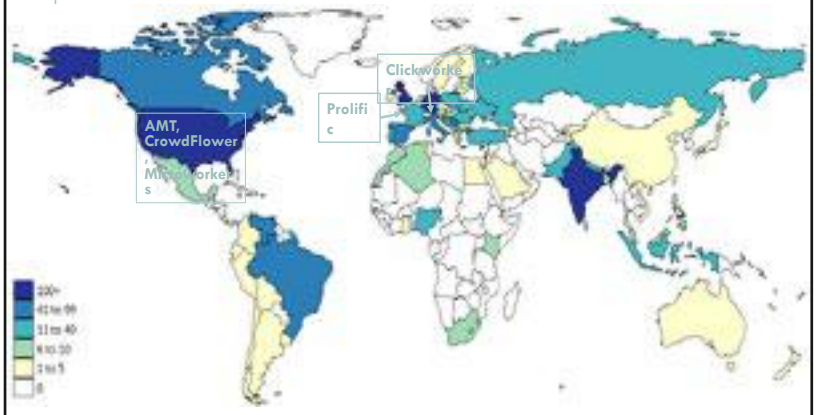

Source: ILO survey of crowdworkers, 2017

Global operation of Odesk (Upwork) March 2013

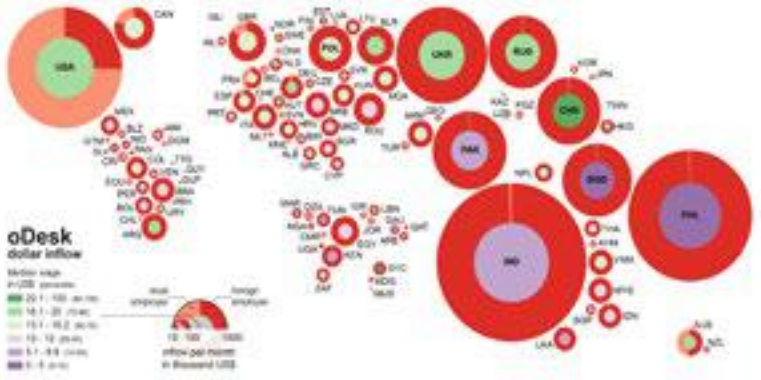

Challenges related to augmented workforce for the firms

- How to manage task design, managerial practices, innovative mechanisms, control systems and mechanisms
- How to ensure speed and quality of work in the platforms, given malicious practices
- No screening of workers, leading to cut throat competition for tasks
- Training and skilling workers becomes a challenge as it increases monitoring costs over time
- Lack of communication between worker and client, exacerbates inefficiencies
- Inefficienies affects employers productivity

OPPORTUNITIES FOR WORKERS

- Reduces mobility (travel costs and time)
- Access to global labour markets (virtual migrants)
- Access to varied types of tasks, some of which could help in gaining new skills
- Flexibility in time, place and choice of work
- Allows paid work with unpaid care work
- An important source of income for those with disability or health problems or having social anxiety
- Supplementary income

CHALLENGES FOR WORKERS

- Low pay, pay differentials and lack of social security benefits
- Asocial working hours and work-life balance
  - High intensity and insufficient work
- Lack of communication, rejections, opacity and non-responsiveness from platforms
- Limited career path (depending on the tasks)
- Lack of voice and representation

These challenges arise due to

- Lack of clear employment relationship
- Regulatory issues (platform in one country, client in another and workers globally dispersed) - which laws are applicable (national or client country's law or transnational agreements (if any))

Digital labour and development

- Potential positive effects, creates new income and employment opportunities where local economies are stagnant
- 'Silver bullet' for development and fighting – creation of small business and investing in education
- Create opportunities for non-specialists to access labour market
- Concerns are also raised about whether the power imbalance that exists between capital and labour, would lead to *'race to the bottom' in wage rates*
- Underlying notion that it can provide gainful employment opportunities for the low-skilled and those in unemployed, under-employed or in informal sector

UTILISING SKILLED LABOUR

- In the developing country context, investments in STEM education is argued to promote innovation, build up local IT related industries and to translate knowledge in ways that are useful for the country's economy and society
- Higher education is also promoted with the hope that it provides for better incomes and regular work (formal jobs), apart from engaging in tasks that are intelligent
- How do these tasks (especially the low end tasks) add value to the society? Promotes products and services to improve profits, but does it lead to creation of product or an intermediary that has multiplier effects or creation of additional jobs
- Whether the organization goal of optimal cognitive efficiency lead to ramifications in the educational system in developing systems?

DIGITAL CHALLENGES FOR SOCIETY

- Is this the most efficient model, and to use workers' time, skills and capability?
- What are the market and social rules that are appropriate for digital economy and society?
- How are the wages or prices determined for the various tasks on the digital platfroms?
- Need to have a development policy debate on engaging highly educated labour force
- How can we better utilise technology to shape work and employment practices?

The Digital Revolution: A brief reflection of ACT/EMP's research themes

Samuel Asfaha
Senior Specialist , ACT/EMP

AICESIS International Seminar on Digital Revolution
23 October 2018

ACT/EMP's current research themes related to the digital revolution

- Enterprise and the digital economy
- The effect of technology on business models and employment relationships
- The effect of technology on sectorial-productivity and structural change

Rationale/Objectives

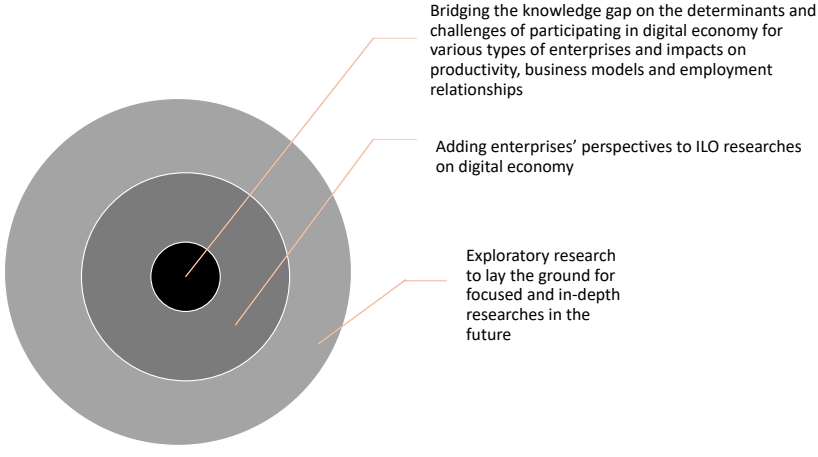

Enterprises and the digital economy: annotated survey questions

1. Participation in DE

- Nature and level of participation in various types and forms of digital economy?
- Digital tech most in use?
- Primary drivers for participating in digital economy?
- Main reasons for participating in digital platforms (where applicable)? Nature of engagement?

2. Accessibility

- Challenges of participating in DE?
- Availability and quality of IT infrastructures,
- Skill and know-how
- Accessibility, suitability and adaptability of existing digital technologies?
- Cost of accessing DT (e.g. digital platforms, cloud computing etc.)?

3. Governance and regulation

- Perceptions on regulation of DT?

4. Impact

- actual or perceived impact of DT on performance? Competition?
- Changes in business models? Employment relationships?

Research approaches

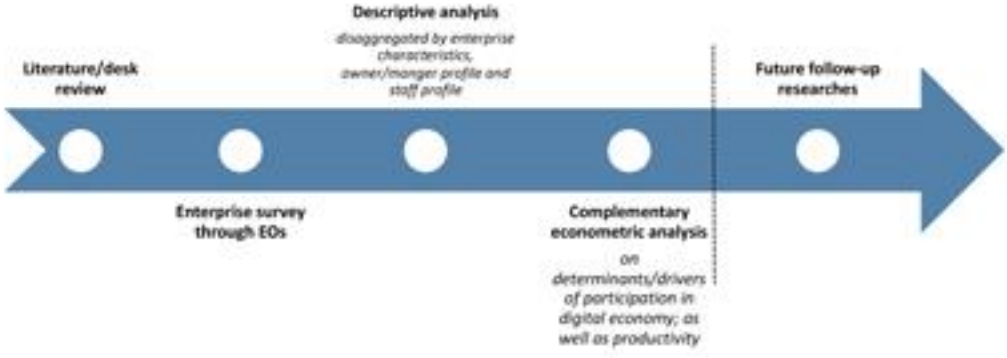

questionnaire Design Contents

Enterprise profile

- Location (country, urban/rural etc.),
- Located in one country or in 2 or more countries (local or multinational)
- size (staff, revenue (in interval)),
- industry or sector,
- direct participation in international trade,
- duration in business etc,

Owner/Manager Profile:

- gender
- Age
- Marital status (?)
- level of education
- years of experience

Managerial and Operational Staff Profile

- Average level of education
- Average level of experience
- Share of staff using internet for work

Company engagement in Digital Technology including platform economy.

- Use of digital technology
- Cost of use and adaptation
- use of company website;
- company social media page,
- Use of digital tech by competitors? And its perceived impact?

- Scope: global but limited to enterprises from middle and high income countries (where IT infrastructures are adequately developed).
- Survey collection: through EOs and through survey firms

The digital revolution, productivity and structural changes

- How would the digital revolution affect productivity and structural changes?
- We use as a starting point the work of McMillan and Rodrik (11) on productivity and sectorial change.
- Decomposing Changes in economy-wide labour productivity into changes in sectoral productivity and changes in labour share of sectors (structural change).

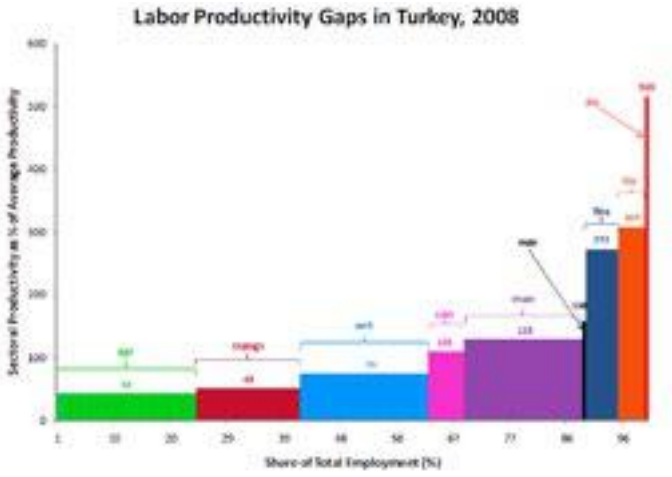

Thank you

INTRODUCTORY SPEECH AT THE ANNUAL BOARD MEETING OF THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF ECONOMIC AND SOCIAL COUNCILS AND SIMILAR INSTITUTIONS

DIGITAL GOVERNMENT TRANSFORMATION TOWARDS A SMART NATION

HIS EXCELLENCY MR. KENNETH GIJSBERTHA,
MINISTER OF FINANCE AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF CURAÇAO

CURAÇAO, MARCH 8, 2019

Ladies and Gentlemen, Good morning!

1. It is a great pleasure and a privilege to welcome you to Curaçao for your Board meeting. I am sure this meeting will give you enough food for thought to consider the many social and economic aspects that are related to the digital revolution.

2. The digital economy and society are already here. It is only a matter of time, because the economy and society of the developed and many developing countries is already greatly digitized, and those countries that are not will have a hard time participating în the world economy în the future.

3. As the digital revolution fueled by rapid technologic innovation is spreading all around us, the traditional business model of the government as a key player în our societies is also being affected. Hence, technological innovation and the development of the Internet of Things will not only disrupt traditional business models and markets but may also have a positive or negative effect on a country's future economic and social position.

4. Consequently, în order to create a viable society for the future, we must continue to develop our technological infrastructure to remain relevant în the world of tomorrow. As a small island developing nation, with little natural resources, we had limited possibilities în the past to develop a stable economy. However, în the coming era, our lack of natural resources will not be a reason to explain our under-development, because data has become the new oil.

5. The development of a Smart Nation assumes an increasing effectiveness, speed and quality of the services offered to citizens with less use of public resources. This is a win-win situation for both government, businesses and citizens, because it comes with a reduction în the operational costs of the Government, while on the other hand the effectiveness, speed and quality of public services is dramatically increased.

6. The implementation of a Smart Nation concept assumes effective deployment of a technological infrastructure, including the Internet of Things (IoT), which will provide economically efficient access to public services such as transportation, parking, education, utilities and public lighting, surveillance and maintenance of public areas, health services, as well as other public services. This may trigger all sorts of benefits for the government and the public at large, among which:

- more efficient traffic flows and parking management;
- improved management and protection of public buildings and areas;
- improved energy efficiency, e.g. reduced costs of public lighting;
- better management of public utilities and waste removal;
- better access to education at lower cost;
- improved public safety related emergency services;
- more effective policing and protection of citizens and
- more effective health services.

7. As I said before, all these benefits will be realized more efficiently with less government expenditures, by increasingly applying advanced technologies, such as artificial intelligence, cyber-physical systems and robotics.

8. În addition, the collection of large amounts of data can be used to increase the efficiency and transparency of government operations, the protection of the privacy as well as the security of citizens, and for other policy making to the benefit of these citizens.

9. În many ways, a Smart Nation is an ambitious policy objective because it fundamentally alters the society în which we live today. But, if we want our society to remain socially vibrant and economically competitive, we must enter the era of tech-enabled government solutions and services. Despite its many challenges for our societies, I think în the years to come we will all learn to embrace the Smart Nation concept more and more, because of its benefits for our citizens.

10. I hope your meeting and workshop will offer a very useful platform for you to continue to acquire the necessary information and knowledge about the concepts, ideas, risks and threats that may be relevant for your consideration as valuable councils of government în social matters.

I wish you all an interesting and fruitful stay în Curaçao,

Thank you!

REPUBLIQUE DE GUINÉE

Travail-Justice-Solidarité

ASSEMBLEE GENERALE DE L'ASSOCIATION INTERNATIONALE DES CONSEILS ECONOMIQUES ET SOCIAUX ET INSTITUTIONS SIMILAIRES (AICESIS)

CURACAO, LES 7 ET 8 2019

Contribution du Conseil Economique et Social de Guinée à l'atelier d'échanges d'expériences sur la révolution numérique

Cet atelier constitue le troisième débat sur le thème de travail principal de la présidence roumaine, « La révolution numérique ».

Thème retenu par la Guinée pour l'atelier d'échanges de Curaçao:

Deuxième session

- Évaluation des politiques publiques et des actions des partenaires sociaux visant à promouvoir le développement de l'économie numérique et à gérer, de manière socialement équilibrée, les transitions vers cette économie.

- Contribution de l'économie numérique au développement économique et social, en particulier dans le cas des économies émergentes.

I. Introduction.

Les technologies de l'information et de la communication (TIC) ont partout fait leurs preuves comme facteurs incontournables du développement. Les TIC sont un secteur transversal à l'effet démultiplicateur direct sur l'ensemble des autres secteurs de l'activité économique. Elles constituent également un moyen de renforcement des capacités humaines et institutionnelles tant dans l'administration qu'en milieu d'affaires formel et informel, dans les zones urbaines ou rurales.

En effet, les progrès technologiques rapides réalisés dans tous les domaines et particulièrement dans le domaine du traitement de l'information ont bouleversé notre monde.

A l'image de la révolution industrielle du 18e siècle, les Technologies de l'Information et de la Communication (TIC), nées de la convergence de l'Informatique avec les moyens des télécommunications et de l'audiovisuel, ont réduit le monde en un village planétaire et

donné naissance à la Société de l'Information, à l'Economie Numérique, ou Economie de l'Information et du Savoir.

Par ailleurs, les technologies de l'information et de la communication (TIC) ont partout fait leurs preuves comme facteurs incontournables du développement. Les TIC sont un secteur transversal à l'effet démultiplicateur direct sur l'ensemble des autres secteurs de l'activité économique. Elles constituent également un moyen de renforcement des capacités humaines et institutionnelles tant dans l'administration qu'en milieu d'affaires, dans les zones urbaines ou rurales.

Les technologies de l'information et de la communication (TIC) constituent de nos jours, un outil moderne de communication et de gestion des informations d'où la nécessité pour l'Administration Publique Guinéenne, d'intégrer le volet '' modernisation l'administration '' dans son processus de décentralisation entrepris sur tout le territoire national.

Cette modernisation passe par l'appropriation et l'utilisation renforcée des TIC en vue d'un renforcement cohérent et équilibré de la capacité opérationnelle de l'ensemble des structures administratives du pays.

II. - Évaluation des politiques publiques et des actions des partenaires sociaux visant à promouvoir le développement de l'économie numérique et à gérer, de manière socialement équilibrée, les transitions vers cette économie.

– **Contribution de l'économie numérique au développement économique et social, en particulier dans le cas des économies émergentes**.

Aujourd'hui, sous l'impulsion des autorités du pays, le Ministère en charge de l'économie numérique a déployé de gros efforts qui ont permis d'obtenir des résultats très probants en termes de promotion des conditions de développement de l'économie numérique, de renforcement du cadre institutionnel et de développement de la connectivité et des services numériques sur tout le territoire national.

Parmi les résultats obtenus, on peut citer :
- L'adoption et promulgation de la loi n° 2015/018/AN du 13 août 2015 « relative aux télécommunications et aux technologies de l'information » qui transpose les actes additionnels de la CEDEAO ;
- Le raccordement de la Guinée au câble sous-marin ACE qui a abouti à la création de la GUILAB (la Guinéenne de Large bande) ;
- Le lancement en 2015 du projet de construction du Backbone national à fibre optique sur plus de 4 000 km dont les bretelles prévues permettront à la Guinée de se raccorder au 6 pays limitrophes ;
- Les travaux de réhabilitation du réseau métropolitain de Conakry ;
- La mise en place d'un premier point d'échange internet (IXP) et le démarrage des travaux d'un second devant servir de redondance.

Soucieux donc de poursuivre et surtout de renforcer tous ces efforts déployés jusque-là dans ce secteur, le Gouvernement, à travers le Plan National de Développement Économique et Social

2016-2020 (PNDES), s'est fixé pour objectif de favoriser le développement de l'écosystème du numérique en vue de faire des TIC une locomotive du développement économique et social de la Guinée.

La Guinée, connue pour son potentiel minier, veut diversifier ses leviers et pôles de croissance pour se positionner notamment comme locomotive dans le développement de l'économie numérique. C'est pourquoi les autorités en charge de l'économie numérique ont décidé depuis 2016, d'organiser une semaine de détection et d'accompagnement des meilleures initiatives dans la conceptualisation de tous les aspects de la vie liés à l'économie numérique. Ce projet vise non seulement à amener les jeunes (de 18 à 35 ans) à entreprendre mais aussi à pérenniser les initiatives en donnant la possibilité aux meilleurs projets de bénéficier d'opportunités réelles leur permettant d'entrer de plein pied dans la vie économique active.

Les TIC favorisent l'entrepreneuriat local : Les observateurs ont remarqué l'émergence de nombreux services spécifiques aux pays africains (mobile banking, m-health, m-learning, e-commerce etc.). Elles ouvrent ainsi un vaste champ de possibilités qu'il ne tient qu'aux individus compétents et créatifs d'explorer.

Découvrir, partager, Innover, Entreprendre sont les mots-clés de «Semaine de l'entrepreneuriat dans le numérique». Cette devise reflète le domaine de prédilection des deux (2) acteurs impliqués dans l'organisation de l'évènement à savoir : l'Agence de Promotion des Investissements Privés (APIP-Guinée) et le Ministère en charge de l'Economie-Numérique (MPTEN).

Cet évènement, de dimension internationale, édifie la façon dont les technologies de l'information et de la communication en général et l'internet en particulier sont en train d'être adoptées et utilisées par :

- les jeunes entrepreneurs et start-up pour développer et proposer des solutions ou des applications destinées à améliorer les conditions de vie socio-économique de leurs concitoyens ;
- les entreprises déjà existantes pour créer et/ou améliorer leurs activités afin de continuer à proposer des produits et services innovants ;
- les administrations pour garantir l'efficience et l'efficacité dans la fourniture des services publics, mais aussi pour accroitre l'impact des programmes de développement socio-économique.

Autant d'éléments qui contribuent à asseoir une véritable Economie numérique en Guinée.

Ainsi, l'engagement du gouvernement pour faire de l'écosystème des Technologies de l'Information et de la Communication un levier de croissance des autres secteurs socio-économiques et l'accélération de l'amélioration du bien-être des populations a permis de mettre en place aujourd'hui un certain nombre de dispositif dont entres autres :

- L'instauration d'un cadre légal et règlementaire attrayant,
- L'adoption d'une stratégie Nationale de Développement des TIC et de l'Economie Numérique de la République de Guinée, 2016 - 2020

- L'atterrissage du câble sous-marin ACE en Guinée permettant d'améliorer la connectivité et de passer d'une capacité de moins de 50Mbps en 2013 à plus de 18Gbps en fin 2017,
- La couverture de l'ensemble des chefs-lieux de préfectures et de sous-préfectures ainsi que l'amélioration de la couverture du territoire en téléphonie mobile ont permis d'avoir un taux de pénétration mobile de plus de 98% et un taux de couverture du territoire de plus 70%,
- La construction d'un backbone national de près de 4500 Km,
- La mise en place d'un point d'échange internet pour domestiquer le trafic et améliorer la qualité et la rapidité des services internet.

Pour la mise en œuvre de cette vision, nous avons identifié trois grands piliers d'interventions :

1. La gouvernance :

Créer les conditions de développement de l'économie numérique à travers des réformes institutionnelles adaptées, un cadre règlementaire transparent, un arsenal juridique pour un meilleur encadrement de l'usage des réseaux et la protection des citoyens.

2. La Connectivité

Développer la connectivité et les services numériques sur tout le territoire à travers la construction d'infrastructures, la promotion de l'accès et réduire la fracture numérique entre zones rurales et urbaines.

3. Les TIC pour le développement (ICT4D)

Mettre les TIC au service du développement économique et social par la promotion de la gouvernance électronique (e-gouvernement), l'amélioration des services sociaux (e-santé, e-éducation, etc.) et le développement d'applications et contenus adaptés à notre société et à notre économie.

En mettant **le développement des infrastructures de Télécommunications au centre de sa politique,** le Ministère des Postes, des Télécommunications et de l'Economie Numérique démontre sa volonté d'accélérer avec le haut débit, le développement économique de la Guinée, en raison de la relation entre pénétration du haut débit et croissance du PIB.

En effet, quand les TIC et plus particulièrement l'économie numérique est soutenue par une politique attractive et des investissements adéquats, elle peut servir de levier et d'accélérateur de la croissance des autres secteurs économiques.

Ces résultats ont par ailleurs permis de mettre en place certains mécanismes parmi lesquels, l'amélioration du système économique et de la lutte contre la corruption dans la fiscalité, ainsi que pour la stabilité de l'écosystème économique, à travers une convention de concession, de fourniture, de mise en place d'exploitation et de gestion du guichet unique électronique pour le commerce extérieur. Cette convention signée cette année entre **le gouvernement guinéen/ Ministère du Budget et son partenaire l'entreprise Webb Fontaine Group**, permettra dans le cadre du programme du guichet unique pour le commerce extérieur, de fournir des

informations et des documentations normalisées auprès d'un point d'entrée unique, afin d'y remplir toutes les formalités officielles liées à l'importation, à l'exportation et au transit.

Cette plateforme également permettra d'accroitre les recettes de l'Etat et de sécuriser leur collecte par la mise en place des procédures de standard applicable uniformément à tous, et être en conformité avec les standards internationaux en matière de facilitation du commerce international et enfin, accroitre la compétitivité des postes frontaliers maritimes et terrestres par la simplification, la standardisation, la facilitation et l'automatisation des formalités administratives et opérations liées aux transactions commerciales sur tout le territoire Guinéen.

Dans le cadre du développement économique et social, en particulier dans le cas des économies émergentes, il est important de mettre l'accent sur la technologie mobile qui continue de jouer un rôle clé afin de relever toute une série de défis socio-économiques en Guinée. Face à cette évolution, les consommateurs sont désormais au cœur de la politique numérique.

Les changements provoqués par la montée de l'internet mobile ont indéniablement fourni de la valeur ajoutée aux consommateurs. Les marchés numériques hautement compétitifs et dynamiques ont générés de nouvelles manières de communiquer ainsi que des services utiles, avantageux et divertissants. Entres autres services, la santé, le sport, le cinéma, l'éducation, les jeux, l'agriculture, le commerce, le mobile money (portefeuille électronique mobile), la mobilisation sociale…

En Guinée, il est une évidence aujourd'hui que le mobile peut apporter une plus value à la croissance socio-économique. Le mobile est entrain d'offrir plus d'autonomie aux femmes pour accéder aux informations et de prendre des décisions par rapport à leurs actions et autres services publics. Des mesures importantes sont prises (légales et réglementaires) pour faciliter l'accès à la communication et à l'information via le mobile.

MINISTERE DE L'ECONOMIE NUMERIQUE ET DE LA POSTE

Conseil Economique, Social, Environnemental et Culturel

Évaluation des politiques publiques et des actions des partenaires sociaux visant à promouvoir le développement et les transitions de l'économie numérique

"Exemple de la Politique Publique du Numérique de la Côte d'Ivoire"

2

Contexte

La Côte d'Ivoire a su, au sortir des difficultés récentes qu'elle a rencontrées, bâtir un ambitieux programme de transition vers le numérique.

Il est en effet aujourd'hui indéniable que les technologies de l'information et de la communication et la généralisation de leurs usages sont un des facteurs de développement, de création d'emplois, de diffusion du savoir et d'amélioration de la fourniture des services publics aux populations.

Aussi, le gouvernement ivoirin dans cette perspective a initié un vaste programme de développement des TIC à travers sept axes principaux.

3

Axe 1 : Développement d'une infrastructure large bande en adéquation avec les enjeux de l'émergence numérique

- le maillage du territoire national en fibre optique d'une longueur totale de 7000 km destiné à relier tous les pôles administratifs et économiques du pays.
- la réalisation de deux nouvelles infrastructures transatlantiques en fibre optique qui a été confiée à des opérateurs privés (Connectivité à WACS, SAT-3, ACE).
- En 2012, le basculement vers la 3G a fait entrer la Côte d'Ivoire dans le monde moderne de la téléphonie mobile dit de « Large bande ».

4

Axe 2 : Stabilisation de l'environnement légal, l'élaboration et la mise en place d'un cadre législatif et réglementaire adapté au développement des TIC.

Dans cette optique le gouvernement a adopté quatre nouvelles lois :

- le Code des Télécommunications/TIC;
- Loi sur les transactions électroniques;
- Loi sur la protection des données à caractère personnel; et la lutte contre la cybercriminalité.

5

Axe3 : Accessibilité de tous les utilisateurs au service TIC

- Projet « un Ivoirien, un ordinateur »;
- Réduction des coûts liés à la téléphonie et à l'Internet fixe et mobile;
- Agrément de 6 compagnies de téléphonie mobile, => favorisant la baisse du coût des communications;
- Construction de 5 000 cyber centres communautaires dans les zones rurales et péri urbaines…

6

Axe 4 : Mise en place d'une plateforme de lutte contre la cybercriminalité

- une plateforme de lutte contre la cybercriminalité (Programme de Lutte contre les trafic utilisant les Technologies - PLTT) ;
- une identification des utilisateurs de la téléphonie mobile et d'Internet.

7

Axe 5 : Essor d'un écosystème local

- Mise en œuvre du projet de la gouvernance électronique => Projet « E-administration », avec ces différentes déclinaisons:
  - ***eGouv => Plateforme collaborative et d'information du Gouvernment;***
  - ***eImpots => Plateforme de déclaration des impôts;***
  - ***eLiasses => Plateforme de dépôts des liasses ;***
  - ***Open Government Partnership…***
- Mise en oeuvre du Projet « eServices »:
  - ***Repertoire National d'Identification des Personnes Physiques (eID) => facilitation des démarches***
  - ***Participation citoyenne (Open data)***

8

Axe 6 : Formation de la population et amélioration de l'employabilité

- Développement de la formation avec la subvention de l'École Supérieure Africaine des Technologies de l'Information et de la Communication (ESATIC);
- Création décret N°2015-775 du 09 décembre 2015 par l'Etat de Côte d'Ivoire, de l'Université virtuelle (6262 étudiants) http://www.uvci.edu.ci/

9

Axe 7 : Mise en place d'une zone franche pour attirer les entreprises du secteur des TIC.

- Zone franche de la Biotechnologie, des Technologies de l'Information et de la Communication (ZBTIC) dont les avantages sont:
  - *0 % de droit de douanes;*
  - *0% d'impôts pendant les cinq premières années;*
  - *1% à partir de la 6ème année avec possibilité de remise d'impôt ;*
  - *liberté de transfert de fonds émanant des salaires et des dividendes distribués;*
  - *visa à long terme et permis de travail pour les étrangers et leurs familles ;*
  - *aucune limite sur les investissements étrangers et locaux.*

10

Contribution en Chiffres…

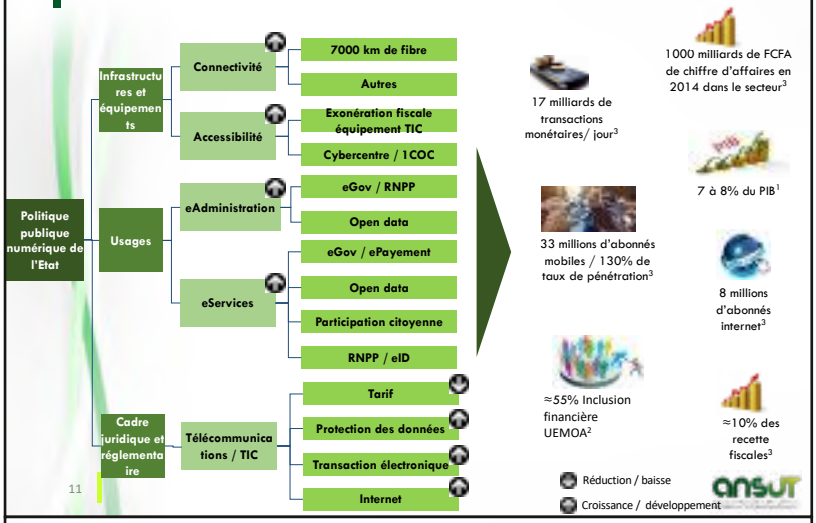

11

Contribution de l'économie numérique au développement économique et social (2/2)

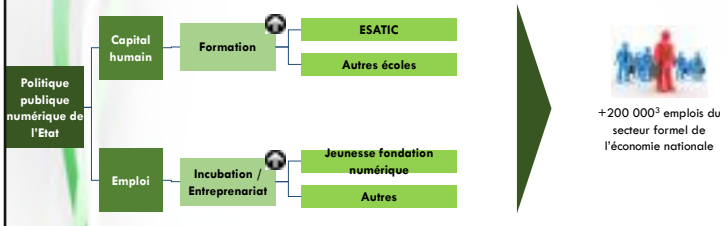

Des études ont montré que pour des économies en croissance forte comme celle de la CI, 10% de taux de pénétration de l'internet haut débit entraine 1,1 à 1,4 points de taux de croissance du PIB de façon durable.[1]

12

1 : source UNESCO
2: source BCEAO
3 : source MENUP

Réduction / baisse
Croissance / développement

Le numérique : économique ou social?

Session 3: Contribution de l'économie numérique au développement économique et social, en particulier dans le cas des économies émergentes

Curaçao
8 mars 2019

Ecosystème

Usages

Services de télécommunication

Infrastructure

Infrastructure

- Principal focus des économies émergentes
  - Concept simple
  - Correspond au raisonnement habituel de l'économie classique
  - Problématique des coûts maîtrisée
  - Résultats visibles et indiscutables
- L'évolution peut être très rapide avec les nouvelles technologies disponibles

Infrastructure Cas du Maroc

- Libéralisation des télécoms en 1998
  - Deuxième opérateur en 1999
  - Opérateurs satellites et radio à partir de 2000
  - Troisième opérateur en 2006
- Retour en force du fixe avec la fibre optique

2017

99,78%	Des ménages marocains ont au moins un téléphone mobile
91,7%	Des individus ont au moins un téléphone mobile

Services

- Voix
  - Service comme un autre
  - Tarification complètement revue avec le prépayé
  - Principe du forfait qui se généralise
- Internet
  - Service indispensable
  - Parfois proposé seul (sans la voix)
- Services à valeur ajoutée
  - Paiement par mobile

Services Cas du Maroc

- Concurrence: moteur de l'innovation technique et marketing
  - Evolution rapide vers la 4G et bientôt la 5G
  - Des services de divertissement
    - Vidéo
    - Jeux

70,2% 78,5 | 53,1	Des ménages marocains sont équipés d'Internet
73,4% 86,2 | 41,4	Des individus qui ont un téléphone mobile ont un smartphone

Usages

- Contenu
  - Opérationnel
    - Logiciels
    - Outils
  - Factuel / Intellectuel
    - Information
    - Culture

- Totalement dé corrélé de la technologie
- Induit de nouveau comportements

Usages
Cas du Maroc

- Usage intensif
- Peu de production nationale
- Beaucoup de rediffusion
- Pas de formation aux usages

94,3% Des internautes ont accédé à un réseau social durant les 3 derniers mois de 2017

So what ?

Contribution à la réflexion du CESE

Industrie 4.0

Pour intégrer les nouvelles opportunités et faire face aux nouvelles contraintes

- Une gouvernance lisible et responsable
  - Une représentativité réelle des fédérations
  - Un renforcement des syndicats et de leur rôle
- Favoriser l'émergence de locomotives industrielles
- Réinventer le pacte social en assurant une convergence totale entre compétitivité, flexisécurité, attractivité, responsabilité et cohésion sociale
- Garantir l'adaptation et le renforcement des capacités tout au long de la vie
- Adopter une politique nationale coordonnée d'innovation
- Faire de la digitalisation un axe majeur de développement

Richesse globale entre 1999 et 2013: part de l'immatériel

- Cadre global pour évaluer la richesse
  - Composantes matérielles
  - Composantes immatérielles
- Richesse immatérielle
  - Identification et déterminants
  - Interactions avec les autres composantes
  - Contribution au développement
- Economie du savoir et de la culture

Richesse globale entre 1999 et 2013: part de l'immatériel

- Renforcer les capacités du capital humain
- Consolider le capital institutionnel
- Bâtir un nouveau pacte social
- Consolider le socle commun de valeurs et ériger la culture en levier de développement
- Assurer une transformation structurelle de l'économie
- Inscrire le modèle national de développement dans la durabilité
- Faire du Maroc un pôle de stabilité et de partenariat solidaire

Economie de la culture Une réelle opportunité

La culture est au centre du monde numérique

- Formation adaptée
- Intégration des nouveaux modes d'expression
- Soutien à l'offre culturelle numérique nationale:
  - Encouragement de l'investissement
  - Soutien des sites thématiques
  - Développement de musées numériques
  - Encouragement au développement d'entreprises dans le jeu vidéo
  - Soutien aux projets de « villes intelligentes » avec des espaces du savoir et de la communication

Le numérique : économique et social

- Economique : surement
  - Nouvelle industrie
  - Défis pour le travail
- Social : tout à fait
  - Impact sur le travail
  - Impact sur la société
- Sociétal: endroit où s'exprime l'identité des peuples et des cultures

Work and education in the digital society

3 issues

- Technological Revolution and its impact
- Policy response at national level: Dutch policy on Life Long Learning
- Role of the SER

Technology and its impact

- On public values
- On society: technological revolution creates insecurity
- On organization of work: + & -
- On quality of work: + & -
- On number of jobs: ?

SER

Public values & AI

SER

- Reliability of information
- Competition: threatened by ' winner takes all' characteristics of network industry
- Cybersecurity: need to fight cybercrime
- Protection of personal data
- Can everybody participate? Who are potential losers?

- Need for ethically responsible development of AI: based on transparency
  - use of personal data
  - algorithmic decision making

Transitions at the labour market

SER

- Multiple transitions needed
- Digital economy
- Transition from a fossil based towards a sustainable energy system; making our economy & society climate change proof
- Ageing population & need for more people in health care, care for elderly, education
- Do not approach these various transitions in isolation; take a holistic view

Participation in Life Long Learning

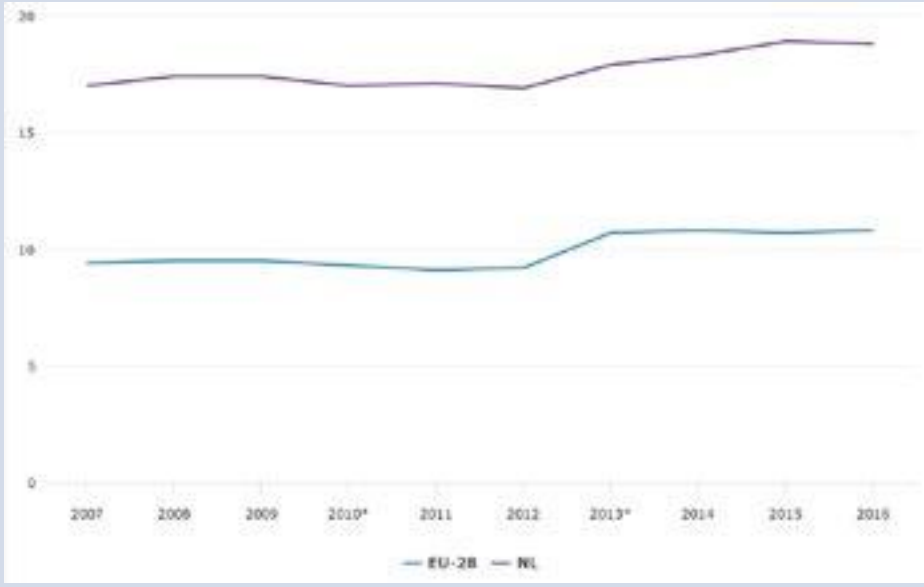

The Netherlands – a case study

- 17 million inhabitants, 8.7 million people at work, unemployment 3.7%
- ICT, building, care and education need more new workers
- The need to redefine education: Life Long Learning 18%
- But nowadays life long learning is facilitating divergence
  - Between high skilled and lower skilled people
  - Between people with longterm contracts and flex workers

New approach needed

- The need for a **game changer**: a positive and strong learning culture **for everybody**
- Goal: people take charge of their own destiny

To be realised by:
- Providing information on various learning possibilities
- Creating individual learning budgets
- Providing the right conditions:
  - Sufficient support for those in need
  - Enforce the learning culture in small companies
  - Stimulate flexible education

Role of the Social Economic Council

- Goal: to encourage a culture of learning
- How:
  - By organizing meetings
  - By connecting (regional) initiatives
  - By exchanging best & bad practices
  - By identifying barriers that can be solved at a national level

Three years programme

URUGUAY
Jimena Ruy-López
PART I
The Social Dialogue System in Uruguay.
Basic concepts.
Three levels in collective bargaining
Tripartite Superior Board
Salaries Board
Bipartite Collective Bargaining

Some experiences of the TSB

- Classification of the economic sectors in the Salaries Board system.
- Regulation of working time when working far away from towns
- Enquiry before approving laws (night work, the work of the disabled persons, youth´s employment, fostering employment and labour credits guarantee).

PART II

Benefits convened through collective bargaining ref. balance bewteen labour and family life

A. Salaries Board

(sectoral and tripartite collective bargaining)

Gender clauses

Year	Number of gender clauses
2005	21
2006	38
2008	97
2010	107
2014	250
2016	287

Summary

- General (declarative) clauses.
- Leave in cases of gender violence **(Afterwards----------Law No. 19.580)**
- Leave to take care of family members.
- Schedule´s flexibilities for workers with family responsibilities.
- Reducing working time for pregnant workers and supplying suitable conditions for lactation.
- Others.

a) Leave to take care of family members.

- **Animal pharmaceutical companies:** 24 hours per year for women with young or disabled children.
- **Chemical industry, perfumes and paints:** leaves of 64, 32 and 72 hours per year for women with children up to 15 years old or disabled, for medical/ school purposes, when having at least 6 months in the company. The 1st two sectors extend the benefit for parents. For men: 24 hours per year.
- **Bakeries**: 8 days per year for workers with disabled children. If exceeding, it shall be considered an authorised absence.
- **Therapeutic companion business:** 6 days per year for workers with children of up to 21 years old, partners or other relative in charge of, in case of admission + 5 days service per year for workers with more than 2 years in the company.
- **Construction:** 64 hours for workers and workers´ young children with terminal illness.
- **Several sectors:** paternity leave

b) Schedule´s flexibilities for workers with family responsibilities

Rice mills: One free day per year for mothers of children in school age in order to attend end of course´s event. Working men under same circumstances may ask for schedules´s flexibility.

Rice mills and oil makers: Workers with family responsibilities may ask for schedule´s flexibility or may have authorised absence when they need to take care of ill close relatives (partner, children, parents, grandchildren in charge).

Gastronomy and transport: workers with young children have priority when choosing training schedules in the company.

c) Reducing working time for pregnant or lactating workers and supplying suitable conditions for lactation.

- **Dairy industry/ gastronomy**: half working time reduction for lactating workers, up to one year.
- **Textile industry**: additional ½ hour (paid) + ½ hour (unpaid) for lactating workers, up to 4 months.
- **Meat processing plants**: 2 daily hours less of work for lactating women, up to 10 months.
  Law No. 19.161 *(part time subsidy for caring, up to 6 months for father or mother)*
- ***Dairy industry and rice mills**: lactating rooms (mandatory in all cases).*
  Law No. 19.530 *(lactating room when more than 20 women; otherwise: sufficient conditions).*

d) Other clauses

Chemical industry: reinstall fired pregnant or recent mothers. Period: since the employer knows pregnancy, maternity leave and 6 months after.

Transport: permanent staff with children up to 16 years old receive a payment (aprox 50 usd).
Meat processing plants: payment when getting married, having a child or adopting (aprox. 70 usd).

Several sectors: school supplies, vouchers and/or special discounts, specially to workers with children atteding to school, although some sectors extend the benefit to highschool.

Textile industry: quarterly revision of the worsheet in order to detect eventual differences between women and men´s salaries.

Educative & Social Centers FOEB
Educative & Social Centers FOEB
Educative & Social Centers FOEB

Social Funds

- **Construction:** school supplies, leisure activities for the whole family, english & computer lessons for workers´children; voucher for pregnant workers.
- **Metallurgic industry** (Law No. 19.444): several social needs.
- **Press:** contributions in case of workers´or relatives´illness; school supplies.

B. Bipartite collective bargaining

Main issues

a) leave to take care of ill (close) relatives.

b) schedule´s flexibilities to attend school activities and to care for young children.

c) schedule reduction for lactating workers and lactating rooms.

Kindergardens

SNIC- National Integrated Caring System (Law No. 19.353)

Among other actions, together with INAU*, the SNIC gives support to companies and unions to generate care centers.
Currently there are 8.

*INAU: Children and Teens´ National Institute

PART III

Future?

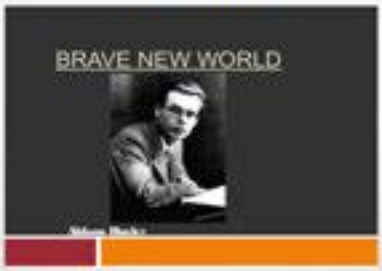

Men

Women

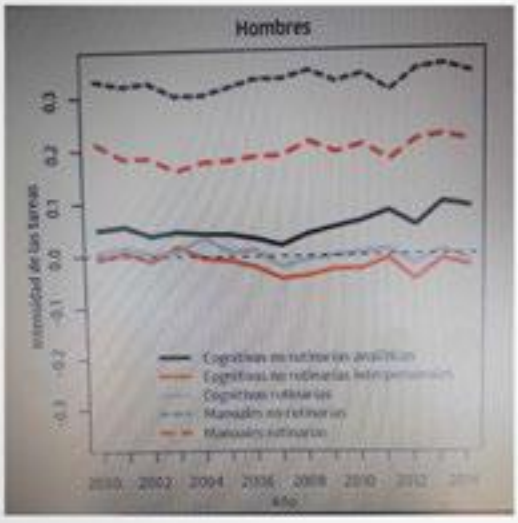

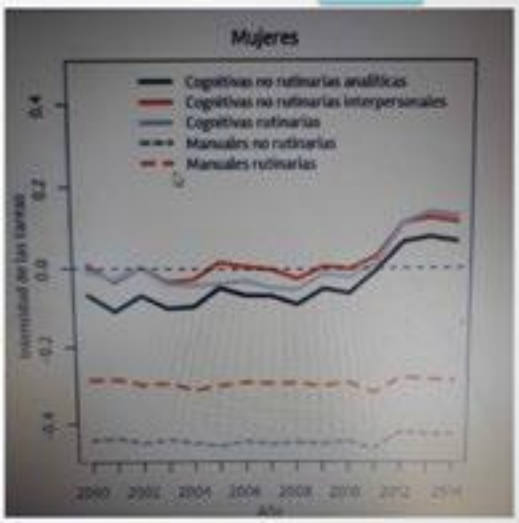

(Source: Planning & Budget Office)

Automation risk (SECTOR)

Sector	Risk	Sector	Risk
Agriculture, forestry & fishing	85%	Mining & quarrying	70%
Food, beverages & tobacco	78%	Electricity, gas & water	69%
Real state & financial act.	78%	Wood & paper	68%
Transportation & storage	77%	Chemicals, rubber & plastic	67%
Mineral & metal products	76%	Refining petroleum products	66%
Administrative & support	75%	Households as employers	59%
Transport equipment	75%	Public administration	57%
Commerce	74%	Information & communication	53%
Textile & leather	72%	Professional, scientific & technical activities	48%
Construction	72%		
Electric machinery	71%	Education & health	33%

2015

Automation risk (GENDER)

Women	60%
Men	68%

Automation risk GENDER/ LOCATION
Hombres
Mujeres

FINAL COMMENTS
The role of the (labour) law?
Keep and improve the institutional spaces for collective bargaining and the adequate guarantees for freedom of association.
The principles of labour law.
Collective autonomy.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE ȘI ADUNAREA GENERALĂ

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ OIM-AICESIS-CES ROMÂNIA

9 – 11 OCTOMBRIE 2019, BUCUREȘTI, ROMÂNIA